

ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรของ
องค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้า อำเภอสันป่าตอง
จังหวัดเชียงใหม่

ศกานต์ ทองสมบูรณ์

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร
โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2547

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

ชื่อเรื่อง

ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรของ
องค์การบริหารส่วนตำบลยูงหว้า อำเภอสันป่าตอง
จังหวัดเชียงใหม่

โดย

ศกานันต์ ทองสมบูรณ์

พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.บงกชมาศ กลัดกั)

วันที่ 30 เดือน กย พ.ศ. ๒๕๕๗

กรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย ปัญญาดี)

วันที่ 30 เดือน ก.ย พ.ศ. ๒๕๕๗

กรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.ปรารธนา ยศสุข)

วันที่ 30 เดือน กย พ.ศ. ๒๕๕๗

หัวหน้าภาควิชาส่งเสริมการเกษตร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระพล ทองมา)

วันที่ 4 เดือน ต.ค พ.ศ. ๒๕๕๗

โครงการบัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงวุฒิ เพ็ชรประดับ)

รองประธานกรรมการ โครงการบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 6 เดือน ตค พ.ศ. ๕๗

ชื่อเรื่อง	ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลขุขะ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
ชื่อผู้เขียน	นางสาวศกานันต์ ทองสมบูรณ์
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.บงกชมาศ คลัคค์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรในเขตพื้นที่ตำบลขุขะ 2) ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลขุขะ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลขุขะ 4) รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลขุขะ โดยรวบรวมข้อมูลจากการสุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่เป็นหัวหน้าครอบครัวในเขตพื้นที่ตำบลขุขะ จำนวน 291 คน โดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบคุณภาพแล้ว จากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS/PC⁺) โดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย และสถิติไคสแควร์ (χ^2 -test)

ผลการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 51.35 ปี ส่วนใหญ่สมรสแล้ว จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และมีรายได้เฉลี่ย 38,338.42 บาทต่อปี โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 61.86 ระบุว่าในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาไม่เคยติดต่อบงค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนผู้ให้ข้อมูลที่เคยติดต่อบงค์การบริหารส่วนตำบล เคยติดต่เฉลี่ย 1.21 ครั้งต่อปีเท่านั้น นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 68.04 มีความคิดเห็นว่าการสนับสนุนหรือพัฒนาทางการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 50.17 มีความคิดเห็นว่ากิจกรรมการพัฒนาทางด้านการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลสามารถตอบสนองความต้องการของเกษตรกร สำหรับในด้านความน่าเชื่อถือขององค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความเชื่อถือองค์การบริหารส่วนตำบล ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความน่าไว้วางใจ ความเป็นผู้รู้จักคุ้นเคย ความเป็นผู้มีความรู้ และความคล่องตัว

สำหรับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว่า พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร ด้านการพัฒนาการผลิตทางการเกษตร ด้านการพัฒนาสถาบันและกลุ่มทางการเกษตร และด้านการดำเนินงาน

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว่า พบว่า อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ความถี่ในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล และความน่าเชื่อถือขององค์การบริหารส่วนตำบล มีความสัมพันธ์หรือมีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกร ส่วนเพศ และสถานภาพการสมรส ไม่มีความสัมพันธ์หรือไม่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกร

ส่วนด้านปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว่า พบปัญหาในด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร อาทิ เช่น แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรมีน้อย และราคาสินค้าทางการเกษตรตกต่ำ เกษตรกรมีข้อเสนอแนะให้องค์การบริหารส่วนตำบลสร้างประปาเพื่อการเกษตร ขุดลอกลำเหมือง จัดหาตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร รวมทั้งประกันราคาพืชผลทางการเกษตร สำหรับปัญหาด้านการพัฒนาการผลิตทางการเกษตร พบปัญหาองค์การบริหารส่วนตำบลมีการฝึกอบรมน้อย ขาดการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ เกษตรกรมีข้อเสนอแนะให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดฝึกอบรม ส่งเสริม และประชาสัมพันธ์ทางการเกษตรให้มากขึ้น ส่วนปัญหาด้านการพัฒนาสถาบันและกลุ่มทางการเกษตร พบปัญหาสถาบันและกลุ่มขาดความเข้มแข็ง ขาดความรู้ ประสบการณ์ และงบประมาณในการทำกิจกรรมกลุ่ม เกษตรกรมีข้อเสนอแนะให้องค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนการรวมกลุ่มมากขึ้น จัดการฝึกอบรมให้ความรู้ทางการเกษตร และจัดหางบประมาณให้แก่สถาบันกลุ่มต่าง ๆ

Title	Farmers' Satisfaction with Agricultural Development of Tambon Uvha Administration Organization in Sanpatong District, Chiang Mai Province
Author	Miss Phakakarn Tongsomboon
Degree of	Master of Science in Agricultural Extension
Advisory Committee Chairperson	Dr. Bongkochmas Cluck

ABSTRACT

This research aimed to study 1) personal and socio-economic characteristics of farmers in Tambon Uvha; 2) their satisfaction with agricultural development of Tambon Uvha Administration Organization (TAO); 3) relationship between the farmers' personal and socio-economic characteristics and their satisfaction with agricultural development of Uvha TAO; and 4) their problems, obstacles and recommendations regarding agricultural development of Uvha TAO. The data was collected from a randomized group of 291 male household leaders using a pre-tested questionnaire and later analyzed by using the SPSS/PC⁺, involving parameters such as percentages, arithmetic means, standard deviation, weight mean score and chi-square test (χ^2 -test).

The results of the study on personal and socio-economic characteristics showed that the majority of the respondents were male, had an average age of 51.35 years, married, had finished a primary school and had an average annual income of 38,338.42 baht. More than half of the respondents (61.86%) indicated that, during the past year, they had never contacted the TAO and for those who had, an average was 1.21 times per year. The majority, 68.04%, thought that TAO projects to support agriculture were insufficient to respond to their needs; 50.17%, that activities on agricultural development by the TAO responded to their needs, and most of them had a moderate level of satisfaction with TAO reliability in terms of their creditability, familiarity, knowledge and proficiency.

As for their satisfaction with agricultural development of the Uvha TAO, it was found that most respondents had a moderate level of satisfaction in terms of basic farm input improvement, agricultural product development, institutional improvement and implementation.

In terms of relationship between the farmers' personal and socio-economic characteristics and their satisfaction with agricultural development of Uvha TAO, the results showed that the farmers' age, education, income, frequency of contact with TAO and its reliability were related to their satisfaction but sex and marital status were not.

As for the farmers' problems, obstacles and recommendations concerning agricultural development of the Uvha TAO, it was found that most problems involved the development of farm inputs, including insufficiency of water supply for farm use, few markets for agricultural products and their low prices. The farmers recommended that TOA create a water system for agricultural and dredge irrigation channels, provide a market for agricultural products and guarantee the prices of farm products. With regards to the problems related to agricultural development, the results showed that Uvha TAO held only a few training programs, and lacked promotion and public relations. The farmers suggested that it conduct more training programs, more promotion and more public relations. As for the problems of the development of the institutions and farm groups, it was found that these groups lacked strength, knowledge, experience and budget for activity implementation. The farmers recommended that Uvha TAO provide more support for group activities, conduct training to provide more knowledge in agriculture and seek support budget for various groups and institutions.

กิตติกรรมประกาศ

ปัญหาพิเศษฉบับนี้ถูกลงด้วยดีจากความกรุณาของอาจารย์ ดร.บงกชมาศ กลั๊ก์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ และคณะกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย ปัญญาดี อาจารย์ ดร.ปรารธนา ยศสุข ที่ให้คำปรึกษา ให้ความรู้ คำแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง รวมทั้งข้อคิดเห็นในการทำปัญหาพิเศษครั้งนี้ จนปัญหาพิเศษฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ รวมทั้งบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้ตรวจสอบและให้คำแนะนำแก้ไข ตลอดจนขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่าน ซึ่งมีได้กล่าวมา ณ ที่นี้ที่ได้ประสาทความรู้ต่าง ๆ แก่ผู้วิจัย ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณองค์การบริหารส่วนตำบลยูวี่ เกษตรตำบล ตลอดจนผู้ใหญ่บ้าน และเกษตรกรผู้ให้ข้อมูลที่ได้ให้การช่วยเหลือ และเสียสละเวลาให้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้ปัญหาพิเศษสำเร็จได้ด้วยดี

ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระคุณบิดา มารดาที่ให้การอบรมสั่งสอน และเป็นแรงใจ ตลอดจนให้การสนับสนุนทางด้านทุนทรัพย์ให้ผู้วิจัยได้ประสบผลสำเร็จตามมุ่งหวัง ขอขอบคุณที่ ๆ และเพื่อน ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจอยู่เบื้องหลังความสำเร็จในการทำปัญหาพิเศษเล่มนี้ จนสำเร็จตามความมุ่งหวัง

ผกา กานต์ ทองสมบุญ

ตุลาคม 2547

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(11)
สารบัญภาพ	(13)
บทที่ 1 บทนำ	1
ปัญหาการวิจัย	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	7
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ	7
ความหมายของความพึงพอใจ	7
สิ่งจูงใจที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ	8
การวัดความพึงพอใจ	11
แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล	12
ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล	12
โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล	18
อำนาจหน้าที่	20
เงินเดือนและค่าตอบแทนผู้ปฏิบัติงานองค์การบริหารส่วนตำบล	23
รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล	25
การบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล	26
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร	30
หลักการพัฒนาการเกษตร	31
ปัจจัยสำคัญเพื่อการพัฒนาการเกษตร	32

	(9)
ตัวเร่งเพื่อการพัฒนาการเกษตร	33
แนวทางการพัฒนาการเกษตรของไทย	34
แนวทางการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	41
งานวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจ	41
งานวิจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล	46
ภาคสรุป	47
กรอบแนวความคิดในการวิจัย	49
สมมติฐานการวิจัย	51
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	52
สถานที่ดำเนินการวิจัย	52
ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	52
ตัวแปรและการวัดตัวแปร	55
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	56
การทดสอบเครื่องมือ	57
วิธีการรวบรวมข้อมูล	58
การวิเคราะห์ข้อมูล	58
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย	59
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	60
ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร	60
ลักษณะส่วนบุคคล	61
ลักษณะทางเศรษฐกิจ	64
ลักษณะทางสังคม	65
ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล	
ยู่หว่า	75
ระดับความพึงพอใจของเกษตรกร	75
ภาพรวมของระดับความพึงพอใจโดยรวมของเกษตรกร	88
ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร	
กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหาร	
ส่วนตำบลยู่หว่า	89

	(10)
สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	93
ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อการพัฒนาการเกษตรของ องค์การบริหารส่วนตำบลบุหว่า	94
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	102
สรุปผล	102
อภิปรายผลการวิจัย	107
ข้อเสนอแนะ	112
บรรณานุกรม	115
ภาคผนวก	121
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	122
ภาคผนวก ข ประวัติผู้วิจัย	133

สารบัญญัตราง

ตาราง		หน้า
1	บัญชีอัตราค่าตอบแทนสำหรับประธานกรรมการบริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหาร และเลขานุการคณะกรรมการบริหาร	24
2	ระดับชั้น รายได้ รายรับ และรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละตำบล อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่	29
3	จำนวนครัวเรือนเกษตรกรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลขุขันธ์อำเภอรัตนวาปี	53
4	จำนวนตัวแทนประชากรจากแต่ละกลุ่ม	55
5	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามเพศ	61
6	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามอายุ	62
7	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามสถานภาพการสมรส	63
8	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามระดับการศึกษา	64
9	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามรายได้	65
10	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการติดต่อกับองค์การบริหาร ส่วนตำบล	67
11	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามความพึงพอใจของโครงการ สนับสนุนหรือพัฒนาทางการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล	68
12	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการตอบสนองความต้องการใน ท้องถิ่นของกิจกรรมการพัฒนาทางการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล	69
13	คะแนนเฉลี่ยและระดับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความน่าเชื่อถือขององค์การ บริหารส่วนตำบล	72
14	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของเกษตรกร จำแนกตามความพึงพอใจของเกษตรกร ต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลขุขันธ์อำเภอรัตนวาปี พื้นฐานทางการเกษตร	79
15	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของเกษตรกร จำแนกตามความพึงพอใจของเกษตรกร ต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลขุขันธ์อำเภอรัตนวาปี ผลิตทางการเกษตร	81

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
16	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของเกษตรกร จำแนกตามความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้า ด้านการพัฒนาสถาบันและกลุ่มทางการเกษตร	83
17	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของเกษตรกร จำแนกตามความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้า ด้านการดำเนินงาน	85
18	ภาพรวมของระดับความพึงพอใจโดยรวมของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้า	89
19	ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตร	93
20	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ	95
21	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้า ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร	96
22	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้า ด้านการพัฒนาการผลิตทางการเกษตร	98
23	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้า ด้านการพัฒนาสถาบันกลุ่ม	99
24	จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้า ด้านอื่น ๆ	101

สารบัญญภาพ

ภาพ		หน้า
1	แผนภูมิแสดงโครงสร้างการบริหารสภาตำบล ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2499	13
2	แผนภูมิแสดงโครงสร้างการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499	15
3	แผนภูมิแสดงโครงสร้างการบริหารของคณะกรรมการสภาตำบลตามคำสั่ง กระทรวงมหาดไทยที่ 275/2509	16
4	แผนภูมิแสดง โครงสร้างการบริหารสภาตำบล ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515	17
5	โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537	19
6	โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542	21
7	กรอบแนวความคิดในการวิจัย	50

บทที่ 1

บทนำ

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนมีอำนาจในการปกครองตนเอง หรือการกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีอำนาจในการปกครองร่วมกัน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการปกครองตนเอง เพื่อที่จะสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง จากนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นทำให้สภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมา 3 ปี ติดต่อกันเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ได้รับการยกฐานะให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) โดยมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่วันที่ 30 พฤษภาคม 2538 เป็นต้นมา (กองวิชาการและแผนงาน สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2539: 1)

องค์การบริหารส่วนตำบล จึงเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 เพื่อกระจายอำนาจให้ประชาชนในตำบลเข้ามาดำเนินการแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของชุมชน ตำบล หมู่บ้าน และนับตั้งแต่พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 บังคับใช้ได้มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลทั่วทั้งประเทศจนถึงปัจจุบันจำนวน 4 ครั้ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 6,746 แห่ง รายงานระยะเวลา 6 ปี ที่ผ่านมาทำให้เห็นชัดว่า องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถเอื้ออำนวยประโยชน์สุข และแก้ไขปัญหาความทุกข์ยาก ความขาดแคลนของประชาชนในตำบล และหมู่บ้านได้อย่างดี และที่สำคัญองค์การบริหารส่วนตำบลได้สนองตอบต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ในเรื่องการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากที่สุด โดยเฉพาะการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้าน ประชาคมตำบล และประชาชนในท้องถิ่น (ปริญา นาคฉัตรีย์, 2544: 4) ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นองค์กรที่มีอำนาจในการปกครองตนเอง และมีอิสระในการบริหารงานด้วยตนเอง ทั้งทางด้านบุคลากร งบประมาณ และพัสดุ ซึ่งเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ภายใต้การกำกับดูแลของส่วนกลาง (กองวิชาการและแผนงาน สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2539: 1) ซึ่งอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีหลายหน้าที่ด้วยกันตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และอำนาจหน้าที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การพัฒนาการเกษตร ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรหนึ่งที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาการเกษตรหลายประการไม่ว่าจะเป็นอำนาจหน้าที่ทางด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร เช่น การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร การ

สร้างและบำรุงรักษาถนนหนทางที่ใช้เพื่อการขนส่งผลผลิตทางการเกษตร การสร้างตลาดสินค้าการเกษตร หรืออำนาจหน้าที่ด้านการพัฒนาการผลิต เช่น การฝึกอบรมความรู้ด้านการพัฒนาการเกษตร ให้กับกลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และการให้ความช่วยเหลือในด้านการพัฒนาอาชีพของเกษตรกร รวมทั้งการส่งเสริมและพัฒนาผลผลิตทางการเกษตร อำนาจหน้าที่ดังกล่าวทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการเกษตรของเกษตรกร อีกทั้งยังเป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับเกษตรกรโดยตรง จึงสามารถรับรู้ถึงปัญหาและความต้องการของเกษตรกรได้เป็นอย่างดี

ปัญหาการวิจัย

ภาคการเกษตรเป็นภาคการผลิตที่มีบทบาทในการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นเครื่องมือหรือกลไกในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาชนบทและภูมิภาค (ไพโรจน์ ภัทรนรากุล, 2542: 36) การพัฒนาการเกษตรจึงเป็นการพัฒนาบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพในการทำงานพัฒนาการเกษตร ซึ่งจะมีความสำคัญมากกว่าพัฒนาด้านการเพิ่มผลผลิตเพียงอย่างเดียว นอกจากนั้นการเพิ่มความรู้และประสบการณ์ทางด้านเกษตรที่ทันสมัยและเหมาะสมให้แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จะทำให้เกษตรกรเกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทัศนคติของตนเองที่มีต่อการเกษตร และต่อธรรมชาติให้ดีขึ้นและถูกต้อง ทันต่อเหตุการณ์ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ ดังนั้นการพัฒนาการเกษตรจึงเป็นส่วนสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ในการพัฒนาการเกษตรจะต้องพิจารณาถึงปัจจัย 5 ประการ ได้แก่ การศึกษาสำหรับพัฒนา สินเชื่อการเกษตร การรวมกลุ่ม กิจกรรมของเกษตรกร การปรับปรุงและขยายพื้นที่การเกษตร และการวางแผนพัฒนาการเกษตรของชาติ (ประสิทธิ์ ประทองศรี, 2528: อรมภท อ่างโน วัลลภ รัชญา, 2544: 9) ซึ่งการพัฒนาการเกษตรของประเทศมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นตามลำดับ ดังจะเห็นได้จากทิศทางการพัฒนาการเกษตรที่ปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ถึงฉบับปัจจุบัน (ฉบับที่ 9) โดยเฉพาะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8-9 (พ.ศ. 2540-2549) ซึ่งเน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น โดยเป็นการสนองตอบต่อนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของรัฐบาล ซึ่งจากนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นทำให้สภาตำบลได้รับยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จึงเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับเกษตรกร และสามารถรับรู้ถึงปัญหาของเกษตรกรได้เป็นอย่างดี สามารถที่จะเข้ามาแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของเกษตรกรได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ยังได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนช่วยในการพัฒนาการเกษตรอีกทางหนึ่งด้วย ดังนั้นในการทำงานด้านการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใดนั้น ต้องขึ้นอยู่กับความสามารถในการวางแผนและปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จะทำให้เกษตรกรในพื้นที่รับผิดชอบมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงาน และสามารถที่จะทำให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตร

ดังนั้นในการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรร่วมกันระหว่างเกษตรกรกับองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของเกษตรกรและเกิดประสิทธิภาพในการทำงานจำเป็นจะต้องศึกษาว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจในการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านใด และต้องการให้มีการปรับปรุงในส่วนใดบ้าง ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึง ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว้า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากพื้นที่ตำบลยู่หว้า เป็นพื้นที่ราบ มีหนองน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ (หนองสระเรียม) เหมาะสมสำหรับใช้ในการเกษตร มีกลุ่มอาชีพ กลุ่มเกษตรกรหลากหลายในพื้นที่ เช่น กลุ่มแกะสลัก กลุ่มจักสาน กลุ่มเพาะเห็ด เป็นต้น โดยประชาชนส่วนใหญ่ในตำบลยู่หว้า จะประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นหลัก ได้แก่ การทำนา ทำสวน ปลูกพืชไร่ ซึ่งพืชเศรษฐกิจที่สำคัญและทำรายได้ให้แก่เกษตรกร คือ ข้าว ถั่วเหลือง กระเทียม หอมหัวใหญ่ และลำไย จึงทำให้เศรษฐกิจภายในตำบลขึ้นอยู่กับการเกษตรเป็นหลัก อีกทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว้า ก็มีบทบาทเป็นอย่างมากในการพัฒนาการเกษตรภายในตำบลที่รับผิดชอบ เนื่องจากมีความใกล้ชิดกับเกษตรกร และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ก็เป็นตัวแทนที่มาจากภายในตำบล โดยจากการแบ่งชั้น องค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว้า จะอยู่ในระดับชั้น 4 ซึ่งแตกต่างจากองค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ ในอำเภอสันป่าตอง ที่อยู่ในระดับชั้น 5 จึงทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว้ามีงบประมาณในการพัฒนาการเกษตรมากกว่าตำบลอื่น ๆ แต่จากแผนพัฒนาตำบลยู่หว้า ประจำปี 2546 พบว่า ในปีที่ผ่านมาการพัฒนาการเกษตรยังประสบปัญหามากมาย ได้แก่ การคมนาคมขนส่งไม่สะดวก แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ขาดตลาดจำหน่ายผลิตผลการเกษตร และการรวมตัวของกลุ่มอาชีพ กลุ่มเกษตรกรยังไม่เข้มแข็ง ดังนั้นการศึกษาถึงความพึงพอใจของเกษตรกรจึงทำให้องค์การบริหาร ส่วนตำบลสามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็น

แนวทางที่สำคัญในการปรับปรุงหรือพัฒนาแผนการพัฒนากิจการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของเกษตรกรได้มากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนากิจการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรในเขตพื้นที่ ตำบลยู่หว่า
2. เพื่อศึกษาถึงความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการพัฒนากิจการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว่า
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนากิจการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว่า
4. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อการพัฒนากิจการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว่า

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยในครั้งนี้เมื่อบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว คาดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว่า และสภาองค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนในการดำเนินงานเพื่อพัฒนากิจการเกษตรของเกษตรกรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถใช้เป็น ข้อมูลในการนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานในเหมาะสมกับการดำเนินงาน และตอบสนองความต้องการของเกษตรกร
2. คณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลและสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอื่น สามารถศึกษาข้อมูลเปรียบเทียบกับองค์กรของตน เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขแผนการดำเนินงานในการพัฒนากิจการเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. เป็นข้อมูลสำหรับผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อประกอบการค้นคว้าและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาและรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ มีขอบเขตของการวิจัยในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว่า และความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

2. ผู้ให้ข้อมูล คือ หัวหน้าครอบครัวเกษตรกรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 13 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านสันป่าตอง บ้านกลาง บ้านหนองหวาย บ้านกัวแลหลวง บ้านอุเม็ง บ้านหนองปิ้ง บ้านใหม่ม่วงก้อน บ้านร้อง บ้านต้นฝิ่ง บ้านศาลา บ้านคอนตัน บ้านหนองพันเงิน และบ้านสันป่าตองใต้

3. สถานภาพส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ศึกษาเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานทั่วไป โดยกำหนดไว้ ดังนี้

3.1 อายุ

3.2 เพศ

3.3 สถานภาพการสมรส

3.4 ระดับการศึกษา

3.5 รายได้

3.6 ความถี่ในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล

3.7 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความน่าเชื่อถือขององค์การบริหาร

ส่วนตำบล

4. ผู้วิจัยไม่สามารถเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมดได้ จึงมีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยอาศัยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) ซึ่งจะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 291 ครอบครัว จาก 13 หมู่บ้าน

5. ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ

นิยามศัพท์

รายได้ หมายถึง จำนวนเงินรายได้เฉลี่ยต่อปีที่เป็นเงินสดของเกษตรกรที่ได้รับจากการประกอบอาชีพด้านการเกษตร และนอกการเกษตร

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการส่วนท้องถิ่น โดยราษฎรเลือกตั้งผู้แทนแต่ละหมู่บ้านเข้าไปเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจในการบริหารงานของตำบลตามที่กฎหมายกำหนดไว้ (อุคม เขยทิววงศ์, 2545: 32) ในที่นี้ หมายถึงองค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

การพัฒนาการเกษตร หมายถึง การดำเนินงานใด ๆ ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการเกษตรให้ดีขึ้นทั้งในด้านผลผลิตและรายได้ รวมถึงการเสริมสร้างชีวิตความเป็นอยู่ จริยธรรม วัฒนธรรม และความรู้ความสามารถของเกษตรกรให้ดีขึ้น ซึ่งในที่นี้ หมายถึง แนวทางการพัฒนาการเกษตรในด้านต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ได้จัดทำขึ้นในด้านต่าง ๆ ได้แก่ โครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ทั้งในด้านผลผลิตทางการเกษตรและการแปรรูปผลผลิต รวมถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการเกษตรต่าง ๆ

ความพึงพอใจของเกษตรกร หมายถึง ผลของความรู้สึกรหรือเจตคติต่าง ๆ ของเกษตรกรที่มีต่อองค์ประกอบของงาน และมีส่วนสัมพันธ์กับลักษณะงานและสภาพแวดล้อมในการทำงาน และการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้เทคนิคของ Likert เป็นตัววัดความพึงพอใจ ซึ่งแบ่งระดับความพึงพอใจออกเป็น 5 ระดับ คือ ความพึงพอใจมากที่สุด = 5 คะแนน ความพึงพอใจมาก = 4 คะแนน ความพึงพอใจปานกลาง = 3 คะแนน ความพึงพอใจน้อย = 2 คะแนน และความพึงพอใจน้อยที่สุด = 1 คะแนน

การติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง การระบุจำนวนครั้งต่อปีที่เกษตรกรได้ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว่า และมีการปรึกษากับองค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว่า ในเรื่องการประกอบอาชีพ

ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความน่าเชื่อถือขององค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง ความน่าเชื่อถือของสมาชิกโดยรวมขององค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว่าควรมีในสายตาของเกษตรกรในด้านต่าง ๆ 4 ด้าน ได้แก่ ความน่าไว้วางใจ ความคุ้นเคย ความรู้และความคล่องตัว

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาจากผลงานวิจัย ทฤษฎี และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความเข้าใจในปัญหาที่เกิดขึ้นและสามารถดำเนินการวิจัยได้ถูกต้อง โดยครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

- แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
- แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
- แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความหมายของความพึงพอใจ

Benjamin Wolman (1960: 10 อ้างใน นิรมล คำพะธิก, 2541: 18) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า “ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่มีความสุข เมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมายและตามความต้องการ” ซึ่งสอดคล้องกับนภางรีศ อามาตย์โยธิน (2535: 5) กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง หน้าที่ ความรู้ ความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หลังจากที่ได้ประสบมาแล้วในสิ่งนั้นในทางด้านบวก คือ พอใจหรือเจตคติที่ดีของบุคคลต่อสิ่งนั้นเมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการ แต่ในทางตรงข้ามถ้าไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการความไม่พึงพอใจก็จะเกิดขึ้น เช่นเดียวกับ ฐริณี เดชจินดา (2530: 15 อ้างใน สมเกียรติ ฉายไชน์, 2539: 7) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือปัจจัยที่เกี่ยวข้อง โดยความรู้สึกพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการได้รับการตอบสนอง และความรู้สึกพอใจจะลดลงหรือไม่ลดลงก็ขึ้นกับความต้องการหรือจุดมุ่งหมายนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง สำหรับ จำเนียร ศูนย์ตรง (2543: 23) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง พอใจ ชอบใจ เป็นลักษณะนามธรรมซึ่งเป็นเรื่องของจิตใจ ความพึงพอใจเป็นเรื่องของความรู้สึก (feeling) ความนึกคิด (thought), ความเชื่อ (believes) ความรู้ความเข้าใจ (cognition) กันระหว่างบุคคลหนึ่งกับบุคคลอื่น ๆ หรือต่อสิ่งของต่าง ๆ โดยมีความสอดคล้องกันหรือมีลักษณะให้อยู่กับร่องกับรอย (consistent) พอสมควร

จากความหมายของความพึงพอใจที่กล่าวมาข้างต้น พอจะสรุปความหมายของความพึงพอใจได้ว่า ความพึงพอใจเป็นทัศนคติ เป็นความรู้สึกส่วนตัวของบุคคลที่รู้สึกเป็นสุขหรือยินดีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ได้รับการตอบสนองความต้องการ เมื่อไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการ ความรู้สึกที่ไม่พึงพอใจก็จะเกิดขึ้น ดังนั้นความพึงพอใจจึงเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคล ซึ่งจะมีผลต่อการเลือกที่จะปฏิบัติในกิจกรรมใด ๆ

สิ่งจูงใจที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ

ทฤษฎีแรงจูงใจของ Maslow

Abraham H. Maslow (1970: 25 อ้างใน สมยศ นาวิการ, 2526: 366-369) ได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมไว้ว่า มนุษย์มีความต้องการไม่สิ้นสุด โดยความต้องการหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการอย่างอื่นจะเข้ามาแทนที่ ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองก็จะเป็นสิ่งจูงใจนำไปสู่ความต้องการอื่นต่อไป Maslow ได้ลำดับความต้องการของมนุษย์จากระดับต่ำถึงระดับสูง 5 ชั้น ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ได้แก่ ความต้องการอาหาร อากาศ น้ำดื่ม ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค การพักผ่อน ความต้องการทางเพศ เป็นต้น
2. ความต้องการทางด้านความปลอดภัย (safety needs) ความต้องการทางกาย เช่น ความปลอดภัยจากอุบัติเหตุอันตราย และความปลอดภัยหรือความมั่นคงทางจิตใจ เช่น ความมั่นคงในอาชีพและชีวิต
3. ความต้องการด้านสังคม (belonging needs) ได้แก่ ความต้องการที่จะเข้าร่วมและรับการยอมรับในสังคม ความเป็นมิตร และความรักจากเพื่อนร่วมงาน
4. ความต้องการที่จะได้รับความยกย่องในสังคม (esteem needs) ได้แก่ ความต้องการอยากเด่นในสังคม รวมถึงความสำเร็จ ความรู้ ความสามารถ ความนับถือตนเอง ความเป็นอิสระ เป็นเสรีภาพ และการเป็นที่ยอมรับนับถือของคนทั้งหลาย
5. ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จตามความนึกคิด (self-actualization needs) เป็นลำดับขั้นความต้องการที่สูงสุดของมนุษย์ที่คนส่วนมากนี้ก็อยากจะเป็นอยากจะได้ แต่ยังไม่สามารถแสวงหาได้

สำหรับแนวความคิดใหม่ของ Maslow (1970 อ้างใน บุญสม วราเอกศิริ, 2539: 88) Maslow ได้ปรับปรุงแนวความคิดของเขาแล้วเสนอเป็นแนวความคิดใหม่ โดยแบ่งความต้องการออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ความต้องการขั้นต่ำหรือความต้องการเนื่องจากการขาดหรือไม่มี (deficiency need) ซึ่งต้องตอบสนองต่อปัจจัยภายนอก ได้แก่ ความต้องการทางด้านร่างกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการความรักและเป็นเจ้าของ ความต้องการที่จะเป็นที่ยอมรับและได้รับการยกย่อง

2. ความต้องการขั้นสูง หรือความต้องการพัฒนา (growth need) เป็นความต้องการที่เนื่องมาจากการแสวงหา ถ้าความต้องการขั้นต่ำได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอมนุษย์ก็จะพัฒนาขึ้นไปสู่ความเป็นคนที่สามารถใช้ความสามารถที่ตนมีอยู่ได้อย่างสมบูรณ์ จะเป็นผู้คำนึงถึงตัวปัญหามากกว่าตัวบุคคล

นอกจากทฤษฎีแรงจูงใจของ Maslow ที่กล่าวมาข้างต้น ทฤษฎีแรงจูงใจของ Herzberg ก็เป็นอีกทฤษฎีหนึ่งที่ทำให้เห็นถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจและไม่พึงพอใจของบุคคล โดย Herzberg ได้เสนอทฤษฎีไว้ ดังนี้

ทฤษฎีแรงจูงใจของ Herzberg

Frederick Herzberg (1966: 71-79 อ้างใน สุเชษฐ์ ทรัพย์สินเสริม, 2540: 11) ได้เสนอทฤษฎีแรงจูงใจที่ได้จากการศึกษา โดยการสอบถามผู้ปฏิบัติงานประมาณ 200 คน ถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพอใจ และไม่พอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งผลจากการสอบถามสามารถแบ่งปัจจัยที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความไม่พอใจ (hygiene factors) เป็นปัจจัยที่ผู้ปฏิบัติงานคาดหวังว่าจะได้รับการทำงาน ถ้าขาดปัจจัยเหล่านี้ก็จะก่อให้เกิดความไม่พอใจขึ้น แต่ถ้ามีปัจจัยเหล่านี้แล้วก็ไม่ถึงกับก่อให้เกิดความพอใจ เพราะเป็นสิ่งที่ผู้ปฏิบัติงานคิดว่าจะต้องได้รับอยู่แล้ว ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความไม่พอใจ (hygiene factor) นี้แบ่งออกเป็น

- 1.1 นโยบายและการบริหาร
- 1.2 วิธีการบังคับบัญชา
- 1.3 เงินเดือน
- 1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ
- 1.5 สภาพการทำงาน
- 1.6 ความมั่นคงของงาน

1.7 สถานภาพ

1.8 ชีวิตส่วนตัว คือ องค์การจัดสภาพให้คนใช้ส่วนตัวบ้าง

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพอใจ (motivator factors) เป็นปัจจัยที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจในการทำงาน และเป็นแรงจูงใจให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ถ้าไม่มีปัจจัยเหล่านี้ไม่มีก็ไม่ถึงกับก่อให้เกิดความรู้สึกไม่พอใจ แต่ถ้ามีก็จะก่อให้เกิดความพอใจขึ้น ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพอใจนี้ ได้แก่

2.1 ความสำเร็จในการทำงาน

2.2 ด้งาน

2.3 การได้รับการยอมรับ

2.4 ความรับผิดชอบ

2.5 ความก้าวหน้า

สิ่งจูงใจที่ใช้เป็นเครื่องกระตุ้นบุคคลให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานประกอบด้วย (เกล็ดแก้ว รุ่งลือ, 2528: 16)

1. สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ (material inducement) ได้แก่ เงิน สิ่งของ หรือสภาวะทางกายที่ให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน และสิ่งจูงใจที่เป็นโอกาสของบุคคลซึ่งไม่ใช่วัตถุ (personal nonmaterial opportunities) เช่น เกียรติภูมิ อำนาจ การใช้สิทธิพิเศษ

2. สภาพทางกายที่พึงปรารถนา (desirable physical condition) คือ สิ่งแวดล้อมในการทำงาน ได้แก่ สถานที่ทำงาน เครื่องมือ สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน

3. ผลประโยชน์ทางอุดมคติ (ideal benefactions) หมายถึง สมรรถภาพของหน่วยงานที่สนองความต้องการของบุคคลในด้านความภูมิใจที่แสดงฝีมือ การได้แสดงความภาคภูมิใจต่อหน่วยงาน และการได้มีโอกาสช่วยเหลือครอบครัวตนเองและผู้อื่น

4. ความดีใจทางสังคม (associational attitudes) คือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน ซึ่งจะก่อให้เกิดความผูกพันและความพึงพอใจร่วมกับหน่วยงานและการอยู่ร่วมกันภายในหน่วยงาน ที่เป็นความพอใจของบุคคลในด้านสังคมหรือความมั่นคงในสังคม ซึ่งจะทำให้รู้สึกมีหลักประกันและมีความมั่นคงในการทำงาน

5. การปรับสภาพการทำงานให้เหมาะสมกับวิธีการและทัศนคติของบุคคล (adaptation of conditions to habitual methods and attitudes) หมายถึง การปรับปรุงตำแหน่งงาน วิธีทำงานให้สอดคล้องกับความสามารถของบุคลากร

6. โอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการทำงาน (opportunity of enlarged participation)

คือ การเปิดโอกาสให้บุคลากรรู้สึกมีส่วนร่วมในงาน

นอกจากปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจที่ได้กล่าวมาแล้ว ทฤษฎีการให้รางวัลก็เป็นแนวทางหนึ่งที่มีผลต่อความพึงพอใจของบุคคล ซึ่งเกล็ดแก้ว รุ่งถือ (2528: 19) ได้อ้างถึง Zaleznik และคณะที่ได้กล่าวถึงทฤษฎีการให้รางวัลเพื่อจูงใจให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดยจำแนกทฤษฎีการให้รางวัลออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. รางวัลภายนอก (external rewards) ได้แก่ ค่าใช้จ่าย สิ่งตอบแทน ความปลอดภัยในการประกอบกิจกรรม และความมั่นคง
2. รางวัลภายใน (internal rewards) รางวัลที่ผู้ประกอบกิจกรรมได้รับมาจากกลุ่มผู้ร่วมกิจกรรมหรือบุคคลอื่น ได้แก่ ความเป็นมิตร ความซื่อสัตย์

การวัดความพึงพอใจ

การวัดความพึงพอใจเป็นการวัดความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เป็นการวัดที่ต้องอาศัยข้อมูลหลาย ๆ ด้านประกอบกัน เนื่องจากความพึงพอใจเป็นของแต่ละบุคคลซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามสถานภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งบุญเรียง ขจรศิลป์ (2528: 53) ได้เสนอไว้ว่า เทคนิคของ Likert เป็นเทคนิคหนึ่งที่สามารถใช้กับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง ได้แก่ การสร้างประโยค หรือข้อความเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการวัด โดยการกำหนดหัวข้อให้เลือก ซึ่งจะกำหนดไว้ 5 หัวข้อ เมื่อวัดทัศนคติต่าง ๆ ได้ครบทุกประเด็นแล้ว จึงนำคะแนนที่ได้แต่ละประเด็นมาหาค่าเฉลี่ยเป็นค่าทัศนคติ

บุญธรรม กิจปริคาปริสุทธิ (2531: 189) ได้เพิ่มเติมว่า เทคนิคของ Likert สามารถวัดทัศนคติได้เกือบทุกเรื่องและให้ค่าเที่ยงตรงสูง ส่วนจะเลือกวิธีการใดนั้นต้องคำนึงถึงความถูกต้องและเหมาะสมเป็นสำคัญ ซึ่งวิธีการโดยทั่วไป มีดังนี้

1. การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย โดยการขอร้องให้บุคคลเป้าหมายแสดงความคิดเห็นในแบบฟอร์มที่กำหนดคำตอบให้เลือกหรือตอบคำถามอิสระ คำถามที่ถามจะอาจจะถามเกี่ยวกับเรื่องการบริหาร ความสัมพันธ์ภายในองค์กรที่ผู้ตอบแบบสอบถามทำงานอยู่หรืออื่น ๆ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาข้อสรุปที่แน่นอนต่อไป
2. วัดโดยการสัมภาษณ์ ซึ่งวิธีนี้จะต้องใช้เทคนิคและการวางอุบายอย่างมาก ไม่งั้นนั้นจะได้คำตอบที่มีความไม่เที่ยงตรงหรือไม่ได้ผล

3. การสังเกต วิธีนี้ไม่ค่อยนิยมใช้กันและไม่สามารถใช้ได้กับองค์กรที่มีผู้ปฏิบัติงานมาก ๆ แต่จะใช้ได้กับองค์กรที่มีผู้ปฏิบัติงานไม่มากนัก ซึ่งวิธีนี้ผู้สังเกตต้องใช้ความพยายามอย่างมาก และต้องใช้เวลาและความถี่ในการสังเกตอย่างทั่วถึง

จะเห็นได้ว่า การวัดความพึงพอใจนั้นสามารถทำได้หลายวิธีการ ซึ่งจะเลือกใช้วิธีไหนนั้นควรคำนึงถึงความเหมาะสมของขนาดตัวอย่างประชากรที่จะทำการศึกษา และคำนึงถึงเรื่องที่ทำการศึกษาว่าเหมาะสมกับวิธีใดจึงจะทำให้ผลที่ถูกต้องมากที่สุด

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิคของ Likert เป็นตัววัดความพึงพอใจ เนื่องจากเป็นเทคนิคที่สามารถใช้กับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง โดยผู้วิจัยจะเลือกศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากเห็นว่า เกษตรกรในตำบลยู่หว่าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร และมีความหลากหลายทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และความคิดเห็นต่าง ๆ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อที่จะได้นำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

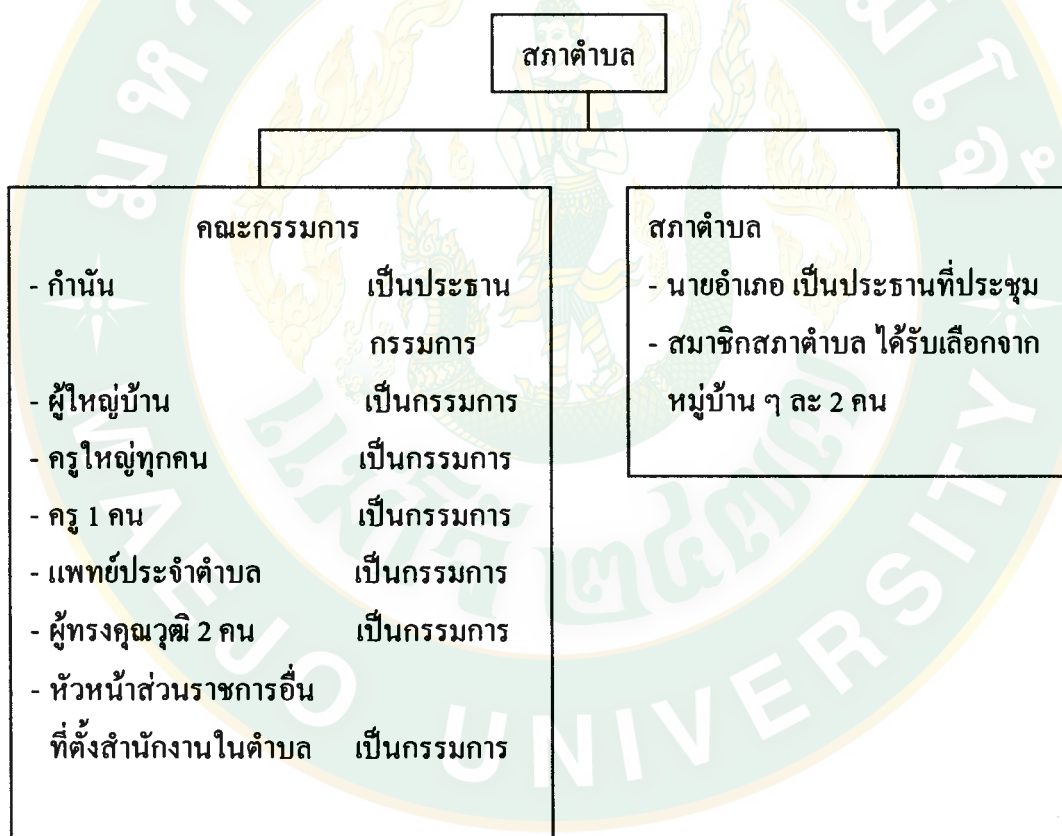
การศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในครั้งนี้จะพิจารณาถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อใช้เป็นแนวทางศึกษาวิจัย โดยจะแยกหัวข้อในการศึกษาออกเป็นความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล อำนาจหน้าที่ เงินเดือนและค่าตอบแทน รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล และการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีรายละเอียดดังนี้

ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

การปกครองท้องถิ่นในรูปตำบลเกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ซึ่งกำหนดให้หลายบ้านรวมกันจัดตั้งเป็นหมู่บ้านมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ดูแล และหมู่บ้านหลายหมู่บ้านรวมกันจัดตั้งเป็นตำบลมีกำนันเป็นผู้ดูแล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะมีการกิจที่ช่วยเหลือทางราชการ ในการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่อีกหลายครั้ง (กองวิชาการและแผนงาน สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2539: 37-38) ดังนี้

1. การบริหารงานตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 222/2499

ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2499 เรื่องระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน และได้ปรับปรุงโครงสร้างของคณะกรรมการตำบลใหม่ให้ประกอบด้วยกำนันท้องที่ ผู้ใหญ่บ้านทุกคนในตำบล แพทย์ประจำตำบล ครูประจำตำบลในตำบล 1 คน ราษฎรผู้ทรงคุณวุฒิในตำบลนั้นไม่น้อยกว่า 2 คน ซึ่งนายอำเภอคัดเลือกเสนอในผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง และให้มีข้าราชการที่ปฏิบัติงานในตำบลนั้นเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการตำบลด้วย เช่น ครูใหญ่ทุกโรงเรียน หัวหน้าสถานีตำรวจภูธรประจำตำบล นายช่างชลประทาน เป็นต้น นอกจากนี้ได้มีการกำหนดให้มีสภาตำบลขึ้นเป็นครั้งแรก ซึ่งมีรูปแบบดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 แผนภูมิแสดงโครงสร้างการบริหารสภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2499

ที่มา: กองวิชาการและแผนงาน สถาบันดำรงราชานุภาพ (2539: 38)

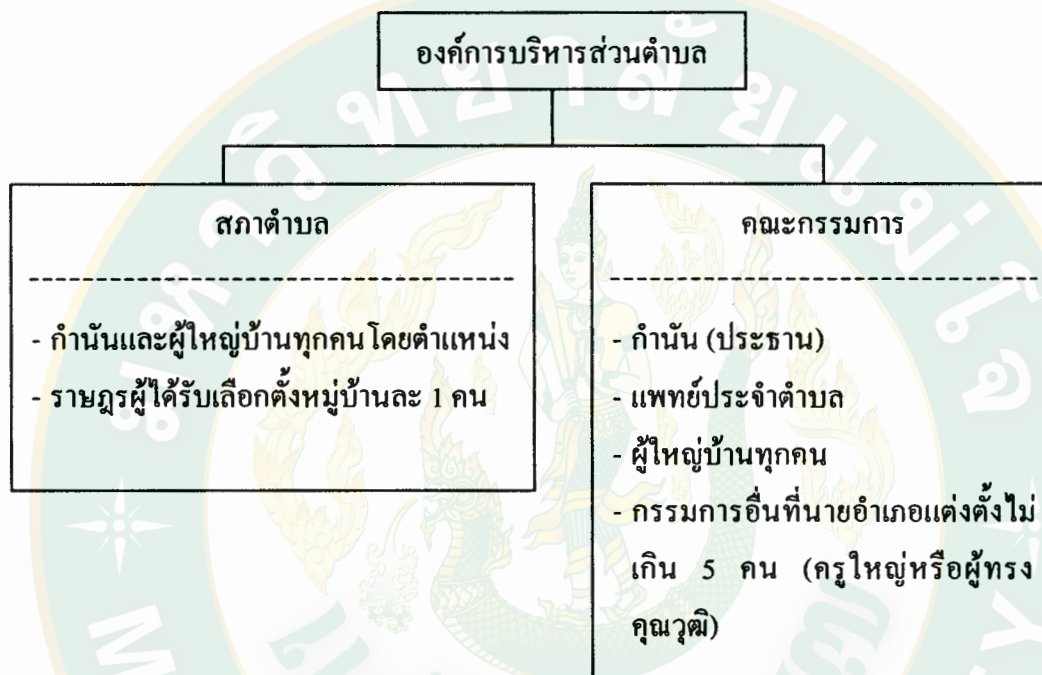
2. การบริหารงานตำบลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499

การจัดระเบียบบริหารในตำบลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 เป็นการจัดตั้งหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เรียกว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยมีการบริหารงานที่มีพนักงานตำบลเป็นผู้ปฏิบัติงาน มีรายได้ และมีอำนาจในการตราข้อบัญญัติตำบลของตนเอง และมีอำนาจหน้าที่ที่เรียกว่า กิจการส่วนตำบล ทั้งนี้โดยอยู่ภายใต้การควบคุมของนายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัด โดยโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลจะแยกออกเป็นสภาตำบลและคณะกรรมการตำบล โดยสภาตำบลประกอบด้วย สมาชิกซึ่งราษฎรในหมู่บ้านเลือกตั้งหมู่บ้านละ 1 คน กำนันและผู้ใหญ่บ้านทุกคนในตำบลเป็นสมาชิกสภาตำบลโดยตำแหน่ง และสภาตำบลจะมีหน้าที่ควบคุมการบริหารงานของคณะกรรมการตำบล ส่วนคณะกรรมการตำบลประกอบด้วย กำนันตำบลท้องถิ่นที่เป็นประธาน ผู้ใหญ่บ้านทุกคนในตำบล แพทย์ประจำตำบล และกรรมการอื่นซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากครูใหญ่โรงเรียนในตำบล หรือผู้ทรงคุณวุฒิอื่น จำนวนไม่เกิน 5 คน โดยคณะกรรมการตำบลจะทำหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบ การดำเนินกิจการส่วนตำบล ต่อมาถูกยกเลิกโดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 และได้โอนบรรดาทรัพย์สินนี้ และสิทธิขององค์การบริหารส่วนตำบล ไปเป็นของจังหวัดที่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นตั้งอยู่ (กองวิชาการและแผนงาน สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2539: 39-40) ซึ่งมีรูปแบบดังแสดงในภาพ 2

3. การบริหารงานตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 275/2509

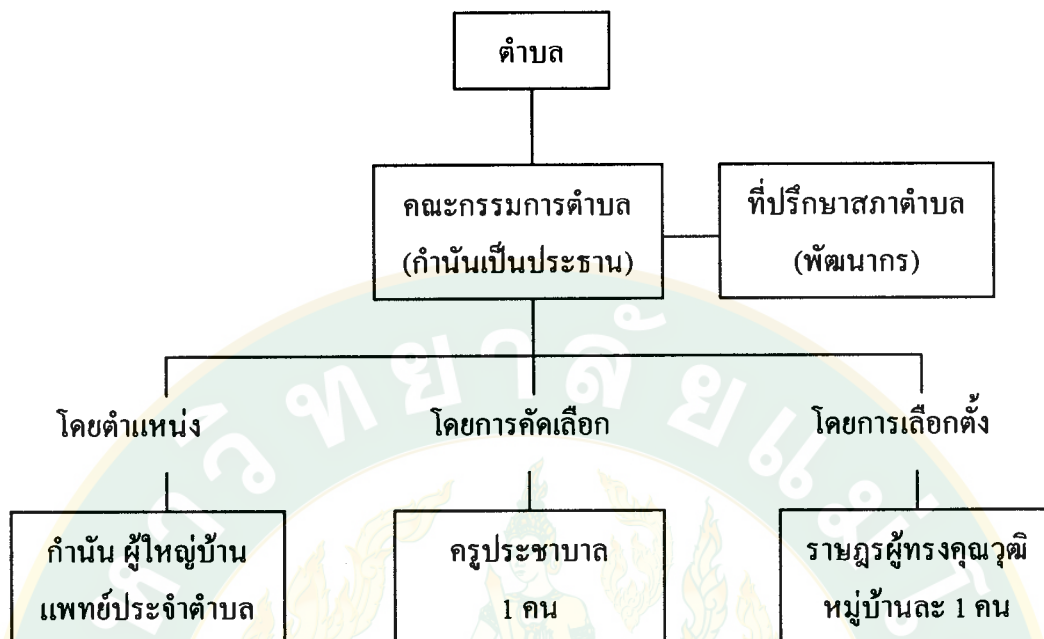
พลเอกประภาส จารุเสถียร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในสมัยรัฐบาล ฯพณฯ จอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 275/2509 ลงวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2509 เรื่องระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน (ฉบับที่ 2) ให้ยกเลิกการบริหารงานในตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2499 แล้วให้จัดรูปการบริหารงานในตำบลใหม่ โดยรวมคณะกรรมการตำบลและสภาตำบลเข้าเป็น องค์การเดียวกัน เช่นเดียวกับแบบการปกครองสุขาภิบาล ทั้งนี้เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับภาวะการณ์ยิ่งขึ้น และให้สอดคล้องกับโครงการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย (พพป.) โดยให้มีการจัดรูปแบบการบริหารตำบลในรูปของคณะกรรมการ สภาตำบล ซึ่งประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบล และแพทย์ประจำตำบลเป็น กรรมการสภาตำบลโดยตำแหน่ง ครูประชาบาลในตำบลนั้น 1 คน ซึ่งนายอำเภอคัดเลือกจากครู ประชาบาลในตำบลเป็นกรรมการสภาตำบล และราษฎรผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละ 1 คน ซึ่งราษฎรใน หมู่บ้านเลือกตั้งขึ้นเป็นกรรมการสภาตำบล โดยกำนันเป็นประธานกรรมการสภาตำบลโดย

ตำแหน่ง และมีรองประธานกรรมการสภาตำบล 1 คน ซึ่งคณะกรรมการสภาตำบลเลือกตั้งจากกรรมการด้วยกัน และมีเลขานุการสภาตำบล 1 คน ซึ่งคณะกรรมการสภาตำบลเลือกตั้งกันขึ้นเองหรือตั้งจากบุคคลภายนอก และมีที่ปรึกษาสภาตำบลซึ่งเป็นพัฒนากรประจำตำบล โดยมีนายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของสภาตำบล (กองวิชาการและแผนงาน สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2539: 40-41) ซึ่งมีรูปแบบดังแสดงในภาพ 3

ภาพ 2 แผนภูมิแสดงโครงสร้างการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499

ที่มา: กองวิชาการและแผนงาน สถาบันดำรงราชานุภาพ (2539: 39)

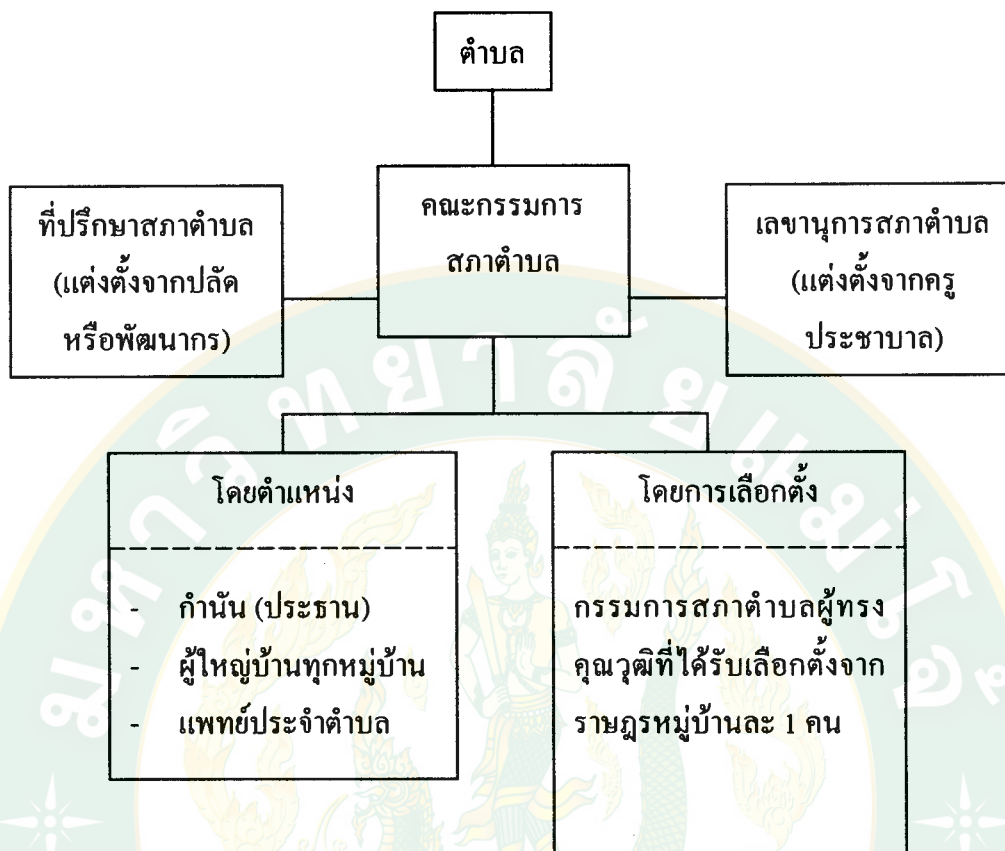

ภาพ 3 แผนภูมิแสดงโครงสร้างการบริหารของคณะกรรมการสภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 275/2509

ที่มา: กองวิชาการและแผนงาน สถาบันดำรงราชานุภาพ (2539: 40)

4. การบริหารงานตำบลตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326

ในปี พ.ศ. 2515 คณะปฏิวัติซึ่งมี ฯพณฯ จอมถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี เป็นหัวหน้าได้ออกประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 เพื่อปรับปรุงการจัดระเบียบบริหารในตำบล ให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาวะการณ์ยิ่งขึ้น โดยจัดระเบียบบริหารในตำบลเป็นแบบสภาตำบล ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งมีรูปแบบการบริหารงานในรูปแบบของคณะกรรมการสภาตำบล ประกอบด้วย กำนันท้องที่เป็นประธาน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบล และแพทย์ประจำตำบลนั้น เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละ 1 คน ซึ่งราษฎรในหมู่บ้านนั้นเป็นผู้เลือก นอกจากนี้ ยังให้สภาตำบลมีที่ปรึกษา 1 คน ซึ่งนายอำเภอคัดเลือกจากปลัดอำเภอหรือพัฒนากรท้องที่ แล้วรายงานผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อแต่งตั้ง และยังมีเลขาธิการสภาตำบล 1 คน ซึ่งนายอำเภอคัดเลือกจากครูประชาบาลในตำบลนั้น แล้วรายงานผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อแต่งตั้ง (กองวิชาการและแผนงาน สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2539: 41-42) ดังแสดงในภาพ 4

ภาพ 4 แผนภูมิแสดงโครงสร้างการบริหารสภาตำบล ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515

ที่มา: กองวิชาการและแผนงาน สถาบันดำรงราชานุภาพ (2539: 42)

5. องค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

ในสมัยนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 โดยมีผลบังคับใช้ในวันที่ 2 มีนาคม 2538 สาระสำคัญ (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541: 12-13) ดังนี้

5.1 ให้ยกเลิกประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326

5.2 ให้สภาตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทุกหมู่บ้านในตำบล แพทย์ประจำตำบลและสมาชิกซึ่งได้รับเลือกหมู่บ้านละ 1 คน

5.3 สภาตำบลซึ่งมีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน 3 ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาทให้ยกฐานะเป็น องค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคลและราชการส่วนท้องถิ่น

ปัจจุบันได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542) เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หมวด 9 ว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น (วิศิษฎ์ สุปรียาพร, 2543: 13-14)

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีโครงสร้างซึ่งประกอบด้วยฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารส่วนตำบล โดยโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล (วิศิษฎ์ สุปรียาพร, 2543: 12) ประกอบด้วย

1. สมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่
 - 1.1 กำนัน
 - 1.2 ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน
 - 1.3 แพทย์ประจำตำบล
2. สมาชิกโดยการเลือกตั้ง ได้แก่ สมาชิกที่ได้รับเลือกจากรายหมู่บ้านละ 2 คน โดยอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี

โดยโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้เสนอในภาพ 5

ภาพ 5 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

ที่มา: วิศิษฐ์ สุปรียาพร (2543: 13)

โดยจากการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (โกวิท พวงงาม, 2543: 173) ดังนี้

1. โครงสร้างสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกหมู่บ้านละ 2 คน ถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลใดมี 1 หมู่บ้านให้มีสมาชิก 6 คน และองค์การบริหารส่วนตำบลใดมี 2 หมู่บ้านให้มีสมาชิกได้หมู่บ้านละ 3 คน (เดิมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งหมู่บ้านละ 2 คน)

2. โครงสร้างคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย ประธานกรรมการบริหาร 1 คน และกรรมการบริหาร 2 คน โดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้เลือกแล้วเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้ง และให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเลขานุการคณะกรรมการบริหาร (เดิมประกอบด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่เกิน 2 คน และสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งไม่เกิน 4 คน) ดังแสดงในภาพ 6

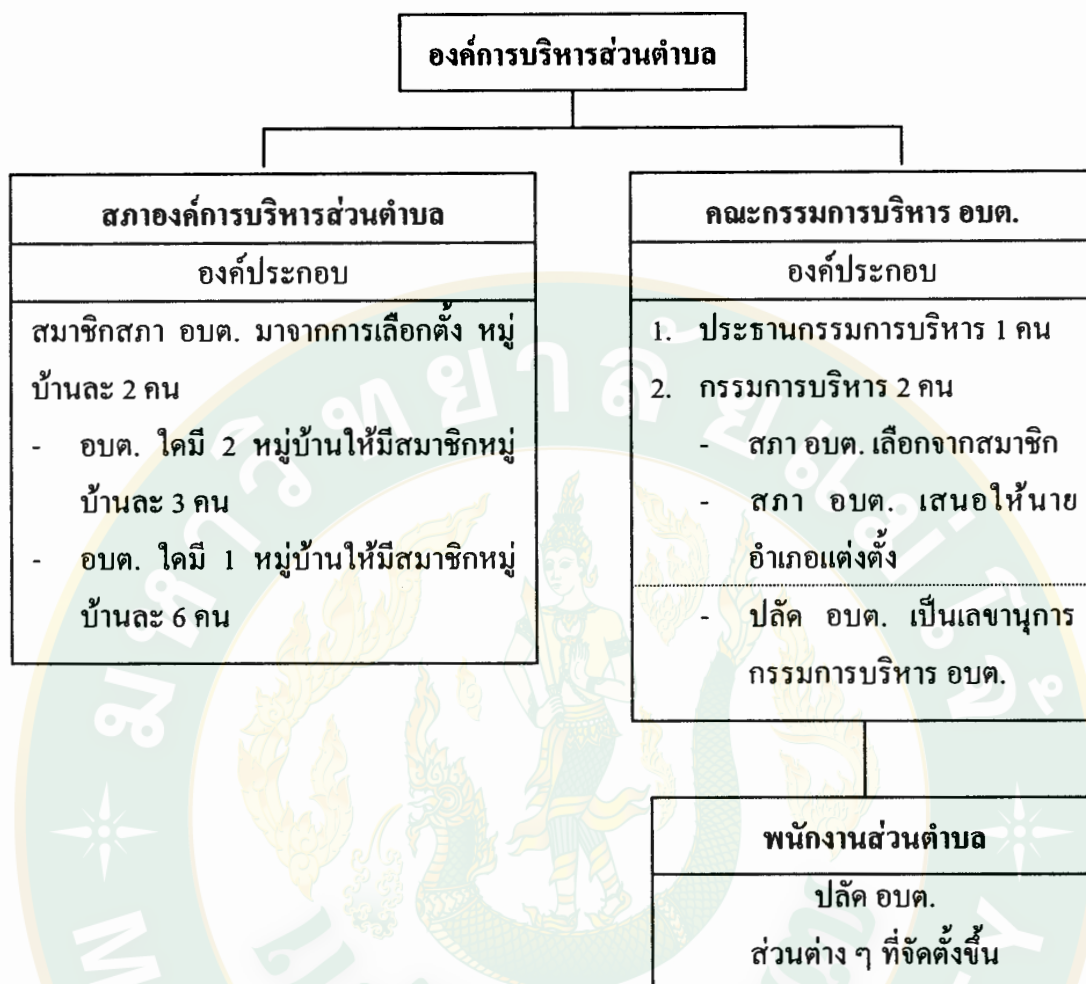
อำนาจหน้าที่

องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลภายใต้บทบัญญัติที่กำหนดไว้ในกฎหมาย โดยแยกออกเป็น 3 ระดับท้องถิ่น ได้แก่ อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ (กองวิชาการและแผนงาน สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2539: 53) ดังต่อไปนี้

1. ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล
2. พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบล ร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
3. ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหาร ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบลตามข้อ 1 และกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

ภาพ 6 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542

ที่มา: อุดม เชยกิจวงศ์ (2545: 45)

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ (กองวิชาการและแผนงาน สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2539: 55) ดังนี้

1. บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติ ข้อบังคับ และแผนพัฒนาตำบลและรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2. จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ

3. รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

4. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และมีบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในกฎหมาย โดยบัญญัติหน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องทำ (วิศิษฎ์ สุปรียาพร, 2543: 16-17) ดังนี้

1. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

2. รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

3. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

8. บำรุงรักษา ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น (หน้าที่ที่เพิ่มเติมเข้ามาใหม่)

9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

นอกจากนี้ กฎหมายยังกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจในการจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล อีกจำนวน 13 ข้อ (วิศิษฎ์ สุปรียาพร, 2543: 17) ดังนี้

1. ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
2. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
3. ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
4. ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวน

สาธารณะ

5. ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
6. ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
7. บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
8. การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
9. หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
10. ให้มีตลาดท่าเทียบเรือและท่าข้าม
11. กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
12. การท่องเที่ยว (หน้าที่ที่เพิ่มเติมเข้ามาใหม่)
13. การผังเมือง (หน้าที่ที่เพิ่มเติมเข้ามาใหม่)

เงินเดือนและค่าตอบแทนผู้ปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

ผู้ที่ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหารและเลขานุการคณะกรรมการบริหาร จะได้รับเงินค่าตอบแทนประจำตำแหน่งตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย (กองวิชาการและแผนงาน สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2539: 58-60) ดังนี้

ตาราง 1 บัญชีอัตราค่าตอบแทนสำหรับประธานกรรมการบริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบล เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหาร และเลขานุการ คณะกรรมการบริหาร

การจัดตั้งรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่รวมเงินอุดหนุน	อัตราค่าตอบแทน						
	สภาองค์การบริหารส่วนตำบล				คณะกรรมการบริหาร		
	ประธานสภา	รองประธานสภา	สมาชิกสภา	เลขานุการสภา	ประธานกรรมการ	กรรมการ	เลขานุการคณะกรรม-
เกินกว่า 3,000,000 บาทขึ้นไป	3,000	2,500	2,000	2,500	3,000	2,000	2,500
เกิน 2,000,000-3,000,000 บาท	2,500	2,000	1,500	2,000	2,500	1,500	2,000
เกิน 1,000,000-2,000,000 บาท	2,000	1,500	1,000	1,500	2,000	1,000	1,500
ตั้งแต่ 1,000,000 บาทลงมา	1,500	1,000	500	1,000	1,500	500	1,000

ที่มา: กองวิชาการและแผนงาน สถาบันดำรงราชานุภาพ (2539: 59)

รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 มีรายได้ (อุดม เขยกิจวงศ์, 2545: 152-154) ดังนี้

1. รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลจากการจัดเก็บภาษีอากรและค่าธรรมเนียมเอง และที่รัฐจัดเก็บให้และจัดสรรให้ตามสัดส่วน ได้แก่

- 1.1 ภาษีบำรุงท้องที่
 - 1.2 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน
 - 1.3 ภาษีป้าย
 - 1.4 อากรการฆ่าสัตว์และผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์
 - 1.5 ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน
 - 1.6 ภาษีธุรกิจเฉพาะ
 - 1.7 ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา
 - 1.8 ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในการเล่นพนัน
 - 1.9 ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล
 - 1.10 อากรประทานบัตรใบอนุญาต และอาชญาบัตรตามกฎหมายว่าด้วยการประมง
 - 1.11 ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้
 - 1.12 ค่าธรรมเนียมและจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมาย ที่ดิน
 - 1.13 ค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม
 - 1.14 ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่
 - 1.15 เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ
 - 1.16 ภาษีมูลค่าเพิ่ม
 - 1.17 ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับตามที่กฎหมายกำหนด
2. รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล จากเงินอุดหนุนของรัฐบาลโดยตรงและหน่วยงานราชการ ได้แก่
- 2.1 โครงการของหน่วยงานราชการในระบบ กนภ.
 - 2.2 โครงการเฉพาะกิจอื่น ๆ

3. รายได้จากทรัพย์สินและรายได้อื่น ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่

- 3.1 รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 3.2 รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 3.3 รายได้จากกิจการที่เกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 3.4 เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้
- 3.5 รายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้
- 3.6 รายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมายให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตำบล

4. รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล จากเงินกู้ โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

- 4.1 กู้จากกระทรวง ทบวง กรม องค์การหรือนิติบุคคลอื่น ๆ
- 4.2 การกู้ตาม 4.1 กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- 4.3 การกู้ต้องปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย

ส่วนตำบล

การบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

การวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้กำหนดให้คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่จัดทำแผนพัฒนาตำบลให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ การผังเมืองและปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดการใช้งบประมาณของแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบลให้สอดคล้องกับงบประมาณที่มีอยู่ ประเภทของแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลมี 2 ลักษณะ (ถาวร ธรรมดา, 2543: 21) คือ

1. แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล 5 ปี คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีลักษณะเป็นการกำหนดนโยบาย แนวทาง แผนงานของโครงการในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สอดคล้องกับนโยบายและแนวทางตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2. แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลประจำปี คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีลักษณะเป็นแนวทางและตัวกำหนดการประสานแผน

งานและโครงการของจังหวัด ตำบล และการดำเนินงานของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งได้จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปีเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น องค์ประกอบของแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 สภาพปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบล

ส่วนที่ 2 แนวทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหา

ส่วนที่ 3 งาน โครงการ และกิจกรรมการพัฒนาและงบประมาณที่ใช้

ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

การจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลจะใช้ข้อมูลจากโครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้ทำมาแล้วในพื้นที่เป็นแนวทางในการพัฒนา ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยแบ่งขั้นตอนในการจัดทำแผนออกเป็น 6 ขั้นตอน (อุดม เขยกิจวงศ์, 2545: 58-59) คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดปัญหา วิเคราะห์ข้อมูล

คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจะเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จาก กชช. 2 ค. จปฐ. ข้อมูลแหล่งน้ำระดับหมู่บ้าน และข้อมูลอื่น ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล นำมา กำหนดปัญหาว่า ปัญหาเหล่านั้นเกิดจากอะไร มีสภาพปัญหามาจากอะไร และนำปัญหานั้นมา วิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุของการเกิดปัญหา และหาแนวทางในการแก้ไข

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจัดประชุมคณะกรรมการบริหาร เพื่อกำหนดลำดับความสำคัญของปัญหาก่อนที่จะนำไปกำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาว่าจะดำเนินการจัดทำแผนอย่างไรในการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดงาน โครงการ กิจกรรมการพัฒนา และแหล่งงบประมาณ

คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทำการกำหนดงาน โครงการ และกิจกรรมตามแนวทางในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อแก้ไขปัญหาตามลำดับความสำคัญของปัญหา โดยพิจารณารูปแบบของโครงการ และกำหนดวงเงินและงบประมาณที่จะนำมาใช้ในการจัดทำโครงการ

ขั้นตอนที่ 4 จัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล นำโครงการที่ได้พิจารณาแล้วมาบรรจุลงในร่างแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล 5 ปี เพื่อนำไปกำหนดเป็นแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลประจำปีต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 การให้ความเห็นชอบ

คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล นำร่างแผนพัฒนาเสนอเพื่อขอรับความเห็นชอบเพื่อใช้ต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 การติดตาม ประเมินผล

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ดำเนินการติดตามและประเมินผลงานโครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินไปแล้วว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ประสบปัญหาอะไร และมีแนวทางแก้ไขปัญหายังไง เพื่อนำปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหามาใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาในปีต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากประชาชนในตำบลยู่หว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร องค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีบทบาทอย่างมากในการพัฒนาการเกษตร อีกทั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลยังมีความใกล้ชิดกับเกษตรกร และสามารถรับรู้ถึงปัญหาของเกษตรกรได้อย่างแท้จริง ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอสันป่าตอง จะประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 11 แห่ง แบ่งออกเป็น 2 ระดับชั้น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 4 จำนวน 1 แห่ง คือ องค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว่า และองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 5 จำนวน 10 แห่ง ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละตำบลจะมีรายได้ รายรับ และรายจ่ายที่แตกต่างกัน ซึ่งมีรายละเอียด ดังแสดงในตาราง 2 (กองราชการส่วนตำบล กรมการปกครอง, 2544: 72)

ตาราง 2 ระดับชั้น รายได้ รายรับ และรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละตำบล
อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

อบต.	ชั้น	รายได้ไม่รวมเงิน อุดหนุน ปี 2543 (บาท)	รายรับของอบต. ในปีงบประมาณ 2543 (บาท)	รายจ่ายรวมเงิน อุดหนุน เงิน สะสม ปี 2543 (บาท)
ท่าวังพร้าว	5	780,145.42	1,906,145.42	1,766,006.58
ทุ่งด้อม	5	2,200,000.00	2,466,474.89	3,145,587.23
ทุ่งสะโตก	5	2,389,536.84	3,781,036.84	2,724,559.90
น้ำบ่อหลวง	5	1,229,400.00	2,902,158.56	2,511,877.14
บ้านกลาง	5	1,766,698.41	2,942,198.41	2,424,287.65
บ้านแม่	5	2,729,578.17	4,150,778.17	3,004,870.04
มะขามหลวง	5	1,969,875.62	3,207,575.62	2,688,397.07
มะขุนหวาน	5	843,224.15	1,914,424.15	1,461,330.08
แม่ก๊า	5	2,602,798.33	6,593,885.33	5,954,898.93
ยูหว่า	4	3,932,741.87	5,100,841.87	5,306,440.92
สันกลาง	5	3,242,786.90	4,220,686.90	957,103.00

ที่มา: กองราชการส่วนตำบล กรมการปกครอง (2544: 72)

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับเกษตรกรในท้องถิ่น สามารถที่จะรับรู้ถึงปัญหาของเกษตรกรได้อย่างแท้จริง ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการเกษตรในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร หรือการพัฒนาผลผลิตทางการเกษตร ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจด้านการพัฒนาการเกษตรมากขึ้น จึงจำเป็นจะต้องศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตรในด้านต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย หลักการพัฒนาการเกษตร ปัจจัยสำคัญเพื่อการพัฒนาการเกษตร ตัวเร่งเพื่อการพัฒนาการเกษตร และแนวทางการพัฒนาการเกษตรของไทย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร

การพัฒนาการเกษตรมีส่วนสำคัญอย่างมากในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งประเทศไทยจะได้เปรียบทางด้านเกษตรมากกว่าประเทศอื่น ๆ เนื่องจากประเทศไทยมีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ มีพืชพันธุ์ที่หลากหลาย ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่จะนำมาพัฒนาในเชิงการค้าได้ โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์อาหารและยารักษาโรค อีกทั้งยังมีความรู้ที่ได้จากบุคคลต่าง ๆ และจากชุมชนที่มีการสืบทอดกันมา ภายใต้การผสมผสานกับประเพณี และวิถีชีวิต โดยเฉพาะวิถีเกษตร ดังนั้น การพัฒนาการเกษตรจึงไม่ใช่ปล่อยให้เกษตรกรเผชิญปัญหาแต่ผู้เดียว รัฐต้องเข้าไปสนับสนุนทั้งการจัดตั้งกองทุนเพื่อการเกษตร จัดตั้งสภาเกษตรกร เพื่อเป็นตัวแทนเกษตรกรทำหน้าที่วางแผน การพัฒนาการเกษตรในระดับประเทศ การบริหารจัดการกองทุนเพื่อการเกษตร การรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกร รวมทั้งการผลักดันการออกกฎหมายคุ้มครองสิทธิเกษตรกร และสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากร (โกลด์ สนั่นก้อง, 2543: 14) โดยการพัฒนาการเกษตรนั้น จะต้องทำให้การเกษตรก้าวหน้าไป ซึ่งจะต้องมีตัวชี้วัดอะไรที่ทำให้เห็นว่าการเกษตรก้าวหน้า โดยจะเห็นได้ว่าการเกษตรได้พัฒนาไปในหลายรูปแบบ (บุญธรรม จิตต์อนันต์, 2540: 8) คือ

1. การขยายกิจการทางเกษตร โดยการซื้อที่ดินเพิ่ม เพิ่มผลผลิตทางเกษตร เพิ่มแรงงาน เพิ่มเครื่องมือ
2. การเพิ่มผลผลิตทางเกษตรต่อเนื้อที่ปลูกพืช เช่น คอไร หรือต่อสัตว์เลี้ยงแต่ละตัว
3. ความเจริญก้าวหน้าทางการเกษตรหรือผลผลิตทางเกษตรโดยส่วนรวม อาจจะเป็นผลมาจากการขยายกิจการหรือการพัฒนาในสิ่งที่มีอยู่แล้ว
4. ประสิทธิภาพในการผลิตของแรงงานในฟาร์มสูงขึ้น
5. รายได้ของแรงงานในฟาร์มสูงขึ้น
6. การเปลี่ยนอาชีพของแรงงานทางเกษตรไปสู่อาชีพอื่น (แสดงว่าแม้แรงงานทางเกษตรจะลดลง แต่ประสิทธิภาพในการผลิตยังคงที่หรือสูงกว่า)

หลักการพัฒนาเกษตร

การพัฒนาการเกษตรเป็นการพัฒนาเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าทั้งทางด้านกิจการและผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งจำเป็นจะต้องมีหลักการในการพัฒนา เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ โดยหลักการพัฒนาการเกษตรสามารถแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ หลักการพัฒนาการเกษตรในระดับนโยบาย และหลักการพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ โดยมีรายละเอียดดังนี้ (กฐิน ศรีมงคล, 2542: 96-98)

1. หลักการพัฒนาการเกษตรในระดับนโยบาย โดยการใช้ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์มาเป็นตัวพิจารณาการวางแผนพัฒนาการเกษตร ประกอบไปด้วยหลักการดังต่อไปนี้

1.1 กำหนดการขยายตัวทางการเกษตร โดยการกำหนดอัตราการขยายตัวในช่วงเวลาที่กำหนด ปกติจะใช้ในช่วงเวลา 1 ปี แต่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติใช้ช่วงเวลา 5 ปี ซึ่งการที่กำหนดการขยายตัวทางการเกษตรจะทำให้ทราบผลการพัฒนาการเกษตรว่าเป็นอย่างไร อัตราขยายตัวเพิ่มขึ้นหรือลดลง เป็นไปตามแผนการพัฒนาหรือไม่ และจะแผนการในการพัฒนารูปแบบอย่างไร

1.2 การรักษาเสถียรภาพทางการเกษตรให้มั่นคง หมายถึงการรักษาผลผลิตทางการเกษตรให้คงที่หรือเพิ่มขึ้นตามความต้องการของประชาชนที่เพิ่มจำนวนขึ้น หรือตามความต้องการของต่างประเทศ เช่น การควบคุมพื้นที่การผลิตไม่ผลิตจนเกินไป จนเกินความต้องการของตลาด ซึ่งการรักษาเสถียรภาพการผลิตทางการเกษตรที่มั่นคง บ่งบอกถึงการพัฒนาประเทศที่มั่นคงและยั่งยืน และง่ายต่อการวางแผนพัฒนาต่อไป

1.3 การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน คือการรักษาสภาพแวดล้อมให้สามารถผลิตอาหารและสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตให้พอเพียงและยาวนาน การทำการเกษตรให้เป็นระบบเข้ากับสภาพแวดล้อมเราเรียกการเกษตรนี้ว่าระบบเกษตรนิเวศ (agroecosystem) โดยมีการเกษตรเป็นวัตถุประสงค์หลัก ได้แก่ การเกษตรระบบผสมผสาน (integrated farming) และการจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมอีกอย่างหนึ่งคือ การลดการผลิตสารที่ทำลายสภาพแวดล้อม ในภาคอุตสาหกรรมเพื่อลดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของโลกและสามารถรักษาเสถียรภาพทางการเกษตรให้มั่นคงต่อไป

1.4 การกระจายรายได้ที่เป็นธรรม ทั้งในระดับเกษตรกรด้วยกันและอาชีพอื่น เพื่อไม่ให้ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในด้านเศรษฐกิจสังคม โดยการกระจายผลผลิตด้านการเกษตรจะต้องสม่ำเสมอในหมู่เกษตรกรและผู้ประกอบอาชีพอื่น เพื่อรักษาความสมดุลของระบบนิเวศและส่งผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจากผลผลิตที่เกษตรกรผลิตให้ความสม่ำเสมอและเป็นธรรม

2. หลักการพัฒนาเกษตรในระดับพื้นที่ จะพิจารณาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมมนุษย์เป็นตัวประกอบการพิจารณา โดยมีหลักการดังต่อไปนี้

2.1 ทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมในพื้นที่ โดยทำความเข้าใจทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสังคมเกษตรกร โดยการศึกษาศึกษาปัญหาและความต้องการของเกษตรกร และกลไกขององค์กรต่าง ๆ ในพื้นที่ ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษาที่ต้องใช้เวลาทำความเข้าใจให้ถูกต้อง

2.2 วางแผนพัฒนา แก้ไขปัญหาและความต้องการของเกษตรกรโดยแผนงานจะต้องสอดคล้องกับนโยบายในระดับสูงและขีดความสามารถของเกษตรกรและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมท้องถิ่น

2.3 เกษตรกรจะต้องมีส่วนร่วมในปฏิบัติงานในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการค้นหาปัญหาและความต้องการ การวางแผนแก้ไขปัญหา และดำเนินการตามแผนปฏิบัติไปจนถึงการ ติดตามประเมินผล โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

2.4 ในการวางแผนแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนาจะต้องเริ่มต้นจากสภาพการที่เกษตรกรที่ปฏิบัติอยู่ เนื่องจากเกษตรกรมีความคุ้นเคยในสิ่งเหล่านั้น ถ้าเป็นของใหม่ จำเป็นต้องมีการทดสอบทดลองโดยเกษตรกรให้เห็นผลจริงในพื้นที่ของเกษตรกร

2.5 ขบวนการพัฒนาจะต้องต่อเนื่องโดยตลอดเพื่อสร้างความมั่นใจตั้งแต่ขบวนการผลิตไปจนถึงขบวนการจำหน่าย ทั้งนี้จะต้องปลูกฝังให้เกษตรกรได้เข้าใจถึงระบบการผลิตและกลไกของการตลาดเพื่อให้เกษตรกรได้ตัดสินใจได้ถูกต้อง และมีความเข้าใจเมื่อเกิดปัญหา

2.6 ในการศึกษาเรียนรู้ด้านการเกษตรของเกษตรกรต้องอาศัยการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง (learning by doing) ทำให้เกษตรกรมีความเข้าใจในการทำงานสิ่งนั้น และมองเห็นปัญหาและสามารถแก้ไขด้วยตนเองได้

ปัจจัยสำคัญเพื่อการพัฒนาการเกษตร (Essentials for Agricultural Development)

การพัฒนาการเกษตรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพจำเป็นจะต้องศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เพื่อศึกษาว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่จะมีผลต่อการพัฒนาการเกษตร ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะเป็นข้อมูลและแนวทางที่สำคัญในการใช้กำหนดและวางแผนการพัฒนาการเกษตรให้เกิดประสิทธิภาพและตรงตามเป้าหมายที่ต้องการ โดยปัจจัยที่สำคัญเพื่อการพัฒนาการเกษตรประกอบด้วยปัจจัยหลัก 5 ประการ (บุญธรรม จิตต์อนันต์, 2540: 5-6) ได้แก่

1. ตลาดสำหรับผลิตผลทางเกษตร
2. การใช้เทคโนโลยีทางเกษตรที่เหมาะสม
3. การซื้อหาวัสดุและอุปกรณ์การเกษตรได้สะดวกในท้องถิ่น
4. สิ่งจูงใจสำหรับเกษตรกร
5. ความสะดวกในการขนส่ง

ตัวเร่งเพื่อการพัฒนาการเกษตร (Accelerators)

นอกจากปัจจัยเพื่อการพัฒนาการเกษตรทั้ง 5 ประการที่กล่าวมาแล้วนั้น ยังมีปัจจัยด้านอื่นที่จะเป็นตัวเสริมปัจจัยเพื่อการพัฒนาการเกษตร เพื่อที่ปัจจัยเหล่านี้จะเป็นแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาการเกษตร โดยปัจจัยที่กล่าวถึงก็คือ ตัวเร่งเพื่อการพัฒนาการเกษตร ซึ่งประกอบด้วย การศึกษาเพื่อการพัฒนา สินเชื่อเพื่อการผลิต การทำงานเป็นกลุ่มของเกษตรกร การปรับปรุงและขยายพื้นที่ทำการเกษตร และการวางแผนเพื่อพัฒนาการเกษตร (บุญธรรม จิตต์อนันต์, 2540: 6-8) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาเพื่อการพัฒนา

การศึกษาเพื่อการพัฒนา หมายถึงการศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ ทักษะใหม่ ๆ และแนวทางใหม่ ๆ ในการทำงาน หรือการประกอบอาชีพ โดยสามารถศึกษาได้จากสื่อหลายด้านด้วยกัน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ เอกสารสิ่งพิมพ์ เป็นต้น

2. สินเชื่อเพื่อการผลิต

การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้มากขึ้นนั้น เกษตรกรจำเป็นต้องมีการลงทุนในการซื้อเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช เครื่องมือทางการเกษตร เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกษตรกรจะมีเงินทุนในการจัดซื้อ แต่เกษตรกรหลายรายที่ไม่มีเงินทุนเพียงพอก็ต้องแสวงหาแหล่งให้ยืม หากยืมจากเพื่อนบ้านหรือนายทุนก็อาจถูกเก็บดอกเบี้ยสูง ด้วยเหตุนี้เกษตรกรจึงหวังพึ่งแหล่งสินเชื่อของรัฐหรือเอกชนที่ใช้อัตราดอกเบี้ยไม่สูงนัก และมีรูปแบบของสินเชื่อให้เลือกเพื่อความสะดวกของเกษตรกรในการจ่ายเงิน จึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องช่วยสนับสนุนและให้ความสะดวกในเรื่องนี้

3. การทำงานเป็นกลุ่มของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่แต่ละคนต่างก็มีภารกิจที่ต้องทำในฟาร์มของตน หากมีการกระตุ้นให้มีการร่วมมือระหว่างกันในการเกษตรให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรูปสหกรณ์การเกษตร ก็จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตัวเกษตรกรเอง เช่น ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และจัดการในเรื่องตลาดสำหรับผลิตผล การซื้อหาวัสดุอุปกรณ์การเกษตร การจัดหาสินเชื่อ การจัดหาปัจจัยเพื่อการ

บริโภค อุปโภค เป็นต้น กิจกรรมสหกรณ์เหล่านี้จะช่วยลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลกำไรให้แก่เกษตรกร ถ้าหากมีการจัดการดีและทำงานอย่างมีระบบเป็นที่เชื่อถือของผู้ที่เข้าร่วมเป็นสมาชิก

4. การปรับปรุงและขยายพื้นที่ทำการเกษตร

การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรต้องมีการปรับปรุงพื้นที่โดยสม่ำเสมอ มีการวางแผนปรับปรุงใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด อาจจะปลูกพืชอย่างเดียว เลี้ยงสัตว์อย่างเดียว หรือทั้งปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ จัดทำเป็นไร่นาสวนผสม จัดทำคูดังน้ำ ระบายน้ำ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพการณ์และการพิจารณาตัดสินใจของเกษตรกรแต่ละราย

5. การวางแผนเพื่อพัฒนาการเกษตร

การวางแผนเพื่อพัฒนาการเกษตร เริ่มจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งมีส่วนของวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และนโยบาย หรือแนวทางพัฒนาการเกษตรในช่วงเวลาหนึ่ง เป็นกรอบในการวางแผนงานและโครงการในระดับรอง ๆ ลงไป จากแผนใหญ่ระดับชาติลงไปถึงแผนงานและโครงการ โดยมีการประสานร่วมมือกันวางแผนระหว่างระดับบน ระดับกลาง และระดับล่าง โดยขึ้นอยู่กับฐานของสภาพการณ์ที่เป็นจริงทั้งระดับกว้างและแคบ

แนวทางการพัฒนาการเกษตรของไทย

การพัฒนาการเกษตรเป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันทำ และจะต้องมีแนวทางการพัฒนาการเกษตร เพื่อยึดเป็นหลักในการวางแผนการพัฒนา ซึ่งแนวทางการพัฒนาการเกษตรของไทยนั้นจะยึดแนวทางการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแต่ละฉบับจะมีสาระสำคัญด้านการพัฒนาการเกษตร โดยมีรายละเอียดที่สำคัญดังนี้

แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509)

เน้นการสร้างปัจจัยพื้นฐานเพื่อพัฒนาการเกษตร เช่น การชลประทาน การขนส่ง และการคมนาคม เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรและปริมาณส่งออกของพืชเศรษฐกิจ โดยเน้นการจัดบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นรวมทั้งสินเชื่อการเกษตร ปรับปรุงการค้นคว้าวิจัยทางการเกษตรและเผยแพร่ทั้งพืช สัตว์ และการประมง (กฐิน ศรีมงคล, 2542: 103)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514)

เน้นกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจและสังคม การเร่งรัดการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร และมีเป้าหมายในการพัฒนาภูมิภาคในพื้นที่ห่างไกลและล้าหลัง โดยการพัฒนาแบบสังคมนิยม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการกระจายการผลิตเพื่อให้ระบบการเกษตรมีคุณภาพ โครงการ

การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาสาธารณูปการขั้นพื้นฐาน เช่น สร้างระบบชลประทาน การปรับปรุงการวิจัยด้านการเกษตร ทั้งพืช ปศุสัตว์และประมง (ไพโรจน์ ภัทรนรากุล, 2542: 37)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519)

มุ่งเน้นการปรับโครงสร้างระบบเศรษฐกิจและสังคม โดยกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาในภาพรวมและรายสาขา มีการทำแผนพัฒนาภูมิภาคและแผนพัฒนาจังหวัด เร่งรัดผลผลิต การเกษตรเพื่อการส่งออก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงสภาพเศรษฐกิจสังคมของประชาชน และลดปัญหาการขาดดุลการค้า และกำหนดเป้าหมายที่จะรักษาอัตราการเติบโตภาคการเกษตรไม่น้อยกว่าร้อยละ 5.1 พร้อมทั้งมีการจัดลำดับความสำคัญของโครงการด้านการเกษตร รวมถึงการเร่งรัดการผลิต การวิจัยผลผลิตพืช การส่งเสริมการเกษตรและสถาบันการเกษตร (สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2515: 14 อ้างใน ไพโรจน์ ภัทรนรากุล, 2542: 37-38)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524)

มีแนวคิดที่จะเน้นการเร่งผลิตสินค้าเกษตรบางชนิดให้มากขึ้น เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยใช้ปัจจัยการผลิตสมัยใหม่และเร่งรัดให้ได้รับการบริการของรัฐให้มากขึ้น มีการยกระดับสินค้าเกษตรโดยเฉพาะข้าวให้สูงขึ้น และมีการปรับปรุงระบบการส่งเสริมการเกษตร การนำระบบฝึกอบรมและเยี่ยมชม (training and visiting system) เข้ามาใช้โดยการสนับสนุนจากโครงการเงินกู้ของธนาคารโลกและรัฐบาลสหรัฐอเมริกา (USAID) และเริ่มมีการพัฒนาแบบล่างสู่บน (bottom up) (กฐิน ศรีมงคล, 2542: 104)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529)

เน้นการพัฒนาโครงสร้างการผลิต จากการที่เพิ่มผลผลิตโดยการขยายพื้นที่ปลูกมาเป็นการเพิ่มผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่ หรือเพิ่มผลผลิตต่อไร่ เนื่องจากพื้นที่ป่าไม้ลดลง เน้นการกระจายรายได้ การแก้ไขปัญหาความยากจนในชนบทล้าหลัง โดยกำหนดพื้นที่เป้าหมาย คือ 37 จังหวัด 216 อำเภอ 30 กิ่งอำเภอ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือและภาคใต้ มีการสนับสนุนให้เกษตรกรได้ราคาที่เป็นธรรม เร่งรัดการกระจายถือครองที่ดิน ขยายสินเชื่อ และส่งเสริมการรวมกลุ่มของสถาบันเกษตรกรในชนบท (กฐิน ศรีมงคล, 2542: 104-105)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534)

เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพ ให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติ และระบบการจัดการแบบบูรณาการ โดยปรับปรุงระบบการผลิตและการขยายการตลาด และการเพิ่มการกระจายรายได้ (ไพโรจน์ ภัทรนรากุล, 2542: 39)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539)

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 จะเน้นการพัฒนาการเกษตรในด้านต่าง ๆ (กฐิน ศรีมงคล, 2542: 106) ดังนี้

1. ด้านการผลิต เน้นขยายการผลิตโดยการปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและเพิ่มมูลค่าของผลผลิต โดยการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเป็นอุตสาหกรรมเกษตร
2. ด้านการตลาด เน้นการรักษาเสถียรภาพราคาสินค้าการเกษตร
3. ด้านการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ โดยมุ่งพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ ที่ดิน แหล่งน้ำ แหล่งการประมง และป่าชายเลนให้อยู่ในสภาพดี มีความสมดุลย์ทางธรรมชาติ
4. ด้านการบริหารการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ โดยเน้นการปรับปรุงพัฒนาระบบโครงสร้างด้านการผลิตการเกษตรขององค์กรให้มีประสิทธิภาพขึ้น มีการส่งเสริมให้มีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในระดับจังหวัด ได้แก่ โครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร (คปร.)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)

เน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา มีการเสริมสร้างการผลิตที่เข้มแข็ง เกิดความสมดุลระหว่างภาคการผลิตและสร้างโอกาสการมีงานทำและเพิ่มรายได้ โดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและไม้ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคม และเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมชุมชน เพื่อเป็นแหล่งรองรับและเชื่อมโยงการผลิต โดยให้อุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรมีบทบาทต่อการผลิตรวมของประเทศเพิ่มขึ้น นำไปสู่การเพิ่มรายได้และการมีงานทำของเกษตรกร โดยเน้นแผนการพัฒนาออกเป็น 2 ประการคือ (สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2540: 105 อ้างใน ไพโรจน์ ภัทรนรากุล, 2542: 39-40)

ประการแรก การเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างรัฐกับประชาชน โดยการใช้ระบบความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในสังคม รวมทั้งการให้มีหลักประกันด้านสิทธิเสรีภาพความเสมอภาค และการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในสังคมโดยสันติวิธี

ประการที่สอง การปรับระบบการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ การปรับกระบวนการและกลไกในการบริหารจัดการงบประมาณและบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ มีความคล่องตัวและสัมพันธ์สอดคล้องกัน โดยยึดหลักการประสานงานภายใต้ระบบการจัดการพื้นที่กับภารกิจหลักของหน่วยงานและการมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาระบบการติดตามประเมินผล โดยการจัดทำเครื่องชี้วัดความสำเร็จในหลายมิติและหลายระดับและเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมในการติดตามผลการพัฒนาอย่างกว้างขวาง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)

ได้กำหนดแนวคิดในการพัฒนามีประเด็นสำคัญ 5 ด้าน (สรรเสริญ วงศ์ชะอุ่ม, 2543: 51-52) ดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพคน คุณภาพชีวิต และคุณค่าวัฒนธรรม โดยเน้น
 - 1.1 การพัฒนาพลังปัญญา ศีลธรรม และวัฒนธรรมไทย เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพที่ดีทั้งกายและใจ โดยผ่านระบบการศึกษาและการพัฒนาสุขภาพ บนฐานของการพึ่งตนเองทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาไทย
 - 1.2 การสร้างหลักประกันความมั่นคงทางสังคม เพื่อให้คนไทยทุกคนได้รับหลักประกันทางสังคมทุกด้าน และมีความช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อความอยู่ดีมีสุข
 - 1.3 การแก้ไขปัญหาค่าความยากจน
 - 1.4 การพัฒนาเมืองและชุมชนน่าอยู่ ทั้งในด้านสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ อาศัย ชีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ และการบริหารจัดการเมืองที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส
2. การเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็ง โดยเน้นการพัฒนาสถาบันครอบครัว และชุมชนให้เข้มแข็ง เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกระบวนการประชาสังคมทุกระดับ
3. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการส่งเสริมบทบาทของท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการดูแลรักษา และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น
4. การพัฒนาสมรรถนะทางเศรษฐกิจและชีดความสามารถในการแข่งขัน โดยให้ความสำคัญกับ
 - 4.1 การวางรากฐานการผลิตของประเทศที่เข้มแข็งในระยะยาว โดยใช้ทรัพยากรและปัจจัยการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
 - 4.2 การยกระดับการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อใช้เป็นฐานการพัฒนาประเทศให้เติบโตอย่างมั่นคงและมีคุณภาพ
 - 4.3 การใช้ศักยภาพของพื้นที่ชายแดนและชุมชนเมืองศูนย์กลาง ในภูมิภาคให้เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อสร้างโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจใหม่ของประเทศ

5. การปรับระบบการบริหารจัดการประเทศ โดยให้ความสำคัญกับ

5.1 การกระจายอำนาจที่มีความชัดเจน จริงจัง

5.2 การบริหารจัดการภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน โดยเน้นการผลักดันการปฏิรูปภาครัฐ ทั้งในระบบราชการ ระบบการเมือง และสื่อ เพื่อให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้

นอกจากนี้ ดร. โมเซอร์ (1966: 169-180 อ้างใน บุญธรรม จิตต์อนันต์, 2540: 9-10) ได้แนะแนวทางในการปรับปรุงการวางแผนพัฒนาการเกษตร ดังนี้

1. ปัจจัยสำคัญเพื่อพัฒนาการเกษตร 5 อย่าง คือ ตลาดสำหรับผลผลิตทางการเกษตร เทคโนโลยีที่เหมาะสม การซื้อหาวัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่น ตั้งใจสำหรับเกษตรกร และเครื่องอำนวยความสะดวกในการขนส่ง ควรได้รับการพิจารณาเป็นลำดับแรก
2. ตัวเร่งเพื่อการพัฒนาการเกษตร อีก 5 อย่าง คือ การศึกษาเพื่อพัฒนาสินค้าเพื่อการผลิต การทำงานเป็นกลุ่มของเกษตรกร การปรับปรุงและขยายพื้นที่ทำการเกษตร และการวางแผนเพื่อพัฒนาการเกษตร จะเป็นตัวสนับสนุนให้การเกษตรพัฒนาไปเร็วขึ้น
3. การวางแผนพัฒนาการเกษตรจะสมบูรณ์ได้นั้นจะต้องได้รับความเห็นชอบและความร่วมมือจากเกษตรกรอย่างเต็มที่
4. การวางแผนควรจะได้กระทำเป็นเขตทางเกษตร (agricultural regions) การวางแผนพัฒนาการเกษตรของประเทศควรจะได้แยกทำเป็นแผนงานหรือ โครงการย่อยลงไปตามความแตกต่างของเขตการเกษตร
5. โอกาสในการผลิตและการตลาดควรจะนำมาพิจารณาด้วยกันอย่างใกล้ชิด
6. การวางแผนควรจะมุ่งไปในทางเพิ่มผลกำไรให้แก่เกษตรกรมากกว่าที่จะไปเร่งผลผลิตเฉพาะอย่างหนึ่งอย่างใด
7. การลงทุนจำนวนมากต้องการเวลาที่จะทำให้กิจการนั้นมีผล
8. คุณภาพของกิจการแต่ละอย่างนั้นมีความสำคัญยิ่งกว่าปริมาณ
9. กิจกรรมบางชนิดควรมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดในท้องถิ่น
 - 9.1 การหาซื้อพวกวัสดุและอุปกรณ์การเกษตรในท้องถิ่น
 - 9.2 การทดสอบสิ่งเหล่านี้ในท้องถิ่น
 - 9.3 งานส่งเสริมการเกษตร
 - 9.4 สินค้าด้านการผลิตทางเกษตร
10. ในการวางแผน ควรจะนำเอาปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาพิจารณา

11. การวางแผนพัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรม ควรจะได้พิจารณาร่วมกัน
12. ในการวางแผน ควรจะได้มีการประเมินผลงานที่ทำมาแล้วอย่างจริงจัง
13. การวางแผนควรมีการต่อเนื่อง

แนวทางการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจะส่งเสริมด้านการเกษตรของเกษตรกรในด้านต่าง ๆ คือ การส่งเสริมความรู้และประสบการณ์ให้กับเกษตรกรในพื้นที่ โดยการผ่านการจัดกิจกรรมฝึกอบรมและศึกษาดูงาน การจัดประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ระหว่างเกษตรกร การวิเคราะห์ปัญหาและการวางแผนพัฒนาด้านการเกษตร และการสนับสนุนทุนในการผลิตแปรรูป และการตลาดเกษตรให้กับเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร โดยเน้นการรวมพลังสติปัญญา พลังกาย และการประสานงานระหว่างกลุ่มคนภายในท้องถิ่น กับกลุ่มคนภายนอกให้มาสนับสนุนการดำเนินงานของชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาภาคการเกษตร เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชนและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนต่อไป (โกมล สนั่นก้อง และคณะ, 2543: 27)

นอกจากนี้ พรณี พิบูลย์ (2545: 11-12) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านการพัฒนาการเกษตร มีดังนี้

1. ด้านการจัดการแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร โดยการสร้างประปาหมู่บ้าน เพื่อเก็บน้ำไว้ใช้ในการบริโภค การจัดระบบชลประทาน เพื่อจัดการน้ำในด้านการเกษตร มีการสร้างฝายเก็บกักน้ำ มีการขุดลอกลำเหมือง คู คลอง รักษาและปรับปรุงทางระบายน้ำเพื่อนำน้ำไปใช้ในระบบการเกษตรอย่างทั่วถึง และมีการขุดบ่อน้ำเพื่อเก็บกักน้ำ รวมไปถึงการขุดสระน้ำเพื่อเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้ง

2. ด้านการส่งเสริมการประกอบอาชีพให้แก่เกษตรกร และราษฎร โดยการร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ จัดให้มีการส่งเสริม ขยายการประกอบอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน เช่น การเลี้ยงไก่พื้นเมือง การเพาะเห็ดชนิดต่าง ๆ ส่งเสริมการเพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์ต่าง ๆ เช่น การสนับสนุนทางด้านเมล็ดพันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ต่าง ๆ นอกจากนี้ยังให้การสนับสนุนด้านการกำจัดโรคและแมลง จัดซื้อสารล่อแมลงวันผลไม้ เป็นต้น และการส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาทำการถนอมอาหารและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร โดยกลุ่มเกษตรกร หรือกลุ่มสตรีแม่บ้าน เพื่อส่งเสริมให้มีงานทำ และมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

3. ด้านการส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร และกิจการสหกรณ์ โดยการประสานงานกับหน่วยงานรัฐ เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล และพัฒนากรประจำตำบล จัดการฝึกอบรมการทำเกษตรแบบผสมผสาน การไปศึกษาดูงานในสถานที่ต่าง ๆ สนับสนุนด้านเงินทุนหมุนเวียนในชุมชนเกี่ยวกับระบบการเกษตรและสหกรณ์ ส่งเสริมอาชีพให้แก่กลุ่มเยาวชน กลุ่มเกษตรกร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาอาชีพ เพิ่มรายได้ให้แก่กลุ่ม นอกจากนี้ควรมีการกระตุ้นให้เกษตรกร และกลุ่มสถาบันต่าง ๆ เสนอปัญหาและความต้องการผ่านทางสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อพิจารณาให้การสนับสนุน และหาแนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น

4. ด้านการประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้แก่กลุ่มเกษตรกรในเรื่องต่าง ๆ โดยการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้ รวมถึงการสาธิตการปฏิบัติจริง เพื่อเสริมความรู้ความเข้าใจให้ชุมชน จัดทำเอกสารข้อมูลข่าวสาร เพื่อเผยแพร่ให้แก่เกษตรกรได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ทันเหตุการณ์ เพื่อที่เกษตรกรจะได้นำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการผลิต เพื่อให้ได้สินค้าที่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค

5. ด้านการตลาดและการลงทุนให้แก่เกษตรกร โดยการจัดหาตลาดกลางผลิตผลทางการเกษตรตามฤดูกาล การจัดหาตลาดส่งสินค้าให้แก่เกษตรกร และเป็นตัวแทนกลุ่มเกษตรกรในการเจรจาซื้อขายผลิตผลทางการเกษตร รวมถึงการสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกัน เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม ในการสร้างอำนาจในการต่อรองกับกลุ่มพ่อค้าคนกลาง และจัดหาแหล่งเงินทุนหมุนเวียน และแหล่งสินเชื่อ ให้แก่เกษตรกรในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

6. ด้านการประสานงานกับองค์การของรัฐและเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตรมาส่งเสริมและสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ให้แก่เกษตรกร

เช่นเดียวกับการศึกษาบทบาทเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการสนับสนุนองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดพัทลุง ของวสันต์ ภู่อภิเรติกุล (2540: 21 อ้างใน เอกชัย โอเจริญ และคณะ, 2542: 18) พบว่า กิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมการเกษตร สามารถแบ่งออกได้เป็น 6 หมวด ได้แก่

1. จัดหาข้อมูลด้านการเกษตร
2. การจัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร
3. กำกับ ดูแล โครงการที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมการเกษตร
4. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร
5. ส่งเสริมอาชีพการเกษตร
6. ประชาสัมพันธ์งานการเกษตร

จากแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตรที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า การทำการเกษตรให้เกิดประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องพัฒนาการเกษตรควบคู่กันไปด้วย ซึ่งการพัฒนาการเกษตรให้มีประสิทธิภาพจะต้องศึกษาหลักการพัฒนาการเกษตร แนวทางการพัฒนาการเกษตร และปัจจัยที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาการเกษตร ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะเป็นตัวช่วยให้การพัฒนาการเกษตรมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งบุคคลหรือองค์กรต่าง ๆ ที่เข้ามาช่วยในการพัฒนาการเกษตรยังเป็นส่วนสำคัญอีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลก็เป็นองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทในการพัฒนาการเกษตรเช่นกัน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีส่วนช่วยในการพัฒนาการเกษตรได้มากกว่า องค์กรอื่น เนื่องจากมีความใกล้ชิดกับเกษตรกรและคนในท้องถิ่น สามารถรับรู้ถึงปัญหาและความต้องการของเกษตรกรได้อย่างแท้จริง จึงสามารถที่จะวางแผนการพัฒนาการเกษตรได้อย่างถูกต้องตรงกับความต้องการของเกษตรกร สำหรับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตร โดยสรุปสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาด้านปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร การพัฒนาการผลิตทางการเกษตร การพัฒนาสถาบันและกลุ่มทางการเกษตร และด้านการดำเนินงาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลบุษว่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ศึกษาผลงานการวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับงานวิจัย ในด้านความพึงพอใจ และองค์การบริหารส่วนตำบล โดยนำมาใช้อ้างอิงเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

งานวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจต่องานของเกษตรกรตำบลในภาคใต้ตอนบนของสุรี ชีวหาคาญจน์ (2537: 11) พบว่า เกษตรตำบลมีความพึงพอใจต่อปัจจัยเชิงจิตทุกด้านในระดับมาก ตามลำดับคือ ความสำเร็จในการทำงาน ความก้าวหน้า ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ การได้รับการยอมรับ และความรับผิดชอบในการทำงานในด้านความพึงพอใจต่อปัจจัยจำแนก เกษตรตำบลมีความพึงพอใจในระดับมาก 1 ด้าน คือ ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน และมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง 4 ด้านคือ นโยบายและการบริหาร เงินเดือนและเบี้ยเลี้ยง ความมั่นคงในการทำงาน และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

วัลยา บุตรดี (2533: 12) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจในงานที่ปฏิบัติของเจ้าพนักงานเคหกิจเกษตรในภาคเหนือ พบว่า เจ้าพนักงานเคหกิจเกษตรมีความพึงพอใจในงานที่ปฏิบัติมากที่สุดในเรื่องค่าตอบแทนด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน และมีความพึงพอใจในระดับมากในด้านความมั่นคงในชีวิตราชการ ความยอมรับนับถือ ความสำเร็จของงาน ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน นโยบายและการบริหาร ความปลอดภัยในการทำงาน และเงินเดือนค่าตอบแทนและสวัสดิการ

คมศักดิ์ โสภารัตน์ (2541: 4) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ประจำหน่วยป้องกันรักษาป่าในท้องที่จังหวัดแพร่ พบว่า เจ้าหน้าที่ป่าไม้ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากต่อภาพรวมเกี่ยวกับ ด้านงานป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ ด้านงานประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ ด้านงานคดีและของกลาง ด้านงานสารบรรณ และด้านงานอื่น ๆ

เพิ่มศักดิ์ วิทยากรณ์ (2542: ง) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมต่อการส่งเสริมการเลี้ยงโคนม อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการให้ความรู้ของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม การให้บริการของหน่วยงานของรัฐและเอกชนเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม และเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชนที่ทำการส่งเสริมในระดับมาก ส่วนในด้านการจัดบันทึกบัญชีฟาร์มเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการจัดบันทึกบัญชีฟาร์ม โดยมีเหตุผลมาจากเกษตรกรมีเวลาว่างในการจัดบันทึกบัญชีฟาร์มน้อย

เรืองศักดิ์ คาวนันท (2542: 71) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรในจังหวัดลำพูน ต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ พบว่าเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อโครงการในระดับมากในด้านการจ่ายเงินสนับสนุน และด้านการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการและพื้นที่ของเกษตรกร ส่วนด้านการประชาสัมพันธ์ การให้คำแนะนำการดำเนินการปลูกป่า และการติดตามผลการดำเนินงาน เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

จากงานวิจัยต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าความพึงพอใจของบุคคลแต่ละคนนั้นจะเกิดขึ้นจากปัจจัยในหลาย ๆ ด้านด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ที่มีผลต่อความพึงพอใจของบุคคล โดยจำแนกออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจด้านลักษณะส่วนบุคคล

1. อายุ

สุธี ชิวหากาญจน์ (2538: 68) ได้ศึกษาว่าอายุไม่มีผลต่อความพึงพอใจต่องานของเกษตรกรตำบลในภาคใต้ตอนบน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เรืองศักดิ์ คาวนันทน์ (2542: 59) พบว่าอายุของเกษตรกรไม่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ สำหรับทวีป ยอดเสริมณี (2538: 12) กล่าวว่า คนที่มีอายุแตกต่างกันจะมีความรู้ ความรับผิดชอบ ประสิทธิภาพ ความสนใจ ความสามารถในการแก้ไขปัญหา ความจำ บุคลิกภาพและวุฒิภาวะทางด้านต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไป นอกจากนี้บุคคลที่มีอายุแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกันออกไป

2. เพศ

ผลงานวิจัยของ เรืองศักดิ์ คาวนันทน์ (2542: 62) พบว่า เพศของเกษตรกรที่แตกต่างกันจะไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจในทางตรงข้าม Sandra Scarr Salapatex and Philip Salapatex (1973: 113 อ้างใน ธรรมบุญ สิริพันธ์, 2530: 10) กล่าวว่า เพศเป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน โดยผู้ชายส่วนใหญ่จะมีลักษณะที่มีความคิดเป็นตัวเอง มีโครงสร้างของร่างกายที่แข็งแรงมากกว่าผู้หญิง ส่วนผู้หญิงจะมีลักษณะที่เชื่อฟังง่าย มีความรับผิดชอบ ความละเอียดอ่อนในการฝีมือมากกว่าผู้ชาย

3. สถานภาพการสมรส

วัลยา บุตรดี (2533: 76) กล่าวว่า สถานภาพการสมรสไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำให้ความพึงพอใจในการทำงานแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ บรรจบ นิลโกศล (2539: 77) ที่กล่าวว่า สถานภาพการสมรสไม่ทำให้ความพึงพอใจในการทำงานที่แตกต่างกัน และสุธี ชิวหากาญจน์ (2538: 70) ได้ศึกษาว่า สถานภาพการสมรสไม่มีผลต่อความพึงพอใจต่องานของเกษตรกรตำบลในภาคใต้ตอนบน

4. วุฒิการศึกษา

สกล วรรณพงษ์ (2526: จ อ้างใน ทวีป ยอดเสริมณี, 2538: 13) กล่าวว่า วุฒิการศึกษาของบุคคลไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ และไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคคลแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ คำนึ่ง นกแก้ว (2524: ฉ อ้างใน นิรมล คำพะริก, 2541: 23) ได้ศึกษาพบว่า วุฒิการศึกษาของบุคคลระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี ไม่ได้ทำให้ความพึงพอใจของบุคคลในการปฏิบัติงานความแตกต่างกันในองค์ประกอบในทุก ๆ ด้าน สำหรับ รัชนิกร เศรษฐ (2528: 143) กล่าวว่า การศึกษาเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ในชีวิตที่จะทำให้บุคคลพัฒนาความสามารถ เจตคติ ค่านิยม หรือคุณธรรม และสามารถ

เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลให้สอดคล้องกับความต้องการ เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจด้านเศรษฐกิจ

1. รายได้

สมบูรณ ศาลยวัน (2526: 339) ได้สรุปผลงานวิจัยของ ไพฑูรย์ เครือแก้ว ไว้ว่า คนชนบทมีความต้องการที่จะมีความเป็นอยู่ที่ดี และมีโอกาสในการหารายได้ที่ดียิ่งขึ้น รายได้ของคนในชนบทซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับราคาที่เกษตรกรได้รับในแต่ละคน ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า คนชนบทที่มีรายได้ที่แตกต่างกันย่อมมีความพึงพอใจที่แตกต่างกัน สำหรับเอนก สิทธิเสรีชน (2518: 87-88 อังใน ทวีวัฒน์ แสงสว่าง, 2534: 15) ได้ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่เป็นสิ่งจูงใจในการผลิตของเกษตรกร คือ รายได้และระดับราคาจากผลผลิตที่ได้ในทางตรงข้าม เรื่องศักดิ์ คาวนนท์ (2542: 60) พบว่า รายได้ของเกษตรกรไม่ทำให้ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจแตกต่างกัน

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจด้านสังคม

1. การติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล

บุญสม วราเอกศิริ (2539: 148) กล่าวว่า การติดต่อสื่อสาร (communication) เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเข้าใจระหว่างบุคคล การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม และเป็นระบบสังคม (social system) เนื่องจากชีวิตประจำวันของบุคคลจะต้องมีการติดต่อ และสร้างความเข้าใจระหว่างบุคคล ซึ่งอาจจะโดยการใช้คำพูดหรือไม่ใช้คำพูดก็ได้ การติดต่อดังกล่าวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในสังคม (social changes) ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาแนวความคิดใหม่ การกระจายความคิดใหม่ หรือมีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากแนวความคิดใหม่ สำหรับนิรันดร์ แสงสวัสดิ์ (2538: จ อังใน เรื่องศักดิ์ คาวนนท์, 2542: 21) ได้ให้ความเห็นว่า เมื่อบุคคลมีโอกาสอยู่ใกล้ชิดกันบ่อย ๆ ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งกิจกรรมทางด้านสังคม หรือกิจกรรมงาน ความใกล้ชิดนี้จะมีอิทธิพลทำให้บุคคลเกิดความชอบพอกัน นอกจากนี้ทวีวัฒน์ แสงสว่าง (2534: 18) กล่าวว่า การติดต่อกับเกษตรกรตำบลของเกษตรกรเป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในสังคม ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาแนวความคิดใหม่ ๆ การกระจายความคิดใหม่ หรือการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดใหม่ ๆ และขวัญเมือง จุ้ยคลัง (2542: 81) ได้ศึกษาพบว่า กลุ่มชาวไร่ที่มีจำนวนครั้งในการติดต่อกับพนักงานส่งเสริมหลายครั้ง มีแนวโน้มการใช้เทคโนโลยีการปลูกยาสูบในระดับปานกลาง กลุ่มชาวไร่ที่มีจำนวนครั้งในการติดต่อกับพนักงานส่งเสริมน้อยครั้ง มีแนวโน้มการใช้เทคโนโลยี

การปลูกยาสูบในระดับน้อย ดังนั้นกลุ่มชาวไร่ที่มีจำนวนครั้งในการติดต่อกับพนักงานส่งเสริมแตกต่างกันมีแนวโน้มในระดับการใช้เทคโนโลยีการปลูกยาสูบแตกต่างกัน หรืออาจกล่าวได้ว่ามีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกยาสูบ ดังนั้นหากชาวบ้านได้มีโอกาสติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างสม่ำเสมอ อาจก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้

2. ความน่าเชื่อถือขององค์การบริหารส่วนตำบล

M.J. Smith (1982 อ้างใน นำชัย ทนุผล และสุนิลา ทนุผล, 2535: 8) กล่าวว่า ถ้าบุคคลเป้าหมายมีความไว้วางใจต่อผู้ส่งข่าวสารแล้วจะมีผลทำให้เกิดความน่าเชื่อถือในระดับสูงแล้วจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ประชาชนยอมรับเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับเรื่องศักดิ์ คาวนนท์ (2542: 21) ที่กล่าวว่า ลักษณะความเชื่อที่เกษตรกรมีต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกษตรกรยอมรับในเทคนิค วิธีการใหม่ ๆ และทำให้เกิดความพึงพอใจขึ้นได้ ส่วนทวีวัฒน์ แสงสว่าง (2534: 110) ได้ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความเชื่อไว้วางใจต่อเกษตรตำบล หากมองในภาพรวมแล้วเกษตรกรมีความเชื่อไว้วางใจต่อเกษตรตำบลในทางบวก ซึ่งการที่เกษตรกรมีความเชื่อไว้วางใจต่อเกษตรตำบลในลักษณะนี้ ย่อมส่งผลให้เกษตรกรมีความศรัทธาต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล และก่อให้เกิดความเชื่อในการให้คำแนะนำอีกด้วย เช่นเดียวกับ งามพิศ ธรรมทัศน์ (2532: 92) ได้ให้ความเห็นว่า เกษตรกรที่มีความไว้วางใจต่อเจ้าหน้าที่ในระดับสูงยอมรับรู้ในงานส่งเสริมการเลี้ยงโคนมได้ดีกว่าเกษตรกรที่มีความไว้วางใจต่อเจ้าหน้าที่ในระดับต่ำ นอกจากนี้คร โฆษุณหนันท์ (2537: 79) ได้ศึกษาพบว่า เกษตรตำบลในจังหวัดอุดรธานีจะทำให้การยอมรับและเชื่อถือนักวิชาการเกษตรที่มีลักษณะเป็นผู้มีคุณวุฒิเป็นอันดับแรก เนื่องจากเกษตรตำบลมีหน้าที่และปฏิบัติงานใกล้ชิดกับเกษตรกรมากที่สุด เมื่อมีปัญหาทางด้านการเกษตรจะเข้าปรึกษาหารือและรับการถ่ายทอดจากนักวิชาการเกษตรอยู่เสมอ การที่เกษตรตำบลให้การยอมรับและเชื่อถือนักวิชาการเกษตรที่มีลักษณะเป็นผู้มีคุณวุฒิเป็นอันดับแรก ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถหรือความเป็นผู้ชำนาญในทางการเกษตรของนักวิชาการเกษตร ถ้าเกษตรตำบลเกิดการรับรู้ว่ามีนักวิชาการเกษตรมีลักษณะเป็นผู้ชำนาญ มีประสบการณ์ และมีความรู้ทางการเกษตรแล้ว จึงทำให้นักวิชาการเกษตรเกิดความเป็นผู้นำเชื่อถือในสายตาของเกษตรกรตำบล ดังนั้นหากองค์การบริหารส่วนตำบลทำให้เกิดความน่าเชื่อถือในสายตาของชาวบ้านแล้ว อาจก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเลือกศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยุดา อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากเห็นว่าเกษตรกรในตำบลส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร และมีความหลากหลายทั้งทางด้านเศรษฐกิจ

สังคม และความคิดเห็นต่าง ๆ โดยจะศึกษาในด้าน อายุ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส รายได้ ความถี่ในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล และความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความน่าเชื่อถือขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลมากขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อไป

งานวิจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

ถาวร ธรรมตา (2543: 98-99) ได้ทำการศึกษาบทบาทการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดลำพูน พบว่า การดำเนินงานพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดลำพูนร้อยละ 99.24 ไม่ได้จัดทำโครงการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร มีองค์การบริหารส่วนตำบลเพียงแห่งเดียวหรือร้อยละ 2.63 ที่มีการจัดทำโครงการ ส่วนด้านการพัฒนาการผลิตทางการเกษตรพบว่าร้อยละ 74.56 มีการจัดทำโครงการพัฒนาการผลิตทางการเกษตร โดยมีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาการผลิตร้อยละ 78.95 และร้อยละ 73.68 มีการจัดหาปัจจัยการผลิต สำหรับการพัฒนาสถาบันกลุ่มทางการเกษตรพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีการดำเนินงานเกี่ยวกับกลุ่มเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มกิจกรรม มีเพียงร้อยละ 44.74 ที่มีการพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และในด้านของงบประมาณเพื่อการพัฒนาการเกษตร องค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 97.37 ไม่ได้จัดสรรเงินงบประมาณเพื่อการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร มีเพียงร้อยละ 18.42 ที่มีการจัดสรรเงินงบประมาณเกินกว่า 300,000 บาท สำหรับงบประมาณเพื่อการพัฒนาสถาบันกลุ่มทางการเกษตรพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลร้อยละ 55.26 ไม่ได้จัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุน และมีเพียงร้อยละ 7.89 ที่มีการจัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุนเกินกว่า 100,000 บาท

โกมล สนั่นก้อง (2543: จ) ได้ทำการศึกษากระบวนการดำเนินงานในการส่งเสริมการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลสันทราย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การพัฒนากระบวนการดำเนินงานในการส่งเสริมการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้ก่อให้เกิดการรวมกลุ่มอาชีพระดับหมู่บ้านและมีการพัฒนาเป็นเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรระดับตำบล ซึ่งเป็นการจัดการปัญหาของเกษตรกรร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล โดยกลไกดังกล่าวมีโครงสร้างและคณะกรรมการที่ชัดเจน มีกฎระเบียบและมีกิจกรรมร่วมกัน และองค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดทำแผนส่งเสริมการเกษตรและการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการเกษตรให้กับเครือข่ายเกษตรกร

จำนวนหนึ่ง อีกทั้งเกษตรกรที่ร่วมวิจัยยังมีความตื่นตัวในการรับข้อมูลข่าวสารจากภายนอกและการเรียนรู้ด้านอาชีพพร้อมกันอย่างต่อเนื่อง

ผจญ สิทธิกัน (2544: ง-จ) ได้ทำการศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ : กรณีศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานด้านการจัดการป่าไม้ขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ในพื้นที่ สำหรับระดับชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงาน สำหรับประจัน พิบูลย์ (2544: ง-จ) ได้ทำการศึกษาศักยภาพการพัฒนาป่าไม้ชุมชนโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเชียงดาวมีการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งป่าชุมชนทุกหมู่บ้าน การจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดตั้งกองทุนป่าชุมชน การกำหนดแผนจัดการสัมมนาระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการป่าชุมชน และการจัดทำโครงการ อบรม, สัณจร เพื่อปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนเห็นความสำคัญของป่า โดยได้ระบุในแผนพัฒนาตำบล 5 ปี (2545-2549) แต่อย่างไรก็ตามองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเชียงดาวจึงมีอุปสรรคในการพัฒนาป่าชุมชน เนื่องจากงบประมาณที่มีจำกัด และการขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และการให้ความสำคัญในการส่งเสริมและดูแลทรัพยากรธรรมชาติของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

ภาคสรุป

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจในการปกครองตนเอง และมีอิสระในการบริหารงานภายใต้บทบัญญัติของกฎหมาย มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นรูปแบบการปกครองที่ตอบสนองต่อนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของรัฐบาล เป็นการเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นมีอำนาจในการบริหารงานด้วยตนเอง โดยการเลือกตั้งผู้แทนแต่ละหมู่บ้านเข้าไปเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะมีอำนาจในการบริหารงานและพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งการพัฒนาการเกษตรก็เป็นอำนาจหน้าที่หนึ่งขององค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องปฏิบัติ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศประกอบอาชีพเกษตรกรรม องค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีบทบาทมากกว่าหน่วยงานอื่น ๆ เพราะเป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับเกษตรกรและเป็นคนในพื้นที่ สามารถรับรู้ถึงปัญหาของเกษตรกรได้อย่างถูกต้อง และสามารถวางแผนการพัฒนาการเกษตรได้ตรงตามความต้องการของเกษตรกร ซึ่งองค์การบริหาร

ส่วนตำบลจะสามารถพัฒนาการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจะสามารถตอบสนองความต้องการของเกษตรกรและเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรได้มากน้อยเพียงใด การทราบถึงความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล จะทำให้ทราบถึงผลในการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด และสามารถใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไข ปรับปรุง และเป็นแนวทางในการพัฒนาการเกษตรในครั้งต่อไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีความประสงค์จะศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลลพบุรี อำเภอสนับทึบ จังหวัดเชียงใหม่ โดยทำการศึกษาถึงความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลลพบุรีในด้านต่าง ๆ 4 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาด้านปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร การพัฒนาการผลิตทางการเกษตร การพัฒนาสถาบันและกลุ่มทางการเกษตร และด้านการดำเนินงาน และศึกษาความต้องการของเกษตรกรที่ต้องการให้มีการปรับปรุงในส่วนใดบ้าง เพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งจะสามารถนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลและส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ใช้เป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

- อายุ
- เพศ
- สถานภาพการสมรส
- ระดับการศึกษา

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

- รายได้

ปัจจัยด้านสังคม

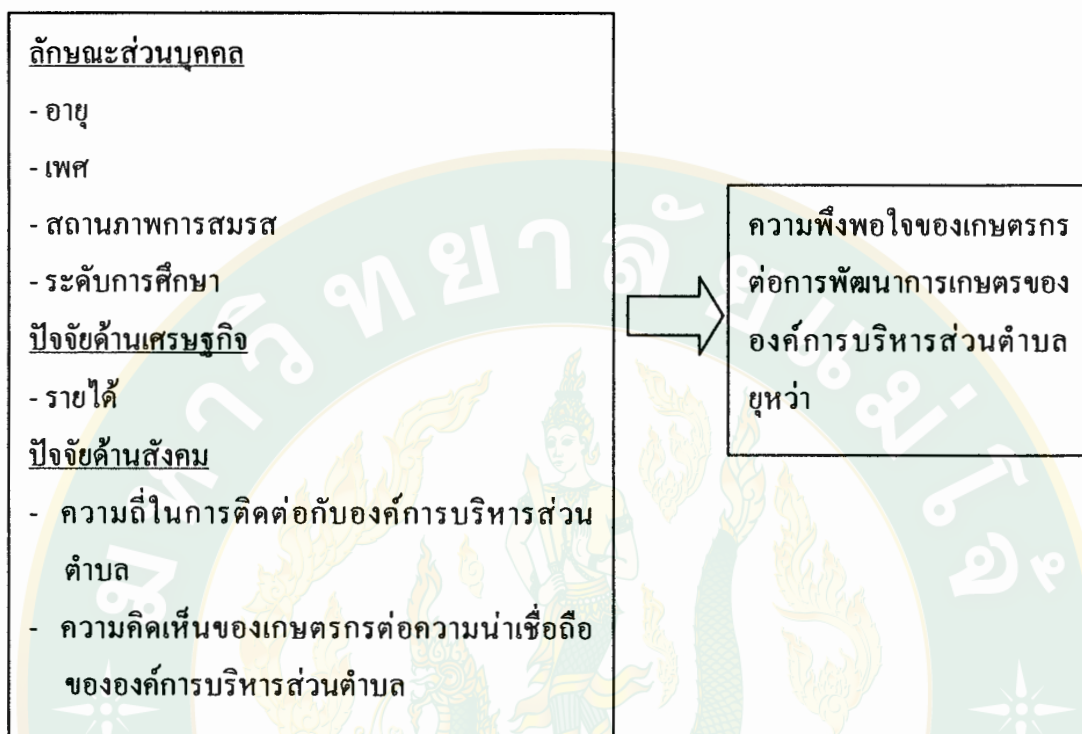
- ความถี่ในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล
- ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความน่าเชื่อถือขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

คือ ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

ตัวแปรอิสระ
(Independent Variables)

ตัวแปรตาม
(Dependent Variable)

ภาพ 7 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

จากการตรวจเอกสาร สามารถตั้งสมมติฐานการวิจัยเพื่อทดสอบได้ว่า

1. ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
2. ลักษณะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
3. ลักษณะทางสังคม ได้แก่ ความถี่ในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล และความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความน่าเชื่อถือขององค์การบริหารส่วนตำบล มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยุหว่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ได้กำหนดวิธีการวิจัยดังนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลยุหว่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลยุหว่า ตั้งอยู่ที่ 299 หมู่ที่ 9 บ้านต้นฝิ่ง ตำบลยุหว่า อยู่บริเวณกลางสะพานองสะเรียม ระยะห่างจากที่ว่าการอำเภอสันป่าตอง จำนวน 3 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่าง ๆ ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลสันกลาง และตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
- ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลมะขามหลวง และตำบลทุ่งค้อม อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลบ้านแม่ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

ตำบลยุหว่าแบ่งการปกครองออกเป็น 14 หมู่บ้าน อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลยุหว่า จำนวน 13 หมู่บ้าน มีประชากรประกอบอาชีพทางการเกษตรจำนวน 1,063 ครัวเรือน (สำนักงานเกษตรอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่, 2545)

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มตัวอย่างซึ่งสุ่มจากประชากรซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวเกษตรกรในตำบลยุหว่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งหมด 1,063 ครัวเรือน จำนวน 13 หมู่บ้าน คือ บ้านสันป่าตอง บ้านกลาง บ้านหนองหวาย บ้านกัวแลหลวง บ้านอูเม็ง บ้านหนองบึง บ้านใหม่ม่วงก้อน บ้านร้อง บ้านต้นฝิ่ง บ้านศาลา บ้านคอนตัน บ้านหนองพันเงิน และบ้านสันป่าตองใต้ ดังตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนครัวเรือนเกษตรกรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลขุขันธ์ จำนวนตามหมู่บ้าน

ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือนเกษตรกร
บ้านสันป่าตอง	68
บ้านกลาง	122
บ้านหนองหวาย	80
บ้านกัวแลหลวง	131
บ้านอุเม็ง	111
บ้านหนองบึง	59
บ้านใหม่ม่วงก้อน	115
บ้านร้อง	65
บ้านต้นผึ้ง	70
บ้านศาลา	109
บ้านคอนตัน	45
บ้านหนองพันเงิน	24
บ้านสันป่าตองใต้	64
รวม	1,063

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ (2545)

เนื่องจากประชากรมีจำนวนมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด 1,063 ครัวเรือน เพื่อเป็นตัวแทนของประชากร โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multistage sampling) โดยมีขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดประชากร จากประชากรที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลขุขันธ์ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งหมด 13 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านสันป่าตอง บ้านกลาง บ้านหนองหวาย บ้านกัวแลหลวง บ้านอุเม็ง บ้านหนองบึง บ้านใหม่ม่วงก้อน บ้านร้อง บ้านต้นผึ้ง บ้านศาลา บ้านคอนตัน บ้านหนองพันเงิน และบ้านสันป่าตองใต้ รวมทั้งสิ้น 1,063 ครัวเรือน

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (sample size) ที่เหมาะสมคำนวณจากประชากรทั้งหมด 1,063 ครัวเรือน โดยใช้วิธีการคำนวณทางสถิติตามแบบของ Pagoso, Garcia and Leon (1978 อ้างใน นำชัย ทนผล, 2532: 134) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N = ขนาดของประชากรทั้งหมด
 e = ความคลาดเคลื่อนที่กำหนดว่าจะให้มีระดับนัยสำคัญเป็น (0.05)

เมื่อแทนค่าสูตรโดยกำหนดให้ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดเท่ากับร้อยละ 5 (0.05) จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 291 ครัวเรือน

ขั้นตอนที่ 3 เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างแล้ว จึงนำมาคำนวณจากสัดส่วนที่เหมาะสมของประชากรในแต่ละหมู่บ้าน โดยใช้สูตรที่ Negtalon ได้ใช้ (1983 อ้างใน นำชัย ทนผล, 2532: 134) ดังนี้

$$n_i = \frac{nN_i}{N}$$

เมื่อ n = จำนวนตัวอย่างทั้งหมด
 N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 N_i = จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม
 n_i = จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม

จากการคำนวณหาสัดส่วนตัวอย่างของประชากรแต่ละหมู่บ้าน ปรากฏว่าได้สุ่มตัวอย่างทั้งหมด 291 ตัวอย่าง โดยมีรายละเอียดดังในตาราง 4 ดังนี้

ตาราง 4 จำนวนตัวแทนประชากรจากแต่ละกลุ่ม

หมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือนเกษตรกร	จำนวนตัวอย่าง
บ้านสันป่าตอง	68	19
บ้านกลาง	122	33
บ้านหนองหวาย	80	22
บ้านกัวแลหลวง	131	36
บ้านอูเม็ง	111	30
บ้านหนองปิ้ง	59	16
บ้านใหม่ม่วงก้อน	115	32
บ้านร้อง	65	18
บ้านต้นผึ้ง	70	19
บ้านศาลา	109	30
บ้านคอนตัน	45	12
บ้านหนองพันเงิน	24	6
บ้านสันป่าตองใต้	64	18
รวม	1,063	291

ตัวแปรและการวัดตัวแปร

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรในการศึกษา และวิธีการวัดตัวแปร ดังนี้

1. ตัวแปรด้านข้อมูลพื้นฐานทั่วไป (ข้อมูลภูมิหลังของเกษตรกร)

อายุ หมายถึง อายุของเกษตรกรผู้ให้ข้อมูลคิดเป็นจำนวนปี ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงเวลาบันทึกข้อมูล

ระดับการศึกษา หมายถึง การศึกษาขั้นสูงสุดของเกษตรกรผู้ให้ข้อมูลที่ได้ศึกษาเล่าเรียนในสถาบันทางการศึกษาต่างๆ

รายได้ หมายถึง จำนวนเงินรายได้เฉลี่ยต่อปีที่เป็นเงินสดของเกษตรกรที่ได้รับจากการประกอบอาชีพด้านการเกษตร และนอกการเกษตร

2. ตัวแปรด้านความสัมพันธ์กับองค์การบริหารส่วนตำบล

ความถี่ในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง จำนวนครั้งต่อปีที่เกษตรกรได้ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่

ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความน่าเชื่อถือขององค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อสมาชิกโดยรวมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเรื่องความน่าเชื่อถือของสมาชิกโดยรวมขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ 4 ด้าน ได้แก่ ความน่าไว้วางใจ ความคุ้นเคย ความรู้ และความคล่องตัว จากนั้นนำข้อความเหล่านี้ไปให้เกษตรกรเป็นผู้ให้ข้อมูล โดยผู้วิจัยแบ่งระดับคำตอบออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งประยุกต์มาจากการวัดทัศนคติของ Likert และแบ่งการให้คะแนนในระดับต่าง ๆ คือ ความน่าเชื่อถือมากที่สุด = 5 คะแนน ความน่าเชื่อถือมาก = 4 คะแนน ความน่าเชื่อถือปานกลาง = 3 คะแนน ความน่าเชื่อถือน้อย = 2 คะแนน และความน่าเชื่อถือน้อยที่สุด = 1 คะแนน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้อ้อมาคำนวณค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย

3. ตัวแปรด้านความพึงพอใจ

ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ หมายถึง ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านของการพัฒนาการเกษตร โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ พึงพอใจมากที่สุด = 5 คะแนน พึงพอใจมาก = 4 คะแนน พึงพอใจปานกลาง = 3 คะแนน พึงพอใจน้อย = 2 คะแนน และพึงพอใจน้อยที่สุด = 1 คะแนน จากนั้นนำคะแนนแต่ละด้านมาคำนวณค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนววัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีทั้งคำถามปลายเปิด (open-ended question) และคำถามปลายปิด (closes-ended question) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอน 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ซึ่งได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้ ความถี่ในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความน่าเชื่อถือขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตอน 2 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลอุทง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

ตอน 3 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกร

การทดสอบเครื่องมือ

1. การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามตามแนวทางในการตรวจเอกสาร จากนั้นได้นำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบ และแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามที่คณะกรรมการที่ปรึกษาเสนอแนะให้ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพมากที่สุด

2. การทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) โดยจะนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากคณะกรรมการที่ปรึกษาแล้ว ไปทดสอบกับกลุ่มเกษตรกรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัย จำนวน 20 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) แบบของครอนบัค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 125-126) ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

α = สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n = จำนวนข้อ

S_i^2 = คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ

S^2 = คะแนนความแปรปรวนทั้งหมด

สำหรับผลของการทดสอบความเชื่อมั่นนั้น ถ้าปรากฏว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับหรือมากกว่าเกณฑ์มาตรฐาน คือ 0.70 แสดงว่าแบบสอบถามที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้มีความเชื่อมั่นน่าเชื่อถือ สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

2.1 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความน่าเชื่อถือขององค์การบริหารส่วนตำบล ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84

2.2 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้า ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90

วิธีการรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยได้วางขั้นตอนการดำเนินงานไว้ ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูลในนามของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ถึงองค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่รับผิดชอบในพื้นที่ที่จะเก็บข้อมูล เพื่อขออนุญาต และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ประสานงานโดยตรงกับประธานองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่รับผิดชอบในพื้นที่ที่จะเก็บข้อมูล เพื่อแจ้งความประสงค์ และเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามพื้นที่ที่กำหนดไว้
4. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ แปลผล สรุป และรายงานผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้รวบรวมได้นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาถอดรหัส จัดหมวดหมู่ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package of the Social Sciences, SPSS/PC) สถิติที่ใช้ คือ

1. วิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรในเขตพื้นที่ตำบลยี่หว้า โดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ (percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean) และค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
2. วิเคราะห์ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้า และวิเคราะห์ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความน่าเชื่อถือขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้า โดยใช้สถิติ คำนำน้หนักคะแนนเฉลี่ย (weight mean score)

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ต่อความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้า โดยใช้ สถิติไคสแควร์ (χ^2 -test)

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการวิจัยตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2545 ถึงเดือน กันยายน พ.ศ. 2547 รวมทั้งสิ้น 29 เดือน

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรในเขตพื้นที่ตำบลยูหว่า ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยูหว่า รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยูหว่า โดยรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรในเขตพื้นที่ตำบลยูหว่า จำนวน 291 ราย ในการนำเสนอครั้งนี้ได้นำเสนอเป็นตอนๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรในเขตพื้นที่ตำบลยูหว่า

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยูหว่า

ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยูหว่า

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยูหว่า

ตอนที่ 1

ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรในเขตพื้นที่ตำบลยูหว่า

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาถึง ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรในเขตพื้นที่ตำบลยูหว่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ อันได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้ ความถี่ในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล และความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความน่าเชื่อถือขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้สถิติบรรยาย (descriptive statistics) เพื่อพรรณาสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่ามัธยฐานเลขคณิต (arithmetic mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ลักษณะส่วนบุคคล

เพศ

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 76.98 เป็นเพศชาย และร้อยละ 23.02 เป็นเพศหญิง (ตาราง 5) เนื่องจาก ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าครอบครัว ซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวแทนและเป็นผู้ตัดสินใจแทนครอบครัว จึงทำให้ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ตามประเพณีของสังคมไทยนิยมยกย่องให้เพศชายเป็นหัวหน้าครอบครัว และยอมรับให้เป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ สำหรับผู้ให้ข้อมูลที่เป็นเพศหญิงโดยส่วนใหญ่จะเป็นหม้ายหรือหย่า เช่นเดียวกับสุเทพ ใจสบาย (2544: 18) ที่กล่าวไว้ว่า เกษตรกรในชนบทหรือในสังคมไทยนิยมให้เพศชายเป็นผู้นำครอบครัว เมื่อมีกิจกรรมใดๆ กับครอบครัว เช่น การเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรก็จะมอบให้เป็นที่ของหัวหน้าครอบครัว เพศชายจึงมีบทบาทและได้รับการยอมรับมากกว่าเพศหญิง ทำนองเดียวกับสุเวท อินทร (2531: 39) ที่กล่าวว่า เพศชายมักจะเป็นหัวหน้าครอบครัว เพราะมักเป็นผู้ทำการตัดสินใจในแนวทางการประกอบอาชีพ และการเป็นอยู่ของครอบครัว

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	224	76.98
หญิง	67	23.02
รวม	291	100.00

อายุ

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีอายุสูงสุด 69 ปี และมีอายุต่ำสุด 20 ปี โดยผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 33.33 มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี รองลงมาร้อยละ 31.62 มีอายุอยู่ในช่วง 51-60 ปี ร้อยละ 20.27 มีอายุอยู่ในช่วง 61 ปีขึ้นไป ร้อยละ 12.71 มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี ตามลำดับ และมีเพียงร้อยละ 2.06 ที่มีอายุอยู่ในช่วง 20-30 ปี สำหรับอายุเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ 51.35 ปี และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.74 (ตาราง 6) ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า อายุเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลเป็นช่วงอายุค่อนข้างมาก อาจเนื่องมาจาก คนที่มีอายุน้อยได้รับการศึกษาในระดับสูงขึ้น จึงทำให้มีโอกาส

ในการเลือกประกอบอาชีพได้หลากหลายอาชีพมากขึ้น จึงละเลยและไม่สนใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำให้มีเพียงคนที่มีอายุมากที่ยังประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่นเดียวกับผลการวิจัยของสุเทพ ใจสบาย (2544: 19) ที่กล่าวไว้ว่า สมาชิกกลุ่มเกษตรกรในอำเภอจอมทองเป็นบุคคลที่ค่อนข้างมีอายุมาก อาจเนื่องมาจากบุตรหลานในวัยหนุ่มสาว ไม่นิยมประกอบอาชีพการเกษตรซึ่งมีรายได้ไม่แน่นอน จึงเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น ๆ เช่น การทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม รับจ้างทั่วไป หรือเดินทางไปทำงานต่างประเทศ เป็นต้น

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
20-30	6	2.06
31-40	37	12.71
41-50	97	33.33
51-60	92	31.62
61 ปีขึ้นไป	59	20.27
รวม	291	100.00

$\bar{X} = 51.35$ $SD = 9.74$ $Min = 20$ $Max = 69$

สถานภาพการสมรส

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 79.73 มีสถานภาพสมรส รองลงมาร้อยละ 13.75 หย่าและเป็นหม้าย และมีเพียงร้อยละ 6.53 มีสถานภาพโสด (ตาราง 7) จากผลการวิจัยอาจกล่าวได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแล้ว อาจเนื่องมาจากผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ หัวหน้าครอบครัว และผู้ให้ข้อมูลส่วนมากมีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี ซึ่งอยู่ในวัยหลังการแต่งงานหรือมีครอบครัวแล้ว และเป็นหัวหน้าครอบครัว ทำให้มีความคิดในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ละเอียดรอบคอบมากขึ้น เนื่องจากมีภาระที่จะต้องรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับกำพล เอมเอก (2546: 39) ที่กล่าวว่า ผู้ที่สมรสแล้วถือว่าเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบสูง เนื่องจากการมีครอบครัวหรือสมรสแล้วนั้น ต้องมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและครอบครัว เพราะครอบครัวเป็นสถาบันสังคมที่เกิดจากความต้องการทางธรรมชาติ และความ

ต้องการทางด้านสังคมของมนุษย์ เช่นเดียวกับมนตรี เตชะตัมปี (2535: 26) ที่กล่าวว่า คนที่สมรสแล้วมักมีความคิดละเอียดรอบคอบ ตรีศรทรงหาเหตุผลเพื่อจะได้รับประโยชน์สูงสุดจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามสถานภาพการสมรส

สถานภาพการสมรส	จำนวน	ร้อยละ
โสด	19	6.53
สมรส	232	79.73
หย่า/หม้าย	40	13.75
รวม	291	100.00

ระดับการศึกษา

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 80.76 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 6.53 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 5.50 มีการศึกษาระดับอนุปริญญาและปริญญาตรี ร้อยละ 5.15 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามลำดับ และมีเพียงร้อยละ 2.06 ที่ไม่ได้เรียนหนังสือ (ตาราง 8) จากผลการวิจัยกล่าวได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา อาจเนื่องมาจากมีฐานะยากจน หรือขาดโอกาสทางการศึกษาในระดับสูงขึ้น เนื่องจากต้องทำการเกษตร เพื่อหาเลี้ยงครอบครัวจึงไม่มีเวลาและโอกาสที่จะเข้าศึกษาในระดับชั้นอื่น ๆ ทำนองเดียวกับผลการวิจัยของวรรณมณี เจตระการ (2545: 45) ที่กล่าวไว้ว่า เกษตรกรที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่จะจบชั้นประถมศึกษา เพราะในสมัยก่อนนี้ระดับการศึกษาที่สูงก็คือระดับประถมศึกษา และเกษตรกรส่วนใหญ่ยากจนจึงไม่มีโอกาสได้เรียนในระดับสูงกว่าระดับประถมศึกษา สำหรับปัญญา หิรัญศรี (2530: 199) กล่าวว่า ในชนบทโดยทั่วไปแล้วประชาชนจะมีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากทุกคนถือว่าอาชีพนั้นสำคัญต้องทำไร่นาจึงจะมีกิน จึงไม่ใส่ใจกับการศึกษามากนัก ประกอบกับการเดินทางไกลจากบ้านและโรงเรียน จึงขาดแรงจูงใจในการเข้าเรียนของชาวชนบท

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียนหนังสือ	6	2.06
ประถมศึกษา	235	80.76
มัธยมศึกษาตอนต้น	19	6.53
มัธยมศึกษาตอนปลาย	15	5.15
อนุปริญญา/ปริญญาตรี	16	5.50
รวม	291	100.00

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

รายได้

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีรายได้โดยเฉลี่ย 38,338.42 บาทต่อปี (SD = 49,519.82) โดยผู้ให้ข้อมูลมีรายได้ต่ำสุดอยู่ที่ไม่มีรายได้ และมีรายได้สูงสุดอยู่ที่ 500,000 บาทต่อปี ซึ่งผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 22.34 มีรายได้ในช่วงระหว่าง 20,001-30,000 บาทต่อปี รองลงมา ร้อยละ 20.27 มีรายได้ต่ำกว่า 10,001 บาทต่อปี ร้อยละ 17.18 มีรายได้ในช่วงระหว่าง 10,001-20,000 บาทต่อปี ร้อยละ 14.43 มีรายได้ในช่วงระหว่าง 30,001-40,000 บาทต่อปี และร้อยละ 10.65 มีรายได้ในช่วงระหว่าง 40,001-50,000 บาทต่อปี ตามลำดับ และมีเพียงร้อยละ 2.06 มีรายได้ในช่วงระหว่าง 70,001-80,000 บาทต่อปี (ตาราง 9) จากรายได้เฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูล 38,338.42 บาทต่อปี แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลมีคุณภาพชีวิตที่ดี เมื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์การวัดรายได้ประชาชนของประเทศไทยที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีต้องมีรายได้ไม่น้อยกว่าคนละ 15,000 บาทต่อปี (กรมพัฒนาชุมชน, 2540: 11 อ้างใน พราวพรรณ สวงแก้ว, 2542: 41) อย่างไรก็ตามจากรายได้ของผู้ให้ข้อมูลพบว่า เกษตรกรในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยมีรายได้แตกต่างกันมาก สังเกตได้จากรายได้ระหว่างคนที่มียาได้สูงสุดกับคนที่มียาได้ต่ำสุดมีความแตกต่างกันมาก คือไม่มีรายได้เลยกับมีรายได้ 500,000 บาทต่อปี ทำให้ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าสูงมาก และจากรายได้ของผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่พบว่า มีรายได้ค่อนข้างน้อย อาจเป็นเพราะ เกษตรกรในเขตพื้นที่ตำบลห้วย หรือ เกษตรกรทางภาคเหนือโดยส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำการเกษตรค่อนข้างน้อย อีกทั้งแรงงานในครอบครัวลดลง เพราะลูกหลานไม่สนใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม หันไปประกอบอาชีพอื่นแทน

การทำเกษตรกรรม ทำให้ผลผลิตลดลง และราคาของผลผลิตทางการเกษตรมีราคาที่ไม่แน่นอน และมีราคาตกต่ำ ทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการทำการเกษตรลดน้อยลง

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,001	59	20.27
10,001-20,000	50	17.18
20,001-30,000	65	22.34
30,001-40,000	42	14.43
40,001-50,000	31	10.65
50,001-60,000	12	4.12
60,001-70,000	7	2.41
70,001-80,000	6	2.06
มากกว่า 80,000	6	6.53
รวม	291	100.00

$\bar{X} = 38,338.42$

$SD = 49,519.82$

Min = 0

Max = 500,000

ลักษณะทางสังคม

ความถี่ในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 61.86 ระบุว่าในช่วงระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมาไม่เคยติดต่อด้านการเกษตรกับองค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับผู้ให้ข้อมูลอีก ร้อยละ 38.14 ระบุว่าในช่วงระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมาเคยติดต่อด้านการเกษตรกับองค์การบริหารส่วนตำบล โดยในจำนวนผู้ให้ข้อมูลที่ระบุว่ามีการติดต่อด้านการเกษตรกับองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ผู้ที่มีจำนวนครั้งในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุดคือ 19 ครั้งต่อปี และ ผู้ที่มีจำนวนครั้งในการติดต่อน้อยที่สุดคือ 1 ครั้งต่อปี โดยผู้ให้ข้อมูลในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ร้อยละ 27.83 ระบุว่าติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลในช่วง 1-3 ครั้งต่อปี รองลงมาร้อยละ 6.53 ติดต่อ

กับองค์การบริหารส่วนตำบล 4-6 ครั้งต่อปี ร้อยละ 3.09 ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล มากกว่า 9 ครั้งต่อปี และมีเพียงร้อยละ 0.69 ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล 7-9 ครั้งต่อปี โดยจำนวนครั้งเฉลี่ยในช่วงระยะ 1 ปีที่ผ่านมาผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มีการติดต่อในด้านการเกษตรกับองค์การบริหารส่วนตำบลคือ 1 ครั้ง และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.51 แต่อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยพบว่า ความถี่ในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลของเกษตรกรมีความแตกต่างกันมาก สังเกตได้จาก จำนวนครั้งในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลระหว่างผู้ที่มีจำนวนครั้งในการติดต่อน้อยที่สุดกับมากที่สุดมีจำนวนที่แตกต่างกันมาก ซึ่งผู้ที่มีจำนวนครั้งในการติดต่อสูงสุดอาจเป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้นำกลุ่มเกษตรกร ที่เป็นตัวแทนของเกษตรกรในการเข้าไปติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล แต่จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้โดยส่วนใหญ่มีการติดต่อในด้านการเกษตรกับองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การทำการเกษตรต้องเอาใจใส่ดูแลพืชผลอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีเวลาไปติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้ในแต่ละปีมีโอกาสติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับน้อย หรืออาจเป็นเพราะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถให้ความช่วยเหลือเกษตรกรทางด้านเกษตรได้เท่าที่ควร จึงทำให้เกษตรกรไม่เห็นความจำเป็นที่ต้องมีการติดต่อทางด้านการเกษตรกับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงการดำเนินงานกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือระหว่างเกษตรกรกับองค์การบริหารส่วนตำบลที่ต้องมีการติดต่อประสานงานระหว่างกัน เพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรมหรือโครงการนั้น ๆ บรรลุผลสำเร็จที่วางเอาไว้ อีกทั้งเกษตรกรยังเป็นผู้ได้รับผลของการพัฒนาการเกษตร จึงจำเป็นที่เกษตรกรต้องเข้ามาติดต่อประสานงานและร่วมทำกิจกรรมร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล

ความถี่ในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคยติดต่อ	180	61.86
เคยติดต่อ	111	38.14
รวม	291	100.00
จำนวนครั้งในการติดต่อ (n = 111)		
เคยติดต่อ 1-3 ครั้งต่อปี	81	27.83
เคยติดต่อ 4-6 ครั้งต่อปี	19	6.53
เคยติดต่อ 7-9 ครั้งต่อปี	2	0.69
เคยติดต่อกว่า 9 ครั้งต่อปี	9	3.09
รวม	111	38.14
—		
X = 1.21	SD = 2.51	Min = 1 Max = 19

ความเพียงพอของโครงการสนับสนุนหรือพัฒนาทางการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่จำนวนร้อยละ 68.04 มีความคิดเห็นว่าเป็นเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว่า มีโครงการสนับสนุนหรือพัฒนาทางการเกษตรไม่เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร และร้อยละ 31.96 มีความคิดเห็นว่ามีเพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร (ตาราง 11) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โครงการสนับสนุนหรือพัฒนาทางการเกษตรยังมีไม่ครอบคลุมในทุกด้าน เช่น การคมนาคมขนส่ง แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ตลาดรองรับผลิิตทางการเกษตร เป็นต้น และโครงการเหล่านี้ยังไม่กระจายตัวทั่วถึงทุกหมู่บ้าน มีเพียงบางหมู่บ้านเท่านั้นที่โครงการต่าง ๆ เหล่านี้ประสบความสำเร็จ อีกทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเองยังขาดการติดตามประเมินผลอย่างจริงจัง ทำให้โครงการสนับสนุนหรือพัฒนาการเกษตรไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามความเพียงพอของโครงการสนับสนุนหรือพัฒนาทางการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล

ความเพียงพอของ โครงการ	จำนวน	ร้อยละ
เพียงพอ	93	31.96
ไม่เพียงพอ	198	68.04
รวม	291	100.00

การตอบสนองความต้องการในท้องถิ่นของกิจกรรมการพัฒนาทางการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 50.17 มีความคิดเห็นว่ากิจกรรมการพัฒนาทางการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลห่วยว่า สามารถตอบสนองความต้องการของคนในท้องถิ่นได้ และร้อยละ 49.83 มีความคิดเห็นว่าไม่สามารถตอบสนองความต้องการของคนในท้องถิ่นได้เท่าที่ควร (ตาราง 12) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กิจกรรมการพัฒนาทางการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยังมีไม่ครอบคลุมในทุกด้าน เช่น การคมนาคมขนส่ง แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น แต่เน้นหนักไปทางด้านใดด้านหนึ่งเป็นสำคัญ โดยเฉพาะด้านการคมนาคม อีกทั้งการกระจายตัวของกิจกรรมเหล่านี้ยังมีไม่ครอบคลุมในทุกลมุ่มบ้าน จึงทำให้ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนที่ได้รับการแก้ไขปัญหาในด้านที่ตนเองประสบปัญหา มีความคิดเห็นว่ากิจกรรมเหล่านี้สามารถตอบสนองความต้องการได้ ส่วนผู้ให้ข้อมูลบางส่วนที่ไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาในด้านที่ตนเองประสบปัญหา จึงทำให้มีความคิดเห็นว่ากิจกรรมเหล่านี้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามความคิดเห็นต่อการตอบสนองความต้องการในท้องถิ่นของกิจกรรมการพัฒนาทางด้านการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล

การตอบสนองความต้องการของกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
ตอบสนอง	146	50.17
ไม่ตอบสนอง	145	49.83
รวม	291	100.00

ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความน่าเชื่อถือขององค์การบริหารส่วนตำบล

ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความน่าเชื่อถือขององค์การบริหารส่วนตำบลหมายความว่า หมายถึง ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อสมาชิกโดยรวมขององค์การบริหารส่วนตำบลว่าในเรื่องความน่าเชื่อถือขององค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีด้านต่าง ๆ 4 ด้าน คือ ด้านความน่าไว้วางใจ ด้านความเป็นผู้รู้จักคุ้นเคย ด้านความเป็นผู้มีความรู้ และด้านความคล่องตัว โดยผู้วิจัยได้กำหนดคะแนนและหลักเกณฑ์ในการแปลความ ดังนี้ ความน่าเชื่อถือมากที่สุด = 5 คะแนน ความน่าเชื่อถือมาก = 4 คะแนน ความน่าเชื่อถือปานกลาง = 3 คะแนน ความน่าเชื่อถือน้อย = 2 คะแนน และความน่าเชื่อถือน้อยที่สุด = 1 คะแนน แล้วนำมาคำนวณค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย แต่อย่างไรก็ตามมีเกษตรกรเพียงไม่กี่รายที่เลือกตอบระดับความน่าเชื่อถือมากที่สุดและระดับความน่าเชื่อถือน้อยที่สุด ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้แจกแจงระดับความน่าเชื่อถือออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

3.68-5.00	มีความน่าเชื่อถือมาก
2.34-3.67	มีความน่าเชื่อถือปานกลาง
1.00-2.33	มีความน่าเชื่อถือน้อย

จากผลการวิจัยพบว่า ระดับความน่าเชื่อถือที่ผู้ให้ข้อมูลมีต่อองค์การบริหารส่วนตำบล หมายความว่า มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน โดยผู้ให้ข้อมูลจะให้ความน่าเชื่อถือต่อองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านความเป็นผู้รู้จักคุ้นเคย (คะแนนเฉลี่ยรวม 3.48) มาเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านความน่าไว้วางใจ (คะแนนเฉลี่ยรวม 3.22) ด้านความคล่องตัว (คะแนนเฉลี่ยรวม 3.01) และด้านความเป็นผู้มีความรู้ (คะแนนเฉลี่ยรวม 2.84) โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ตาราง 13)

ความเป็นผู้รู้จักคุ้นเคย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลให้ความน่าเชื่อถือต่อสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านความเป็นผู้รู้จักคุ้นเคยในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยรวม 3.48) โดยลักษณะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ยินดีให้คำปรึกษา (คะแนนเฉลี่ย 3.49) และมีมนุษยสัมพันธ์ดี (คะแนนเฉลี่ย 3.49) เป็นลำดับแรก รองลงมาตามลำดับคือ เป็นผู้ที่สามารถพูดคุยได้อย่างสบายใจ ไม่เคร่งเครียด เป็นกันเอง (คะแนนเฉลี่ย 3.48) และสามารถพบปะ ปรึกษาหารือได้ง่ายและสะดวก (คะแนนเฉลี่ย 3.45) จากผลการวิจัยสามารถกล่าวได้ว่า ลักษณะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เกษตรกรให้ความน่าเชื่อถือ นั้น ควรมีลักษณะเป็นบุคคลที่ยินดีให้คำปรึกษา มีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถพูดคุยได้อย่างสบายใจ ไม่เคร่งเครียด เป็นกันเอง และสามารถพบปะปรึกษาหารือได้ง่ายและสะดวก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนำชัย ทนุผล และสุนิลา ทนุผล (2535: 45) ที่กล่าวไว้ว่า พนักงานส่งเสริมการเกษตรที่เกษตรกรผู้นำให้การยอมรับหรือเกิดความเชื่อถือว่าควรมีลักษณะเป็นบุคคลที่หาพบได้ง่ายเมื่อเกษตรกรมีปัญหาหรือต้องการความช่วยเหลือ ต้องเป็นบุคคลที่มีความนุ่มนวลอ่อนโยนตามลักษณะของคนไทยและให้การต้อนรับจับคู่ผู้อื่น รวมทั้งเป็นคนมีอัธยาศัยยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่ถือโกรธง่ายและเข้าใจผู้อื่น

ความน่าไว้วางใจ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลให้ความน่าเชื่อถือต่อสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านความน่าไว้วางใจในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยรวม 3.22) โดยลักษณะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานสูง (คะแนนเฉลี่ย 3.32) เป็นลำดับแรก รองลงมาตามลำดับคือ เป็นแหล่งข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์และเชื่อถือได้ (คะแนนเฉลี่ย 3.31) เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ อัธยาศัยดีและบุคลิกภาพดีน่าเชื่อถือ (คะแนนเฉลี่ย 3.22) เป็นผู้ที่มีความยุติธรรมไม่ลำเอียง (คะแนนเฉลี่ย 3.21) เป็นผู้ที่แนะนำในสิ่งที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง มีประโยชน์ (คะแนนเฉลี่ย 3.14) และเป็นผู้นำข่าวสารที่เชื่อถือได้มาถ่ายทอดให้แก่เกษตรกร (คะแนนเฉลี่ย 3.14) จากผลการวิจัยสามารถกล่าวได้ว่า ลักษณะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เกษตรกรให้ความน่าเชื่อถือ นั้น ควรเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน เป็นแหล่งข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์ มีความซื่อสัตย์ อัธยาศัยดี มีบุคลิกภาพดี มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียง แนะนำในสิ่งที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง มีประโยชน์ และต้องนำข่าวสารที่เชื่อถือได้มาถ่ายทอดให้แก่เกษตรกร ในทำนองเดียวกับนคร โฆษณุนันท์ (2537: 76) ที่กล่าวว่า นักวิชาการเกษตรที่เกษตรกรตำบลให้การยอมรับนั้น ควรมีความยุติธรรมกับเกษตรกรตำบล นำข่าวสารความรู้วิชาการเกษตรจากสถาบันวิจัยหรือสถาบันการศึกษาที่เชื่อถือได้มาถ่ายทอด ซึ่งเป็นความรู้ทางวิชาการแผนใหม่ และควรถ่ายทอดด้วยความจริงใจและไม่หวงความรู้ ตลอดจนควรเป็นผู้ที่มีโลกทัศน์กว้าง และมีแนวคิดเป็นเหตุเป็นผลและยอมรับความคิดเห็นของเกษตรกรตำบล รวมทั้งควร

ปฏิบัติคนให้เป็นมิตรที่ดี โดยไม่มีการเสแสร้งและเป็นผู้ที่ซื่อสัตย์ในวิชาชีพให้สม่ำเสมอในทุกโอกาสที่พบปะกับเกษตรกรตำบล

ความคล่องตัว ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลให้ความน่าเชื่อถือต่อสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านความคล่องตัวในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยรวม 3.01) โดยลักษณะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความกระฉับกระเฉงในการทำงาน (คะแนนเฉลี่ย 3.21) เป็นลำดับแรก รองลงมาตามลำดับคือ เป็นผู้ที่มีความตรงต่อเวลา (คะแนนเฉลี่ย 3.18) เป็นผู้ที่ดีติดต่อประสานงานเก่งและรวดเร็ว (คะแนนเฉลี่ย 3.17) เป็นผู้ที่มีงานรวดเร็วและสำเร็จตามที่รับปากไว้ (คะแนนเฉลี่ย 3.05) เป็นผู้ที่ยกย่องกระตุ้นให้เกษตรกรเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการเกษตร (คะแนนเฉลี่ย 2.87) เป็นผู้ที่ยกย่องส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรเกิดการพัฒนาการเกษตร (คะแนนเฉลี่ย 2.84) และเป็นผู้ที่ชี้แนะแนะนำให้เกษตรกรได้เรียนรู้ในการพัฒนาการเกษตร (คะแนนเฉลี่ย 2.73) จากผลการวิจัยสามารถกล่าวได้ว่า ลักษณะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เกษตรกรให้ความน่าเชื่อถือ นั้น ควรเป็นบุคคลที่มีความกระฉับกระเฉงในการทำงาน ตรงต่อเวลา ติดต่อประสานงานเก่ง ดำเนินงานรวดเร็วสำเร็จตามที่รับปากไว้ ยกย่องกระตุ้น ชี้แนะ และแนะนำให้เกษตรกรเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการเกษตรและเกิดการเรียนรู้ในการพัฒนาการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสายัณห์ แก้วคำมุล (2546: 56) ที่กล่าวว่า คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนให้ความเชื่อถือนั้น ควรเป็นบุคคลที่มีความกระฉับเฉง รวดเร็ว มีความเปิดเผย มีความมานะอดทนบากบั่น ไม่ย่อท้อต่องานหนัก ต่อสู้และมีความกล้าในการตัดสินใจปฏิบัติงาน เช่นเดียวกับนำชัย ทนุผล และสุนิลา ทนุผล (2535: 49) ที่กล่าวว่า พนักงานส่งเสริมการเกษตรที่เกษตรกรผู้นำให้การยอมรับและเกิดความเชื่อถือนั้น ควรเป็นบุคคลที่มีความตื่นตัวอยู่เสมอ มีความกระฉับเฉง เปิดเผยและรวดเร็ว

ความเป็นผู้มีความรู้ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลให้ความน่าเชื่อถือต่อสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านความเป็นผู้มีความรู้ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยรวม 2.84) โดยลักษณะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (คะแนนเฉลี่ย 2.93) เป็นลำดับแรก รองลงมาตามลำดับคือ เป็นผู้ที่มีความรู้ทางการเกษตรที่ทันสมัยในหลาย ๆ ด้าน (คะแนนเฉลี่ย 2.91) เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาการเกษตร (คะแนนเฉลี่ย 2.82) เป็นที่ยกย่องยกย่องแนะนำสิ่งใหม่ ๆ ให้แก่เกษตรกรอยู่เสมอ (คะแนนเฉลี่ย 2.77) และเป็นผู้ที่มีข่าวทางการเกษตรใหม่ ๆ นำมาบอกแก่เกษตรกรอยู่เสมอ (คะแนนเฉลี่ย 2.75) จากผลการวิจัยสามารถกล่าวได้ว่า ลักษณะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เกษตรกรให้ความน่าเชื่อถือ นั้น ควรเป็นบุคคลที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรู้ มีประสบการณ์ในการพัฒนาการเกษตร ยกย่องยกย่อง แนะนำสิ่งใหม่ ๆ และมีข่าวทางการเกษตรมาบอกแก่เกษตรกรอยู่เสมอ ทำนองเดียวกับ

สายัณห์ แก้วคำมูล (2546: 59) ที่กล่าวไว้ว่า คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนให้ความเชื่อถือนั้น ควรเป็นบุคคลที่มีความรอบรู้ มีทักษะ มีความชำนาญ และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จในการตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับสุวรรณี ศิริวรรณหอม (2537: 62) ที่กล่าวว่า เกษตรตำบลที่เกษตรกรให้ความเชื่อถือ นั้น ควรเป็นผู้มีความชำนาญต่องานที่ดำเนินการอยู่ เป็นคนที่มีความรู้ดี มีทักษะในงานที่ปฏิบัติ มีประสบการณ์ และมีความรอบรู้ มีอำนาจในการสั่งการ เนื่องจากเกษตรกรไม่ต้องการทำงานกับผู้ที่ไม่มีอำนาจในการสั่งการแล้วนำมาใช้ในทางที่ผิด เกษตรกรต้องการทำงานร่วมกับผู้ที่มีความชำนาญ มีความรู้ มีทักษะ มีประสบการณ์ และมีความรอบรู้มากกว่า

ตาราง 13 คะแนนเฉลี่ยและระดับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความน่าเชื่อถือขององค์การบริหารส่วนตำบล

ความน่าเชื่อถือ	คะแนนเฉลี่ย (WMS)	ระดับความน่าเชื่อถือ
1. ความน่าไว้วางใจ		
1.1 มีความซื่อสัตย์ อธิษาศัยดี และบุคลิกภาพดีน่าเชื่อถือ	3.22	ปานกลาง
1.2 มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียง	3.21	ปานกลาง
1.3 แนะนำในสิ่งที่เกษตรกรสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และมีประโยชน์	3.14	ปานกลาง
1.4 เป็นผู้นำข่าวสารที่เชื่อถือได้มาถ่ายทอดให้แก่เกษตรกร	3.14	ปานกลาง
1.5 เป็นแหล่งข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์และเชื่อถือได้	3.31	ปานกลาง
1.6 มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานสูง	3.32	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยรวม	3.22	ปานกลาง

ตาราง 13 (ต่อ)

ความน่าเชื่อถือ	คะแนนเฉลี่ย (WMS)	ระดับความ น่าเชื่อถือ
2. ความเป็นผู้รู้จักคุ้นเคย		
2.1 สามารถพบปะและปรึกษาหารือได้ง่ายและสะดวก	3.45	ปานกลาง
2.2 มีความยินดีให้คำปรึกษา	3.49	ปานกลาง
2.3 สามารถพูดคุยได้อย่างสบายใจ ไม่เคร่งเครียด และเป็น กันเอง	3.48	ปานกลาง
2.4 มีมนุษยสัมพันธ์ดี	3.49	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยรวม	3.48	ปานกลาง
3. ความเป็นผู้มีความรู้		
3.1 เป็นผู้ที่มีความรู้ทางการเกษตรที่ทันสมัยในหลาย ๆ ด้าน	2.92	ปานกลาง
3.2 เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาการ เกษตร	2.82	ปานกลาง
3.3 มีข่าวสารทางการเกษตรใหม่ ๆ นำมาบอกแก่เกษตรกร อยู่เสมอ	2.75	ปานกลาง
3.4 เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	2.93	ปานกลาง
3.5 พูดคุยแนะนำสิ่งใหม่ ๆ ให้แก่เกษตรกรอยู่เสมอ	2.77	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยรวม	2.84	ปานกลาง

ตาราง 13 (ต่อ)

ความน่าเชื่อถือ	คะแนนเฉลี่ย (WMS)	ระดับความ น่าเชื่อถือ
4. ความคล่องตัว		
4.1 เป็นผู้ที่มีความตรงต่อเวลา	3.18	ปานกลาง
4.2 เป็นผู้ที่ดำเนินงานรวดเร็วและสำเร็จตามที่รับปากไว้	3.05	ปานกลาง
4.3 เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการทำงาน	3.21	ปานกลาง
4.4 เป็นผู้ที่ดีต่อประสานงานเก่ง และรวดเร็ว	3.17	ปานกลาง
4.5 เป็นผู้ที่คอยกระตุ้นให้เกษตรกรเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการเกษตร	2.87	ปานกลาง
4.6 เป็นผู้ที่ชี้แนะและแนะนำให้เกษตรกรได้เรียนรู้ในการพัฒนาการเกษตรอยู่เสมอ	2.73	ปานกลาง
4.7 เป็นผู้ที่คอยส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรเกิดการพัฒนาการเกษตร	2.84	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยรวม	3.01	ปานกลาง

ตอนที่ 2

ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว้า

ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว้า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ หมายถึง ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านของการพัฒนาการเกษตร จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร ด้านการพัฒนาการผลิตทางการเกษตร ด้านการพัฒนาสถาบันและกลุ่มทางการเกษตร และด้านการดำเนินงาน โดยผู้วิจัยได้แบ่งระดับความพึงพอใจออกเป็น 5 ระดับ และกำหนดคะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้ พึงพอใจมากที่สุด = 5 คะแนน พึงพอใจมาก = 4 คะแนน พึงพอใจปานกลาง = 3 คะแนน พึงพอใจน้อย = 2 คะแนน และพึงพอใจน้อยที่สุด = 1 คะแนน จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาคำนวณค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย (weight mean score: WMS) แต่อย่างไรก็ตาม มีเกษตรกรเพียงไม่กี่รายที่เลือกตอบระดับความพึงพอใจมากที่สุดและระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้แจกแจงระดับความพึงพอใจออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
3.68-5.00	พึงพอใจมาก
2.34-3.67	พึงพอใจปานกลาง
1.00-2.33	พึงพอใจน้อย

ระดับความพึงพอใจของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว้าในด้านต่าง ๆ คือ ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร ด้านการพัฒนาการผลิตทางการเกษตร ด้านการพัฒนาสถาบันและกลุ่มทางการเกษตร และด้านการดำเนินงาน ในระดับปานกลาง และสามารถแยกอธิบายได้ ดังต่อไปนี้

ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว้า ในด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยรวม 3.16) จากการพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามข้อความที่ระบุถึงความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว้า ในด้านการ

พัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจในระดับปานกลางในประเด็น การจัดสร้างถนนเพื่อการขนส่งสินค้าทางการเกษตร (คะแนนเฉลี่ย 3.59) เป็นลำดับแรก รองลงมาตามลำดับคือ การจัดการปรับปรุงถนนเพื่อการขนส่งสินค้าทางการเกษตร (คะแนนเฉลี่ย 3.52) การปรับปรุงแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร (คะแนนเฉลี่ย 3.13) การจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร (คะแนนเฉลี่ย 3.10) การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำทางการเกษตร (คะแนนเฉลี่ย 3.02) การจัดการแหล่งรับซื้อสินค้าทางการเกษตร (คะแนนเฉลี่ย 2.91) และการส่งเสริมทางด้านตลาดสินค้าทางการเกษตร (คะแนนเฉลี่ย 2.88) (ตาราง 14) ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า เกษตรกรให้ความพึงพอใจต่อการสร้างถนนและการปรับปรุงถนนเพื่อการขนส่งสินค้าทางการเกษตรในระดับที่มากกว่าด้านอื่น อาจเป็นเพราะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญกับการพัฒนาการคมนาคมมากกว่าด้านอื่น เนื่องจากมองเห็นความสำคัญของการขนส่งสินค้าทางการเกษตร รวมทั้งเป็นการประหยัดเวลา และค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้าของเกษตรกร เช่นเดียวกับโคมล สนั่นก้อง และคณะ (2543: 81) ที่กล่าวว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางกลุ่มมีแนวความคิดเกี่ยวกับการทำถนนว่าเป็นการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรเหมือนกัน เพราะว่าการเกษตรต้องอาศัยถนนซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขนส่ง ปัจจัยการผลิตสู่ไร่สวน ขนส่งผลผลิตจากสวนสู่บ้านหรือสู่ตลาด นอกจากนี้ยังทำให้การเดินทางไปมาสะดวกอีกด้วย

ด้านการพัฒนาการผลิตทางการเกษตร

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรของ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหว้า ในด้านการพัฒนาการผลิตทางการเกษตรในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยรวม 2.97) จากการพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามข้อความที่ระบุถึงความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหว้า ในด้านการพัฒนาการผลิตทางการเกษตร พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจในระดับปานกลางในประเด็นการเสริมสร้างให้มีความรู้ ความสามารถ และเกิดทักษะในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร (คะแนนเฉลี่ย 3.03) เป็นลำดับแรก รองลงมาตามลำดับคือ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางด้านการเกษตร และเทคโนโลยีใหม่ ๆ (คะแนนเฉลี่ย 3.02) การฝึกอบรมความรู้ทางการเกษตร และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร (คะแนนเฉลี่ย 2.98) การจัดหาปัจจัยการผลิตทางการเกษตร (คะแนนเฉลี่ย 2.92) และการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล (คะแนนเฉลี่ย 2.90) (ตาราง 15) ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า เกษตรกรให้ความพึงพอใจต่อการเสริมสร้างให้มีความรู้ความสามารถและเกิดทักษะในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางด้านการเกษตร และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับที่มากกว่าด้านอื่น อาจเป็นเพราะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญกับด้านต่าง ๆ เหล่านี้มากกว่าด้านอื่น

เนื่องจากมองเห็นแล้วว่า การทำให้เกษตรกรเกิดความรู้ ความสามารถ และเกิดทักษะในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร รวมทั้งได้รับทราบข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรและเทคโนโลยีใหม่ ๆ จะทำให้เกษตรกรเกิดความรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเกษตรของตนเองได้ เช่นเดียวกับไพบูลย์ สุทธสุภา (2541: 21) ที่กล่าวว่า การถ่ายทอด เผยแพร่ การให้ความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับศิลปวิทยาการแขนงใหม่ให้แก่เกษตรกรที่ยังไม่เข้าใจ ตลอดจนให้คำปรึกษาและแลกเปลี่ยนแนวความคิดเพื่อเข้าใจในปัญหาต่าง ๆ ให้เกษตรกรนำไปคิดตัดสินใจ และปฏิบัติตามจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตและการเพิ่มรายได้ของเกษตรกร

ด้านการพัฒนาสถาบันและกลุ่มทางการเกษตร

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลขุขันธ์ ในด้านการพัฒนาสถาบันและกลุ่มทางการเกษตรในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยรวม 2.98) จากการพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามข้อความที่ระบุถึงความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลขุขันธ์ ในด้านการพัฒนาสถาบันและกลุ่มทางการเกษตร พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจในระดับปานกลางในประเด็นการสนับสนุนการทำกิจกรรมจัดทำผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร (คะแนนเฉลี่ย 3.09) เป็นลำดับแรก รองลงมาตามลำดับคือ การพัฒนากิจกรรมของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร (คะแนนเฉลี่ย 3.07) การสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มกิจกรรมทางการเกษตร (คะแนนเฉลี่ย 3.01) การสนับสนุนการทำกิจกรรมของกลุ่มยุวเกษตรกร (คะแนนเฉลี่ย 2.90) และการพัฒนากิจกรรมความรู้ทางวิชาการและทางการเกษตรของกลุ่มยุวเกษตรกร (คะแนนเฉลี่ย 2.81) (ตาราง 16) ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า เกษตรกรให้ความพึงพอใจต่อการสนับสนุนการทำกิจกรรมจัดทำผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและการพัฒนากิจกรรมของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในระดับที่มากกว่าด้านอื่น อาจเป็นเพราะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญกับการทำกิจกรรมของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมากกว่ากลุ่มกิจกรรมอื่นๆ เนื่องจากการสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มของแม่บ้านเกษตรกรจะทำให้เกิดรายได้เสริมให้กับครอบครัวอีกแนวทางหนึ่ง เป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ และสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน ทำนองเดียวกับศิริพร วงษ์วัฒนะ (2545: 68-71) ที่กล่าวว่า กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีส่วนช่วยสร้างรายได้ให้กับครอบครัว หลังจากว่างเว้นจากการประกอบอาชีพหลัก ก็มารวมกลุ่มกันแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรเป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับครอบครัว และช่วยทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น ดังนั้นการสนับสนุนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจะเป็นการช่วยให้แม่บ้านได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของกลุ่มร่วมกัน ทำให้เกิดความสามัคคี และรู้จักการทำงานเป็นกลุ่มเป็นทีม เพื่อจัดทำผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ให้เกิดรายได้และแบ่งปันผลกำไรที่ได้ร่วมกัน ช่วยทำให้

คุณภาพชีวิตดีขึ้นด้วย และการที่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจะผลักดันให้กลุ่มเป็นกลุ่มที่เข้มแข็ง ก็ยังจะเป็นการเสริมสร้างศักยภาพของกลุ่มทั้งการผลิตและการตลาดให้มากยิ่งขึ้น

ด้านการดำเนินงาน

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการดำเนินงานในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยรวม 2.94) จากการพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามข้อความที่ระบุถึงความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการดำเนินงาน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจในระดับปานกลางในประเด็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตร (คะแนนเฉลี่ย 3.01) เป็นลำดับแรก รองลงมาตามลำดับคือ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับแผนงานหรือโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล (คะแนนเฉลี่ย 2.99) การดำเนินงานเกี่ยวกับการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล (คะแนนเฉลี่ย 2.98) การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาการเกษตร (คะแนนเฉลี่ย 2.97) โครงการพัฒนาการเกษตรต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล (คะแนนเฉลี่ย 2.94) การพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล (คะแนนเฉลี่ย 2.93) การพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลตรงกับความต้องการ (คะแนนเฉลี่ย 2.88) และการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลสามารถแก้ไขปัญหาทางการเกษตร (คะแนนเฉลี่ย 2.81) (ตาราง 17) ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า เกษตรกรให้ความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตรในระดับที่มากกว่าด้านอื่น อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินงานพัฒนาการเกษตรจะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องได้รับความร่วมมือจากเกษตรกรในการดำเนินงานและปฏิบัติงาน เนื่องจากเกษตรกรเป็นผู้ได้รับผลของการพัฒนา ดังนั้นการเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตรทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับทราบถึงปัญหาและความต้องการของเกษตรกรอย่างแท้จริง ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่นเดียวกับจิสต์คีย์ สีใจเจริญ (2543: 65) ที่กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้ประชาชนมีโอกาสได้ร่วมรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง เพราะประชาชนเป็นผู้รับผลของการพัฒนา จึงมีสิทธิในการร่วมคิดร่วมดำเนินการในกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับตน เนื่องจากเป็นผู้รับรู้ถึงปัญหาและความต้องการของตนเองได้ดีที่สุด ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนเกิดความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ รวมทั้งการที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการหรือกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลจะทำให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

ตาราง 14 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของเกษตรกร จำแนกตามความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยคำ
การพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร

การพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทาง การเกษตร	ความพึงพอใจ										WMS	ระดับ
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
1. ท่านมีความพึงพอใจต่อการ จัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ในระดับใด	33	11.34	45	15.46	144	49.48	55	18.90	14	4.81	3.10	ปาน กลาง
2. ท่านมีความพึงพอใจต่อการ จัดการปรับปรุงแหล่งน้ำทาง การเกษตรในระดับใด	39	13.40	42	14.43	141	48.45	55	18.90	14	4.81	3.13	ปาน กลาง
3. ท่านมีความพึงพอใจต่อการ แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ ทางการเกษตรในระดับใด	26	8.93	45	15.46	146	50.17	56	19.24	18	6.19	3.02	ปาน กลาง
4. ท่านมีความพึงพอใจต่อการ จัดสร้างถนนเพื่อการขนส่งสิน ค้าทางการเกษตรในระดับใด	60	20.62	92	31.62	110	37.80	18	6.19	11	3.78	3.59	ปาน กลาง

ตาราง 14 (ต่อ)

การพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทาง การเกษตร	ความพึงพอใจ										WMS	ระดับ
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
5. ท่านมีความพึงพอใจต่อการ จัดการปรับปรุงถนนเพื่อการ ขนส่งสินค้าทางการเกษตรใน ระดับใด	49	16.84	97	33.33	111	38.14	23	7.90	11	3.78	3.52	ปาน กลาง
6. ท่านมีความพึงพอใจต่อการ จัดการแหล่งรับซื้อสินค้าทาง การเกษตรในระดับใด	18	6.19	44	15.12	148	50.86	56	19.24	25	8.59	2.91	ปาน กลาง
7. ท่านมีความพึงพอใจต่อการ ส่งเสริมทางด้านตลาดสินค้า การเกษตรในระดับใด	17	5.84	45	15.46	143	49.14	58	19.93	28	9.62	2.88	ปาน กลาง
รวม											3.16	ปานกลาง

หมายเหตุ: คะแนนเฉลี่ย 3.68-5.00 มีความพึงพอใจมาก

2.34-3.67 มีความพึงพอใจปานกลาง

1.00-2.33 มีความพึงพอใจน้อย

ตาราง 15 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของเกษตรกร จำแนกตามความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้าด้าน
การพัฒนาการผลิตทางการเกษตร

การพัฒนาการผลิตทางการเกษตร	ความพึงพอใจ										WMS	ระดับ
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
1. ท่านมีความพึงพอใจต่อการเสริมสร้างให้มีความรู้ ความสามารถ และเกิดทักษะในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรในระดับใด	24	8.25	48	16.49	147	50.52	57	19.59	15	5.15	3.03	ปานกลาง
2. ท่านมีความพึงพอใจต่อการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร และเทคโนโลยีใหม่ๆ ในระดับใด	21	7.22	46	15.81	151	51.89	63	21.65	10	3.44	3.02	ปานกลาง
3. ท่านมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมความรู้ทางการเกษตร และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรในระดับใด	23	7.90	49	16.84	139	47.77	60	20.62	20	6.87	2.98	ปานกลาง

ตาราง 15 (ต่อ)

การพัฒนาการผลิตทางการ เกษตร	ความพึงพอใจ										WMS	ระดับ
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
4. ท่านมีความพึงพอใจต่อการ ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการ เกษตรขององค์การบริหารส่วน ตำบลในระดับใด	17	5.84	45	15.46	146	50.17	58	19.93	25	8.59	2.90	ปาน กลาง
5. ท่านมีความพึงพอใจต่อการ จัดหาปัจจัยการผลิตทางการ เกษตรในระดับใด	19	6.53	43	14.78	144	49.48	66	22.68	19	6.53	2.92	ปาน กลาง
รวม											2.97	ปานกลาง

หมายเหตุ: คะแนนเฉลี่ย 3.68-5.00 มีความพึงพอใจมาก 2.34-3.67 มีความพึงพอใจปานกลาง 1.00-2.33 มีความพึงพอใจน้อย

ตาราง 16 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของเกษตรกร จำแนกตามความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้าด้าน
การพัฒนาสถาบันและกลุ่มทางการเกษตร

การพัฒนาสถาบันและกลุ่มทาง การเกษตร	ความพึงพอใจ										WMS	ระดับ
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
1. ท่านมีความพึงพอใจต่อการ สนับสนุนการทำกิจกรรมจัดทำ ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้าน เกษตรกรในระดับใด	22	7.56	63	21.65	138	47.42	55	18.90	13	4.47	3.09	ปาน กลาง
2. ท่านมีความพึงพอใจต่อการ พัฒนากิจกรรมของกลุ่มแม่บ้าน เกษตรกรในระดับใด	16	5.50	65	22.34	145	49.83	54	18.56	11	3.78	3.07	ปาน กลาง
3. ท่านมีความพึงพอใจต่อการ สนับสนุนการทำกิจกรรมกลุ่ม ยุวเกษตรกรในระดับใด	13	4.47	46	15.81	151	51.89	60	20.62	21	7.22	2.90	ปาน กลาง

ตาราง 16 (ต่อ)

การพัฒนาสถาบันและกลุ่มทาง การเกษตร	ความพึงพอใจ										WMS	ระดับ
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
4. ท่านมีความพึงพอใจต่อการ พัฒนากิจกรรมความรู้ทางวิชา การและทางการเกษตรของกลุ่ม ยูวเกษตรกรในระดับใด	12	4.12	44	15.12	138	47.42	72	24.74	25	8.59	2.81	ปาน กลาง
5. ท่านมีความพึงพอใจต่อการ สนับสนุนการดำเนินงานของ กลุ่มกิจกรรมทางการเกษตรใน ระดับใด	18	6.19	54	18.56	147	50.52	56	19.24	16	5.50	3.01	ปาน กลาง
รวม											2.98	ปานกลาง

หมายเหตุ: คะแนนเฉลี่ย 3.68-5.00 มีความพึงพอใจมาก 2.34-3.67 มีความพึงพอใจปานกลาง 1.00-2.33 มีความพึงพอใจน้อย

ตาราง 17 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของเกษตรกร จำแนกตามความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้าด้าน
การดำเนินงาน

การดำเนินงาน	ความพึงพอใจ										WMS	ระดับ
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
1. ท่านมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับใด	18	6.19	38	13.06	168	57.73	53	18.21	14	4.81	2.98	ปานกลาง
2. ท่านมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับใด	15	5.15	35	12.03	170	58.42	57	19.59	14	4.81	2.93	ปานกลาง
3. ท่านมีความพึงพอใจต่อโครงการพัฒนาการเกษตรต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับใด	14	4.81	44	15.12	158	54.30	60	20.62	15	5.15	2.94	ปานกลาง

ตาราง 17 (ต่อ)

การดำเนินงาน	ความพึงพอใจ										ระดับ	
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			WMS
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
4. การพัฒนาการเกษตรของ องค์การบริหารส่วนตำบลตรง กับความต้องการของท่านใน ระดับใด	18	6.19	38	13.06	148	50.86	65	22.34	22	7.56	2.88	ปาน กลาง
5. การพัฒนาการเกษตรของ องค์การบริหารส่วนตำบล สามารถแก้ไขปัญหาทางการ เกษตรของท่านในระดับใด	14	4.81	29	9.97	161	55.33	61	20.96	26	8.93	2.81	ปาน กลาง
6. ท่านมีความพึงพอใจต่อการ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ต่างๆ เกี่ยวกับแผนงานหรือ โครงการเกี่ยวกับการพัฒนาการ เกษตรขององค์การบริหารส่วน ตำบลในระดับใด	20	6.87	40	13.75	162	55.67	55	18.90	14	4.81	2.99	ปาน กลาง

ตาราง 17 (ต่อ)

การดำเนินงาน	ความพึงพอใจ										WMS	ระดับ
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
7. ท่านมีความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตรในระดับใด	14	4.81	52	17.87	161	55.33	50	17.18	14	4.81	3.01	ปานกลาง
8. ท่านมีความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาการเกษตรในระดับใด	15	5.15	46	15.81	163	56.01	48	16.49	19	6.53	2.97	ปานกลาง
รวม											2.94	ปานกลาง

หมายเหตุ: คะแนนเฉลี่ย 3.68-5.00 มีความพึงพอใจมาก 2.34-3.67 มีความพึงพอใจปานกลาง 1.00-2.33 มีความพึงพอใจน้อย

ภาพรวมของระดับความพึงพอใจโดยรวมของเกษตรกร

ผลการจัดลำดับความสำคัญของความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลบุหว่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านต่าง ๆ ของผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยรวมในแต่ละด้าน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญต่อความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (ตาราง 18)

- ลำดับที่ 1 ด้านการพัฒนายังปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร คะแนนเฉลี่ยรวม 3.16
- ลำดับที่ 2 ด้านการพัฒนาศาสนาและกลุ่มทางการเกษตร คะแนนเฉลี่ยรวม 2.98
- ลำดับที่ 3 ด้านการพัฒนาการผลิตทางการเกษตร คะแนนเฉลี่ยรวม 2.97
- ลำดับที่ 4 ด้านการดำเนินงาน คะแนนเฉลี่ยรวม 2.94

จากผลการจัดลำดับความสำคัญ สามารถสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลบุหว่า ในด้านต่าง ๆ 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนายังปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร ด้านการพัฒนาศาสนาและกลุ่มทางการเกษตร ด้านการพัฒนาการผลิตทางการเกษตร และด้านการดำเนินงาน ซึ่งมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง โดยผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการพัฒนายังปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตรในระดับมากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ องค์การบริหารส่วนตำบลบุหว่าให้ความสำคัญกับการพัฒนายังปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร โดยเฉพาะด้านการคมนาคมและด้านแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรมากกว่าการพัฒนาในด้านอื่น ทำให้ผู้ให้ข้อมูลได้เห็นผลงานที่ปรากฏออกมาเป็นรูปธรรมเหล่านี้และได้รับประโยชน์จากการพัฒนาด้านนี้มากกว่าการพัฒนาในด้านอื่น จึงทำให้เกิดความพึงพอใจมากกว่าการพัฒนาในด้านอื่นขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตาราง 18 ภาพรวมของระดับความพึงพอใจโดยรวมของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรของ
องค์การบริหารส่วนตำบลยูหว่า

ความพึงพอใจ	คะแนนเฉลี่ยรวม	ระดับความพึงพอใจ
ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร	3.16	ปานกลาง
ด้านการพัฒนาสถาบันและกลุ่มทางการเกษตร	2.98	ปานกลาง
ด้านการพัฒนาการผลิตทางการเกษตร	2.97	ปานกลาง
ด้านการดำเนินงาน	2.94	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยรวม	3.01	ปานกลาง

ตอนที่ 3

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตร ขององค์การบริหารส่วนตำบลยูหว่า

การศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยูหว่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ตั้งสมมติฐานคือ ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้ ความถี่ในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล และความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความน่าเชื่อถือขององค์การบริหารส่วนตำบล มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยูหว่า ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมกับความพึงพอใจของเกษตรกร โดยใช้สถิติค่าไคสแควร์ (χ^2 -test) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งได้ผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

ลักษณะส่วนบุคคลกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตร

เพศ

จากผลการวิจัย (ตาราง 19) พบว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลที่มีเพศต่างกันจะมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรไม่แตกต่างกัน กล่าวได้ว่า เพศของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตร ($\chi^2 = 4.05$) หมายความว่า เกษตรกรชายและหญิงมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เรืองศักดิ์ ดาวนันท์ (2542: 62) ที่ระบุว่า เพศของเกษตรกรที่แตกต่างกันจะไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ สุทธิ ชิวหากาญจน์ (2538: 69) ที่กล่าวว่า เพศไม่มีผลต่อความพึงพอใจต่องานของเกษตรกรตำบลภาคใต้ตอนบน

อายุ

จากผลการวิจัย (ตาราง 19) ใช้เกณฑ์การจำแนกอายุเพื่อใช้หาความสัมพันธ์ โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ผู้ให้ข้อมูลที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 51.35$ ปี) และผู้ให้ข้อมูลที่มีอายุมากกว่าค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 51.35$ ปี) ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลที่มีอายุต่างกันจะมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรแตกต่างกัน กล่าวได้ว่า อายุของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตร ($\chi^2 = 8.51$) โดยเกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนุศักดิ์ จันทร์มา (2537: 66) ที่กล่าวว่า อายุมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการแสดงออกในบทบาทการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้แตกต่างจากผลการวิจัยของ สุทธิ ชิวหากาญจน์ (2537: 68) ที่ระบุว่า อายุไม่มีผลต่อความพึงพอใจต่องานของเกษตรกรตำบลในภาคใต้ตอนบน

สถานภาพการสมรส

จากผลการวิจัย (ตาราง 19) พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่มีสถานภาพการสมรสต่างกันจะมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรไม่แตกต่างกัน กล่าวได้ว่า สถานภาพการสมรสของผู้ให้ข้อมูลไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตร ($\chi^2 = 5.37$) โดยเกษตรกรที่มีสถานภาพโสด สมรส และเป็นหม้ายหรือหย่ามีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวัลยา บุครดี (2533: 76) พบว่า สถานภาพการสมรสไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำให้ความพึงพอใจใน

การทำงานแตกต่างกัน เช่นเดียวกับ ผลการวิจัยของบรรจบ นิลโกศล (2539: 77) ที่ระบุว่า ผู้ให้ข้อมูลที่ เป็น โสค แต่งงาน เป็นหม้ายหรือหย่าร้าง มีความพึงพอใจในงานที่ปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

ระดับการศึกษา

จากผลการวิจัย (ตาราง 19) พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรแตกต่างกัน กล่าวได้ว่า ระดับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 กับความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตร ($\chi^2 = 24.14$) โดยเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรแตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยนี้แตกต่างจากผลการวิจัยของสกล วรรณพงษ์ (2526: จ อ่างในทวีป ยอดเสริม, 2538: 13) ที่ระบุว่า วุฒิกการศึกษาของบุคคลไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคคลแตกต่างกัน เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ ชมภูษ กาศสกุล (2546: 62) ที่กล่าวว่า ผู้ให้ข้อมูลที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจต่อการทำงานของสภากงศ์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน ทำนองเดียวกับคมศักดิ์ โสภารัตน์ (2541: 67) ที่กล่าวว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงหรือต่ำไม่มีผลทำให้ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ให้ข้อมูลแตกต่างกัน

ลักษณะทางเศรษฐกิจกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตร

รายได้

จากผลการวิจัย (ตาราง 19) ใช้เกณฑ์การจำแนกรายได้เพื่อใช้หาความสัมพันธ์ โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ผู้ให้ข้อมูลที่รายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 38,338.42$ บาท) และผู้ให้ข้อมูลที่รายได้มากกว่าค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 38,338.42$ บาท) ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่มีรายได้ต่างกันจะมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรแตกต่างกัน กล่าวได้ว่า รายได้ของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 กับความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตร ($\chi^2 = 11.69$) โดยเกษตรกรที่มีรายได้แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของไพฑูรย์ เครือแก้ว (2505: 62 อ่างในสมบูรณ์ ศาลาชีวิน, 2526: 339) ที่กล่าวว่า คนชนบทที่มีรายได้ที่แตกต่างกันย่อมมีความพึงพอใจที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามผลการวิจัยครั้งนี้แตกต่างจากผลการวิจัยของเรืองศักดิ์ ดาวนันท์ (2542: 60) ที่ระบุว่า รายได้ของเกษตรกรไม่ทำให้ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจแตกต่างกัน

ลักษณะทางสังคมกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตร

ความถี่ในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล

จากผลการวิจัย (ตาราง 19) พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่มีความถี่ในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลต่างกันจะมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรแตกต่างกัน กล่าวได้ว่า ความถี่ในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลของผู้ให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 กับความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตร ($\chi^2 = 7.46$) โดยเกษตรกรที่มีความถี่ในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ขวัญเมือง จุ้ยคลัง (2542: 81) ที่ระบุว่า กลุ่มชาวไร่ที่มีจำนวนครั้งในการติดต่อกับพนักงานส่งเสริมแตกต่างกันมีแนวโน้มในระดับการใช้เทคโนโลยีการปลูกยาสูบแตกต่างกัน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ามีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกยาสูบ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้แตกต่างจากผลการวิจัยของสมโภชน์ เต็มเปี่ยม (2542: 46) ที่กล่าวว่า การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการประมงของเกษตรกรที่มีต่อโครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้านไม่มีความสัมพันธ์กัน นั่นคือการได้รับข้อมูลจากการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการประมงมากหรือน้อยไม่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกร

ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความน่าเชื่อถือขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากผลการวิจัย (ตาราง 19) พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่มีความเชื่อถือต่อองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรแตกต่างกัน กล่าวได้ว่า ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความน่าเชื่อถือขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 กับความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตร ($\chi^2 = 181.11$) นั่นคือ เกษตรกรที่มีความเชื่อถือต่อองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เรืองศักดิ์ ดาวันันท์ (2542: 61) พบว่า ความเชื่อถือไว้วางใจในตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้ของเกษตรกรมีผลต่อการแสดงความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจในระดับปานกลาง ในทำนองเดียวกับผลการวิจัยของทวีวัฒน์ แสงสว่าง (2534: 110) ที่ระบุว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความเชื่อถือไว้วางใจต่อเกษตรตำบลในทางบวก ซึ่งส่งผลให้เกษตรกรมีความศรัทธาต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล และก่อให้เกิดความเชื่อถือในการให้คำแนะนำอีกด้วย

ตาราง 19 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตร

ลักษณะส่วนบุคคล	ค่าไคสแควร์ (χ^2)	df
อายุ	8.51*	2
เพศ	4.05	2
สถานภาพการสมรส	5.37	4
ระดับการศึกษา	24.14*	4
รายได้	11.69*	2
ความถี่ในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล	7.46*	2
ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความน่าเชื่อถือขององค์การบริหารส่วนตำบล	181.11*	4

หมายเหตุ: * มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

จากสมมติฐานการวิจัยที่กล่าวไว้ว่า ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้ ความถี่ในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล และความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความน่าเชื่อถือขององค์การบริหารส่วนตำบล มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล ยุหว่า อำเภอ สันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมกับความพึงพอใจของเกษตรกรพอสรุปได้ดังนี้

1. เพศ ปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยว่า เพศของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว่า ($\chi^2 = 4.05$)
2. อายุ ยอมรับสมมติฐานการวิจัยว่า อายุของเกษตรกรมีความมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว่า ($\chi^2 = 8.51$)

3. สถานภาพการสมรส ปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยว่า สถานภาพการสมรสของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยหว่า ($\chi^2 = 5.37$)

4. ระดับการศึกษา ยอมรับสมมติฐานการวิจัยว่า ระดับการศึกษาของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยหว่า ($\chi^2 = 24.14$)

5. รายได้ ยอมรับสมมติฐานการวิจัยว่า รายได้ของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยหว่า ($\chi^2 = 11.69$)

6. ความถี่ในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล ยอมรับสมมติฐานการวิจัยว่า ความถี่ในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยหว่า ($\chi^2 = 7.46$)

7. ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความน่าเชื่อถือขององค์การบริหารส่วนตำบล ยอมรับสมมติฐานการวิจัยว่า ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความน่าเชื่อถือขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยหว่า ($\chi^2 = 181.11$)

ตอนที่ 4

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกร ที่มีต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยหว่า

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยหว่า อำเภอสนป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยหว่าในระดับปานกลาง (ตามตาราง 19) โดยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ 179 ราย (ร้อยละ 61.51) ระบุว่า พบปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยหว่า ในด้านต่างๆ และผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 11.69 (34 ราย) ระบุว่า ไม่พบปัญหา อุปสรรค ส่วนผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 26.80 (78 ราย) ไม่ตอบแบบสอบถาม (ตาราง 20) ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้คือ

ตาราง 20 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พบปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ	179	61.51
ไม่พบปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ	34	11.69
ไม่ตอบแบบสอบถาม	78	26.80
รวม	291	100.00

ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร

จากผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลลู่ว้าจำนวน 179 คน ผลการวิจัยพบว่า มีผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 98.88 (177 คน) ระบุว่า มีปัญหาและอุปสรรคในด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร โดยผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 17.88 ระบุว่า การคมนาคมไม่สะดวก ถนนภายในหมู่บ้านคับแคบทำให้การขนส่งสินค้าไม่สะดวกและถนนบางแห่งเป็นหลุมเป็นบ่อ โดยมีข้อเสนอแนะให้องค์การบริหารส่วนตำบลควรขยายถนนให้กว้างมากขึ้นและควรมีการปรับปรุงซ่อมแซมถนน ผู้ให้ข้อมูลถึงร้อยละ 67.60 ระบุว่า แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรมีไม่เพียงพอ ไม่ทั่วถึงทุกพื้นที่ แหล่งน้ำดินเงิน ขาดแคลนแหล่งเก็บกักน้ำในหน้าแล้ง และพื้นที่บางหมู่บ้านเกิดน้ำท่วมในหน้าฝน (หมู่บ้านอุเม็ง หมู่บ้านหนองบึง และหมู่บ้านใหม่ม่วงก้อน) เนื่องจากการทำบ้านจัดสรรและท่อระบายน้ำอุดตัน โดยมีข้อเสนอแนะให้องค์การบริหารส่วนตำบลควรก่อสร้างฝายกั้นน้ำ สร้างประปาเพื่อการเกษตร ขุดลอกลำเหมือง และเจาะบ่อบาดาลประจำหมู่บ้าน ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 39.66 ระบุว่า ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรมีน้อย ไม่กระจายตัวทั่วถึงทุกพื้นที่ บางแห่งอยู่ห่างไกลและไม่มีจตุรัสซื้อขายสินค้าทางการเกษตร โดยมีข้อเสนอแนะให้องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดหาตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ และมีการจัดให้มีจตุรัสซื้อขายสินค้าทางการเกษตร และผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 25.14 ระบุว่า ราคาสินค้าทางการเกษตรตกต่ำ ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง สารเคมี มีราคาแพง อีกทั้งพ่อค้าคนกลางกดราคาผลผลิต โดยมีข้อเสนอแนะให้องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการประกันราคาผลผลิตทางการเกษตร มีจตุรัสซื้อขายสินค้าทางการเกษตรโดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลางในราคาที่เหมาะสมและควรสนับสนุนให้เกษตรกรรวมตัวเพื่อต่อรองราคาสินค้ากับพ่อค้าคนกลาง (ตาราง 21)

ตาราง 21 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้าด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร

การพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปัญหา อุปสรรค		
1. การคมนาคมไม่สะดวก	32	17.88
ข้อเสนอแนะ		
- ขยายถนนให้กว้างมากขึ้น	2	1.12
- ปรับปรุงและซ่อมแซมถนน	7	3.91
ปัญหา อุปสรรค		
2. แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ	121	67.60
ข้อเสนอแนะ		
- ก่อสร้างฝายกั้นน้ำ	5	2.79
- สร้างประปาเพื่อการเกษตร	4	2.23
- ขุดลอกลำเหมือง	12	6.70
- เจาะบ่อบาดาลประจำหมู่บ้าน	7	3.91
ปัญหา อุปสรรค		
3. ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรมีน้อย	71	39.66
ข้อเสนอแนะ		
- จัดหาตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร	25	13.97
- จัดให้มีจุดรับซื้อสินค้าทางการเกษตร	6	3.35

ตาราง 21 (ต่อ)

การพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปัญหาอุปสรรค		
4. ราคาสินค้าทางการเกษตรตกต่ำ	45	25.14
ข้อเสนอแนะ		
- ประกันราคาผลผลิตทางการเกษตร	15	8.38
- จัดจุดรับซื้อสินค้าทางการเกษตรโดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง	3	1.68
- สนับสนุนให้เกษตรกรรวมตัวเพื่อต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลาง	3	1.68

ด้านการพัฒนาการผลิตทางการเกษตร

จากผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาการผลิตขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้าจำนวน 179 คน ผลการวิจัยพบว่า มีผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 73.18 (131 คน) ระบุว่า มีปัญหาและอุปสรรคในด้านการพัฒนาการผลิตทางการเกษตร โดยผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 48.04 ระบุว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการฝึกอบรมทางการเกษตรน้อย และระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมน้อย โดยมีข้อเสนอแนะให้องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการฝึกอบรมและปฏิบัติเกี่ยวกับการเกษตร การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และใช้เวลาในการฝึกอบรมให้มากขึ้น ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 32.96 ระบุว่า องค์การบริหารส่วนตำบลขาดการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร โดยมีข้อเสนอแนะให้องค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเกิดการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรให้มากขึ้น และผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 23.46 ระบุว่า ขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเงินทุนในการผลิต โดยมีข้อเสนอแนะให้องค์การบริหารส่วนตำบลให้การสนับสนุนและจัดหาเทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณในการผลิตให้แก่เกษตรกร (ตาราง 22)

ตาราง 22 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้า ด้านการพัฒนาการผลิตทางการเกษตร

การพัฒนาการผลิตทางการเกษตร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปัญหา อุปสรรค		
1. การฝึกอบรมทางการเกษตรมีน้อย	86	48.04
ข้อเสนอแนะ		
- จัดให้มีการฝึกอบรมและปฏิบัติทางการเกษตรและการแปรรูป	41	22.91
- ใช้เวลาในการฝึกอบรมให้มากขึ้น	2	1.12
ปัญหา อุปสรรค		
2. ขาดการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์	59	32.96
ข้อเสนอแนะ		
- มีการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น	6	3.35
ปัญหา อุปสรรค		
3. ขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเงินทุนในการผลิต	42	23.46
ข้อเสนอแนะ		
- สนับสนุนและจัดหาเทคโนโลยีที่ทันสมัย	4	2.23
- สนับสนุนงบประมาณ	9	5.03

ด้านการพัฒนาสถาบันและกลุ่มทางการเกษตร

จากผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลลพบุรีจำนวน 179 คน ผลการวิจัยพบว่า มีผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 58.66 (105 คน) ระบุว่า มีปัญหาและอุปสรรคในด้านการพัฒนาสถาบันและกลุ่มทางการเกษตร โดยผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 34.08 ระบุว่า สถาบันกลุ่มขาดอุปกรณ์ ขาดความรู้และประสบการณ์ในการทำกิจกรรม โดยมีข้อเสนอแนะให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดฝึกอบรมให้ความรู้ต่าง ๆ ทางทางการเกษตร และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรให้กับสถาบันกลุ่มต่าง ๆ และควรจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นให้กับสถาบันกลุ่มต่าง ๆ ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 26.82 ระบุว่า สถาบันกลุ่มไม่เข้มแข็ง ขาดความสามัคคี ขาดการรวมกลุ่มกันอย่างจริงจัง และจำนวนสถาบันกลุ่มยังมีน้อย โดยมีข้อเสนอแนะให้องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการสนับสนุนให้เกษตรกร แม่บ้านเกษตรกร และยุวเกษตรกรเกิดการรวมกลุ่มมากขึ้น เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร และผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 15.08 ระบุว่า ขาดงบประมาณในการทำกิจกรรมกลุ่ม โดยมีข้อเสนอแนะให้องค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดสรรงบประมาณให้กับกลุ่มสถาบันต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการทำกิจกรรมของกลุ่ม และควรจัดหาตลาดเพื่อรองรับผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม (ตาราง 23)

ตาราง 23 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลลพบุรีว่าด้านการพัฒนาสถาบันและกลุ่มทางการเกษตร

การพัฒนาสถาบันและกลุ่มทางการเกษตร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปัญหา อุปสรรค		
1. สถาบันกลุ่มขาดอุปกรณ์ ขาดความรู้ และขาดประสบการณ์	61	34.08
ข้อเสนอแนะ		
- จัดฝึกอบรมให้ความรู้ต่าง ๆ ทางทางการเกษตร และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรให้สถาบันกลุ่มต่าง ๆ	13	7.26
- จัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นให้กับสถาบันกลุ่มต่าง ๆ	3	1.68

ตาราง 23 (ต่อ)

การพัฒนาสถาบันและกลุ่มทางการเกษตร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปัญหา อุปสรรค		
2. สถาบันกลุ่มไม่เข้มแข็ง	48	26.82
ข้อเสนอแนะ		
- สนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มมากขึ้น	21	11.73
ปัญหา อุปสรรค		
3. ขาดงบประมาณ	27	15.08
ข้อเสนอแนะ		
- จัดสรรงบประมาณให้กับสถาบันกลุ่มต่าง ๆ	12	6.70
- หาดตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม	14	7.82

ด้านอื่น ๆ

จากผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้าจำนวน 179 คน ผลการวิจัยพบว่า มีผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 27.93 (50 คน) ระบุว่ามีปัญหาและอุปสรรคในด้านอื่นๆ โดยผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 19.55 ระบุว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการแนะนำทางการเกษตรน้อย โดยมีข้อเสนอแนะให้ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรออกมาแนะนำทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรมากขึ้น และผู้ให้ข้อมูล ร้อยละ 8.38 ระบุว่า องค์การบริหารส่วนตำบลขาดการประชาสัมพันธ์ และข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ล้าช้า โดยมีข้อเสนอแนะให้ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่องและทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน (ตาราง 24)

ตาราง 24 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้า ด้านอื่น ๆ

ด้านอื่น ๆ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปัญหา อุปสรรค		
1. การแนะนำทางด้านการเกษตรมีน้อย	35	19.55
ข้อเสนอแนะ		
- ออกมาแนะนำทางด้านการเกษตรให้มากขึ้น	10	5.59
ปัญหา อุปสรรค		
2. ขาดการประชาสัมพันธ์	15	8.38
ข้อเสนอแนะ		
- มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง และทันต่อเหตุการณ์	7	3.91

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาถึง ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลบุหว่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรในเขตพื้นที่ตำบลบุหว่า
2. เพื่อศึกษาถึงความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลบุหว่า
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลบุหว่า
4. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลบุหว่า

สรุปผล

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ เกษตรกรผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวที่มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลบุหว่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 13 หมู่บ้าน คือ บ้านสันป่าตอง บ้านกลาง บ้านหนองหอย บ้านกัวแลหลวง บ้านอุเม็ง บ้านหนองบึง บ้านใหม่ม่วงก้อน บ้านร้อง บ้านต้นผึ้ง บ้านศาลา บ้านคอนตัน บ้านหนองพันเงิน และบ้านสันป่าตองใต้ ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multistage sampling) จำนวนทั้งสิ้น 291 คน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และผ่านการทดสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) จากนั้นได้นำไปทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) โดยนำไปสอบถามเกษตรกรในตำบลบุหว่า ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 20 คน โดยวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ของ Cronbach ในพวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543: 125-126) ซึ่งได้ผลวิเคราะห์ความเชื่อมั่นความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความน่าเชื่อถือขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่ากับ 0.84 และผลวิเคราะห์ความเชื่อมั่นความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลบุหว่าเท่ากับ 0.90 หลังจากนั้นนำข้อมูลที่เก็บรวบรวม

รวมได้มาถอดรหัสและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science, SPSS/PC) โดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อวิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร สถิติค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยเพื่อวิเคราะห์ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว่า และความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความน่าเชื่อถือขององค์การบริหารส่วนตำบล และสถิติไคสแควร์เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว่า ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มีอายุเฉลี่ย 51.35 ปี เป็นเพศชาย ส่วนใหญ่สมรสแล้ว จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และมีรายได้รวมเฉลี่ย 38,338.42 บาทต่อปี สำหรับความถี่ในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าไม่เคยติดต่อ และผู้ให้ข้อมูลที่เคยติดต่อมีการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลเฉลี่ย 1.21 ครั้งต่อปี นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า โครงการสนับสนุนหรือพัฒนาทางการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว่า ไม่เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 50.17 มีความคิดเห็นว่ากิจกรรมการพัฒนาทางด้านการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว่า สามารถตอบสนองความต้องการ และร้อยละ 49.83 มีความคิดเห็นว่ากิจกรรมดังกล่าวไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้ในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน ในด้านความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความน่าเชื่อถือขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 4 ด้าน คือ ความน่าไว้วางใจ ความเป็นผู้รู้จักคุ้นเคย ความเป็นผู้มีความรู้ และความคล่องตัว ผู้ให้ข้อมูลให้ความเชื่อถือต่อองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับปานกลาง

ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วย

ผลการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยในด้านต่าง ๆ รวม 4 ด้าน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วย ในระดับปานกลาง ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร ด้านการพัฒนาการผลิตทางการเกษตร ด้านการพัฒนาสถาบันและกลุ่มทางการเกษตรและด้านการดำเนินงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยในด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตรในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยรวม 3.16) โดยผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อการสร้างถนนและการปรับปรุงถนนเพื่อการขนส่งสินค้าทางการเกษตรในระดับมากกว่าด้านอื่น ๆ ส่วนด้านตลาดสินค้าทางการเกษตรผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจในระดับน้อยกว่าด้านอื่น ๆ

ด้านการพัฒนาการผลิตทางการเกษตร

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยในด้านการพัฒนาการผลิตทางการเกษตรในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยรวม 2.97) โดยผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อการส่งเสริมให้เกษตรกรเกิดความรู้ความสามารถ และทักษะในการประกอบอาชีพ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีทางด้านเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับมากกว่าด้านอื่น ๆ ส่วนการจัดหาปัจจัยการผลิตทางการเกษตรและการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจในระดับน้อยกว่าด้านอื่น ๆ

ด้านการพัฒนาสถาบันและกลุ่มทางการเกษตร

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยในด้านการพัฒนาสถาบันและกลุ่มทางการเกษตรในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยรวม 2.98) โดยผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อการสนับสนุนกิจกรรมและพัฒนากิจกรรมของกลุ่มแม่บ้านในระดับมากกว่าด้านอื่น ๆ ส่วนการสนับสนุนกิจกรรมและการให้ความรู้ทางวิชาการทางการเกษตรของกลุ่มเกษตรกรขององค์การบริหารส่วนตำบลผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจในระดับน้อยกว่าด้านอื่น ๆ

ด้านการดำเนินงาน

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้าในด้านการดำเนินงานในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยรวม 2.94) โดยผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตรในระดับมากกว่าด้านอื่น ๆ ส่วนการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลสามารถแก้ไขปัญหาและตรงกับความต้องการของเกษตรกรนั้น ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจในระดับน้อยกว่าด้านอื่น ๆ

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้า

ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้า กับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้ ความถี่ในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล และความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความน่าเชื่อถือขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้า โดยใช้สถิติค่าไคสแควร์ (χ^2 - test) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า เพศ และสถานภาพการสมรสของผู้ให้ข้อมูล ไม่มีความสัมพันธ์หรือไม่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้า สำหรับอายุ ระดับการศึกษา รายได้ ความถี่ในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล และความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความน่าเชื่อถือขององค์การบริหารส่วนตำบล มีความสัมพันธ์หรือมีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้า

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้า

ผู้ให้ข้อมูลได้ระบุถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยี่หว้า ด้านต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร

ผู้ให้ข้อมูลระบุปัญหาว่า การคมนาคมไม่สะดวก แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรมีน้อย และราคาสินค้าทางการเกษตรตกต่ำ โดยเสนอให้องค์การบริหารส่วนตำบล ควรขยายถนน ปรับปรุง และซ่อมแซมถนน ก่อสร้างฝายกั้นน้ำ สร้างประปา ชุดลอกลำเหมือง และเจาะบ่อบาดาล อีกทั้งควรจัดหาตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร จัดให้มีจุดรับซื้อสินค้าทางการเกษตร มีการประกันราคาพืชผล และสนับสนุนการรวมตัวของเกษตรกรเพื่อต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง

ด้านการพัฒนาการผลิตทางการเกษตร

ผู้ให้ข้อมูลระบุปัญหาว่า องค์การบริหารส่วนตำบล มีการฝึกอบรมน้อย ขาดการส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์ อีกทั้งยังขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเงินทุนในการผลิต โดยเสนอให้องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการจัดฝึกอบรม ส่งเสริม และประชาสัมพันธ์ทางการเกษตรให้มากขึ้น และควรสนับสนุนและจัดหาเทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณให้แก่เกษตรกร

ด้านการพัฒนาสถาบันและกลุ่มทางการเกษตร

ผู้ให้ข้อมูลระบุปัญหาว่า สถาบันกลุ่มไม่เข้มแข็ง ขาดอุปกรณ์ ขาดความรู้ ขาดประสบการณ์ และขาดงบประมาณในการทำกิจกรรมกลุ่ม โดยเสนอให้องค์การบริหารส่วนตำบล ควรสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มมากขึ้น มีการฝึกอบรมให้ความรู้ทางการเกษตร จัดหาอุปกรณ์ และงบประมาณให้แก่สถาบันกลุ่มต่าง ๆ

ด้านปัญหาอื่น ๆ

ผู้ให้ข้อมูลระบุปัญหาว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ยังขาดการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ และมีความล่าช้า รวมทั้งมีการแนะนำทางการเกษตรน้อย โดยได้เสนอให้องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน และควรมีการแนะนำทางการเกษตรให้มากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลขุขันธ์ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่” พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลขุขันธ์ ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร (คะแนนเฉลี่ยรวม 3.16) ด้านการพัฒนาการผลิตทางการเกษตร (คะแนนเฉลี่ยรวม 2.97) ด้านการพัฒนาสถาบันและกลุ่มทางการเกษตร (คะแนนเฉลี่ยรวม 2.98) และด้านการดำเนินงาน (คะแนนเฉลี่ยรวม 2.94) แต่อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรในด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตรในระดับที่สูงมากกว่าด้านอื่น โดยเฉพาะการจัดสร้างถนนและการปรับปรุงถนนเพื่อการขนส่งสินค้าทางการเกษตร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลขุขันธ์เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการคมนาคม ซึ่งใช้เป็นเส้นทางขนส่งผลิตผลทางการเกษตรของเกษตรกร เนื่องจากการคมนาคมที่สะดวกสบายจะทำให้เกษตรกรขนส่งผลิตผลทางการเกษตรได้ทันต่อเวลา และสะดวกรวดเร็วมากขึ้น รวมทั้งเป็นการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายของเกษตรกรอีกทางหนึ่งด้วย เช่นเดียวกับบุญธรรม จิตต์อนันต์ (2540: 6) ที่กล่าวว่า เกษตรกรต้องอาศัยเส้นทางคมนาคมเพื่อออกไปซื้อวัสดุอุปกรณ์นำมาขังฟาร์ม และนำผลผลิตออกจากฟาร์มไปสู่ตลาดในเมือง ดังนั้นความสะดวกในการขนส่งถือว่าเป็นสิ่งจูงใจแก่เกษตรกรที่ช่วยลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มราคาให้กับผลผลิตเพราะค่าขนส่งสูงต่ำเป็นตัวแปรที่สำคัญ

สำหรับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรด้านการพัฒนาการผลิตทางการเกษตร พบว่า ผู้ให้ข้อมูลให้ความพึงพอใจต่อการเสริมสร้างให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลขุขันธ์ว่ามากกว่าเรื่องอื่น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลขุขันธ์ให้ความสำคัญกับการทำให้เกษตรกรเกิดความรู้ความสามารถในการพัฒนาการเกษตร โดยการให้ความรู้ทางการเกษตร การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรและเทคโนโลยีใหม่ ๆ แก่เกษตรกรทำให้เกษตรกรเกิดความรู้ทางการเกษตร สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพทางการเกษตรของตน รวมทั้งสามารถช่วยพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรให้ดีขึ้น ทำนองเดียวกับไพบุลย์ สุทธิสุภา (2541: 21) ที่กล่าวว่า การถ่ายทอด การเผยแพร่ การแนะนำหรือบริการความรู้ ประสบการณ์เกี่ยวกับศิลปวิทยาการแผนใหม่ให้แก่เกษตรกรที่ยังไม่เข้าใจ ตลอดจนให้คำปรึกษาและแลกเปลี่ยนแนวความคิดเพื่อเข้าใจในปัญหาต่าง ๆ ให้เกษตรกรนำไปคิดตัดสินใจ และปฏิบัติตามจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตและการเพิ่ม

รายได้ของเกษตรกร นอกจากนี้การวิจัยยังพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรด้านการพัฒนาสถาบันและกลุ่มทางการเกษตรในเรื่องการสนับสนุนการทำกิจกรรมจัดทำผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และการพัฒนากิจกรรมของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมากกว่าเรื่องอื่น อาจเนื่องมาจาก การสนับสนุนให้แม่บ้านเกษตรกรเกิดการรวมกลุ่มขึ้นภายในหมู่บ้านจะทำให้เกิดการสร้างงาน และสร้างรายได้ให้กับครอบครัวเกษตรกรอีกทางหนึ่ง และยังเป็นการสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวเกษตรกร เช่นเดียวกับกรมส่งเสริมการเกษตร (2536: 12 อ้างใน อรอนงค์ ธรรมกุล, 2544: 1) ที่กล่าวว่า สตรีในชนบทหรือสตรีเกษตรมีบทบาทสำคัญต่อครอบครัวและสังคมในชนบททั้งในเรื่องการตัดสินใจลงทุนทางการเกษตร การดูแลบ้านเรือนและการประกอบกิจกรรมที่เป็นรายได้เสริมนอกภาคการเกษตร ดังนั้นกรมส่งเสริมการเกษตรจึงส่งเสริมให้สตรีเกษตรกรได้รวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรขึ้น เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของสตรีในการดำเนินธุรกิจแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เป็นการสร้างรายได้ที่มั่นคงให้แก่ครอบครัวเกษตรกร ลดการเคลื่อนย้ายแรงงานของสตรีเกษตรกรและเยาวชนเกษตรกรในชนบท และจากการวิจัยยังพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรด้านการดำเนินงานในเรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตรมากกว่าเรื่องอื่น อาจเป็นเพราะ การพัฒนาการเกษตรที่จะประสบความสำเร็จนั้นต้องเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติงานพัฒนาการเกษตรอย่างเต็มที่ อีกทั้งยังเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจ รวมทั้งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของทั้งสองฝ่ายจึงจะทำให้การพัฒนาการเกษตรประสบความสำเร็จ นอกจากนี้การทำงานใกล้ชิดกันระหว่างเกษตรกรกับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลย่อมจะทำให้เกษตรกรเกิดความพึงพอใจมากขึ้นแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับจิสส์กี้ สีใจเจริญ (2543: 65) ที่กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้ประชาชนมีโอกาสได้ร่วมรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง เพราะประชาชนเป็นผู้รับผลของการพัฒนา จึงมีสิทธิในการร่วมคิดร่วมดำเนินการในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตน เนื่องจากเป็นผู้ที่รู้ปัญหาและความต้องการของตนเองได้ดีที่สุด ซึ่งจะช่วยให้พลังประชาชนให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ และก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งการที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการหรือกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลจะทำให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

แต่อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลสูงกว่าของผู้ให้ข้อมูลจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้าน

ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมหลายประการ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้ ความถี่ในการติดต่อกับองค์กรบริหารส่วนตำบล และความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความน่าเชื่อถือขององค์กรบริหารส่วนตำบล ซึ่งปัจจัยแต่ละด้านจะส่งผลต่อความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรของผู้ให้ข้อมูลไม่เท่ากัน จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์กรบริหารส่วนตำบลยหว่า คือ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ความถี่ในการติดต่อกับองค์กรบริหารส่วนตำบล และความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความน่าเชื่อถือขององค์กรบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้ผลการวิจัยดังนี้

อายุมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์กรบริหารส่วนตำบลยหว่า นั่นคือ ผู้ให้ข้อมูลที่มีอายุแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะ อายุที่แตกต่างกันทำให้มีความคิด มีประสบการณ์ในชีวิตต่างกัน และการที่มีวัยวุฒิที่มากขึ้นอาจทำให้มีความสุขรอบคอบในการคิด การตัดสินใจมากขึ้น ทำนองเดียวกับทวีป ยอดเสริม (2538: 12) ที่กล่าวว่า อายุเป็นปัจจัยที่ทำให้คนเรามีความแตกต่างกัน คนที่มีอายุต่างกันจะมีความรู้ ความรับผิดชอบ ประสบการณ์ ความสนใจ ความสามารถในการแก้ปัญหา บุคลิกภาพ และวุฒิภาวะทางด้านต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไป บุคคลที่มีอายุต่างกันจะมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกันออกไปในแต่ละองค์ประกอบของงาน อายุของบุคคลมีทั้งส่วนสัมพันธ์และไม่สัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับอนุศักดิ์ จันทร์มา (2537: 66) ที่กล่าวว่า อายุมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการแสดงออกใน บทบาทการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ระดับการศึกษาเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกร นั่นคือ ผู้ให้ข้อมูลที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะ ผู้ที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีความคิด ความรู้สึก และความคาดหวังต่อผลสำเร็จของงานต่างกัน เช่นเดียวกับบดินทร์ ภูษยานันท์ (2542: 108) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีการศึกษาสูงจะมีความคิด ความรู้สึก เจตคติเปลี่ยนไป จะมีการยอมรับสิ่งใหม่ ๆ มากกว่าบุคคลที่มีการศึกษาน้อย และมีค่านิยมต่าง ๆ เปลี่ยนไป รวมถึงความพึงพอใจที่แตกต่างกันด้วย ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้แตกต่างจากผลการวิจัยของเรืองศักดิ์ คาวนนท์ (2546: 63) ที่กล่าวว่า วุฒิการศึกษาของเกษตรกรไม่มีผลหรือสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ นอกจากนี้ รายได้เป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกร นั่นคือ ผู้ให้ข้อมูลที่มีรายได้แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรแตกต่าง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรและครอบครัวดีขึ้น เมื่อมีแนวทางที่จะทำให้เกษตรกรเกิดการพัฒนาอาชีพและเพิ่มรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว ขอมทำให้เกษตรกรเกิด

ความพึงพอใจขึ้นได้ เช่นเดียวกับไพฑูรย์ เครือแก้ว (2505: 62 อ้างใน สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน, 2526: 339) ที่กล่าวว่า คนชนบทที่มีความต้องการที่จะมีความเป็นอยู่ที่ดี และมีโอกาสในการหารายได้ที่ดียิ่งขึ้น รายได้ของคนในชนบทซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับราคาที่ดิน เกษตรกรได้รับในแต่ละคน ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า คนชนบทที่มีรายได้ที่แตกต่างกันย่อมมีความพึงพอใจที่แตกต่างกัน

ความถี่ในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลลพบุรีว่า นั่นคือ ผู้ให้ข้อมูลที่มีความถี่ในการติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรแตกต่างกัน อาจกล่าวได้ว่าเป็นความจริง เนื่องจากการที่เกษตรกรได้มีการติดต่อกับปะหหรือกับองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำย่อมส่งผลให้เกษตรกรเกิดความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ ทำนองเดียวกับอนุศักดิ์ จันทร์มา (2537: 70) ที่กล่าวว่า การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมทำให้เกษตรกรมีความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และได้รับคำปรึกษาแนะนำ จึงทำให้เกษตรกรเกิดความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับขวัญเมือง ชัยคลัง (2542: 81) ที่กล่าวว่า กลุ่มชาวนาที่มีจำนวนครั้งในการติดต่อกับพนักงานส่งเสริมแตกต่างกันมีแนวโน้มในระดับการใช้เทคโนโลยีการปลูกยาสูบแตกต่างกัน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ามีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกยาสูบ นอกจากนี้ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความน่าเชื่อถือขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลลพบุรีว่า นั่นคือ ผู้ให้ข้อมูลที่มีความเชื่อต่อองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรแตกต่างกัน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นจริง เพราะการที่เกษตรกรเกิดความเชื่อในตัวของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลย่อมทำให้เกษตรกรเกิดความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ เช่นเดียวกับอนุศักดิ์ จันทร์มา (2537: 70) ที่กล่าวว่า เกษตรกรที่มีทัศนคติว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นบุคคลที่ให้ความรู้จักมักคุ้นกับเกษตรกร มีความน่าไว้วางใจมีความเป็นผู้มีคุณวุฒิ และมีความคล่องตัว ก็จะเกิดความน่าเชื่อถือในตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริม และส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริมด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของทวีวัฒน์ แสงสว่าง (2534: 110) ที่กล่าวว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความเชื่อถือว่าไว้วางใจต่อเกษตรตำบลในทางบวก ซึ่งส่งผลให้เกษตรกรมีความสรีทธาต่อการปฏิบัติงานของเกษตรตำบล และก่อให้เกิดความเชื่อถือในการให้คำแนะนำอีกด้วย

ดังนั้น จากผลการวิจัยความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลลพบุรี อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจ

ต่อการพัฒนาการเกษตรในระดับปานกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาการเกษตรในด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตรที่เกษตรกรให้ความสนใจในระดับที่มากกว่าด้านอื่น จากผลการวิจัยทำให้เห็นว่าพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลลพบุรีจะเน้นหนักไปทางด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตรมากกว่าด้านอื่น โดยเฉพาะการคมนาคมขนส่งทางการเกษตร เช่น การปรับปรุงซ่อมแซมถนน และการสร้างถนน จึงทำให้การพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลลพบุรีไม่ครอบคลุมในทุกปัญหาของเกษตรกร เช่น แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ตลาดรองรับสินค้าทางการเกษตร การฝึกอบรมทางการเกษตร และการสนับสนุนสถาบันและกลุ่มทางการเกษตร เป็นต้น อีกทั้งการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งจะเห็นได้จากความคิดเห็นของเกษตรกรในเรื่องปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลลพบุรี ที่พบว่าเกษตรกรบางส่วนยังประสบปัญหาทางด้านเกษตรที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขเท่าที่ควร และต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลลพบุรีเข้ามาแก้ไขปัญหา ซึ่งการพัฒนาการเกษตรจะประสบผลสำเร็จได้นั้นต้องเป็นการพัฒนาที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของเกษตรกรอย่างแท้จริง และต้องได้รับการพัฒนาอย่างจริงจังจนบรรลุผลสำเร็จตามโครงการนั้น ๆ

ดังนั้นจากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลลพบุรี อำเภอสนับทึบ จังหวัดเชียงใหม่” ในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้รับทราบถึงความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อโครงการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล ความคิดเห็นต่อสมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบล ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล และปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลลพบุรี จากผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและดำเนินงานพัฒนาการเกษตรให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมตรงกับความต้องการและปัญหาของเกษตรกร เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาการเกษตรเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะบางประการสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อนำไปกำหนดเป้าหมาย และแนวทางปฏิบัติอันจะก่อให้เกิด ประโยชน์แก่เกษตรกรดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรของ องค์การบริหารส่วนตำบลยูหว่าในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก องค์การบริหารส่วนตำบล ยูหว่ามีการพัฒนาทางด้านการเกษตรไม่ครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน โดยจะเน้นด้านใดด้านหนึ่งเป็น สำคัญ เช่น การพัฒนาการคมนาคมขนส่ง ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงซ่อมแซมถนน การจัดสร้างถนน เป็นต้น ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลยูหว่าควรมีการจัดทำโครงการพัฒนาการเกษตรให้ครอบคลุมในทุกด้าน เช่น ด้านแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ด้านการคมนาคม ด้านวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร ด้านสถาบันและกลุ่มทางการเกษตร เป็นต้น รวมทั้งการจัดทำโครงการพัฒนาทางการเกษตรต่าง ๆ ควรมีการกระจายตัวให้ทั่วถึงในทุกหมู่บ้าน เพื่อให้เกษตรกรในแต่ละท้องถิ่นได้รับการพัฒนาการ เกษตรได้อย่างทั่วถึงมากขึ้น และก่อให้เกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน อีกทั้งเพื่อทำให้เกษตรกรเกิดความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับที่สูงขึ้น

2. หน่วยงานภาครัฐควรจัดให้มีการฝึกอบรมความรู้ทางด้านการเกษตร การเป็น ผู้นำ และการติดต่อสื่อสารให้กับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยการจัดหาวิทยากรมาให้ความรู้แก่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้ทาง ด้านการเกษตรเพิ่มมากขึ้นสามารถให้ความรู้ ให้คำแนะนำต่าง ๆ ทางเกษตรแก่เกษตรกรได้ รวมทั้งมีลักษณะของการเป็นผู้นำที่ดี และสามารถติดต่อสื่อสารให้ข้อมูลความรู้แก่เกษตรกรด้วย วิธีการที่ถูกต้อง และทันสมัยมากขึ้น เพื่อให้เกษตรกรเกิดความเชื่อถือต่อองค์การบริหารส่วนตำบล ในระดับที่มากขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรเกิดการยอมรับในโครงการพัฒนาการเกษตรขององค์การ บริหารส่วนตำบล ทำให้เข้าร่วมดำเนินโครงการต่าง ๆ มากขึ้น และเมื่อเกษตรกรเกิดความเชื่อถือ ต่อองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับที่มากขึ้น จึงก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตร ขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับที่มากขึ้นด้วยเช่นกัน

3. องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในการ พัฒนาการเกษตรอย่างเต็ม และในทุกขั้นตอนของการพัฒนา ได้แก่ การค้นหาปัญหาและสาเหตุของ ปัญหา การวางแผนดำเนินกิจกรรม การดำเนินกิจกรรม และการติดตามประเมินผลงาน ทั้งนี้เนื่อง

จากเกษตรกรเป็นผู้ได้รับผลของการพัฒนา จึงมีสิทธิในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง อีกทั้งยังเป็นผู้ที่รับรู้ปัญหาและความต้องการของตนเองได้ดีกว่าบุคคลอื่น ๆ เนื่องจากเป็นผู้ประสบปัญหา จึงทำให้การดำเนินกิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จได้มากขึ้นมากกว่าการดำเนินงานที่มีเพียงเจ้าหน้าที่ดำเนินงานเพียงฝ่ายเดียว ซึ่งการดำเนินงานพัฒนาที่จะประสบผลสำเร็จได้นั้นจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลทั้งสองฝ่ายไม่ว่าจะเป็นเกษตรกรหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จึงก่อให้เกิดการพัฒนาการเกษตรที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด รวมทั้งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริงและตรงกับปัญหาและความต้องการของเกษตรกรมากที่สุด

4. องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความช่วยเหลือในด้านการประสานงานกับแหล่งเงินทุน เพื่อสนับสนุนด้านการพัฒนาการเกษตร การลงทุนให้แก่เกษตรกร และการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้แก่เกษตรกร รวมทั้งควรมีการจัดหาแหล่งเครื่องมือวัสดุ อุปกรณ์ทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรในท้องถิ่น เช่น จัดหาปุ๋ยเคมี สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่มีคุณภาพดี และราคาเหมาะสมมาจำหน่ายให้แก่เกษตรกรในท้องถิ่น โดยการประสานงานและขอคำแนะนำจากหน่วยที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์การเกษตรประจำจังหวัดหรืออำเภอ และบริษัทเอกชน เป็นต้น

5. องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดหาแหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรให้แก่เกษตรกร โดยการสนับสนุนให้เกิดตลาดท้องถิ่นขึ้นภายในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อเป็นตลาดกลางสินค้าเกษตร รวมทั้งควรเข้ามามีส่วนร่วมและประสานงานระหว่างผู้ซื้อกับเกษตรกรในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและเกรดของผลผลิตทางการเกษตรในระดับท้องถิ่น เพื่อผู้ซื้อและผู้ขายสามารถตกลงซื้อขายกันได้อย่างยุติธรรม โดยองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการประสานงานขอคำแนะนำ และสนับสนุนทางด้านวิชาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ เป็นต้น รวมทั้งควรมีการขอความร่วมมือจากเกษตรกรและผู้รับซื้อผลผลิตด้วย

6. องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มเพื่อการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และเทคโนโลยีการผลิตให้ทันสมัยมากขึ้น ภายใต้การประสานงานและความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งควรจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียน และควรจัดหาตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เหล่านี้

7. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการติดตามประเมินโครงการพัฒนาการเกษตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้รับทราบถึงผลการดำเนินงาน และปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

รวมทั้งความต้องการและปัญหาของเกษตรกรที่ต้องการจะได้รับการแก้ไข ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในขั้นต่อไปได้

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในครั้งต่อไป จึงมีข้อเสนอ ดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรขยายพื้นที่การวิจัยให้ครอบคลุมทั้งอำเภอจะทำให้ผลการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเกษตรมากยิ่งขึ้น
2. การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการเปรียบเทียบความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละอำเภอ เพื่อจะให้เห็นถึงความแตกต่างของการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละท้องถิ่น และทราบถึงบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตรในแต่ละอำเภอ ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเกษตรต่อไป
3. การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการเปรียบเทียบความพึงพอใจของเกษตรกรและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อจะได้ทราบความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลว่ามีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเกษตรต่อไป
4. การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการเปรียบเทียบความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละขนาด เพื่อให้ทราบแนวทางการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละขนาดว่ามีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด และเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

บรรณานุกรม

- กองราชการส่วนตำบล กรมการปกครอง. 2544. ข้อมูลสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ประจำปี 2544. กรุงเทพมหานคร: กรมการปกครอง.
- กองวิชาการและแผนงาน สถาบันดำรงราชานุภาพ. 2539. รายงานการวิจัยเรื่องปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพมหานคร: กองวิชาการและแผนงาน สถาบันดำรงราชานุภาพ.
- กฐิน ศรีมงคล. 2542. การพัฒนาชุมชนและการพัฒนาการเกษตร. เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กำพล เอ็มเอก. 2546. ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ต่องานราชทัณฑ์ในเรือนจำจังหวัดลำพูน. เชียงใหม่: ปัญหาพิเศษปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- เกล็ดแก้ว รุ่งลือ. 2528. ความพึงพอใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- โกมล สนั่นก้อง. 2543. กระบวนการดำเนินงานในการส่งเสริมการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลสันทราย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- โกมล สนั่นก้อง, อภิชาติ เทพชา, สวัสดิ์ คำฟู, ภาสกร อินทุมาร และสวิง ต้นอุดม. 2543. โครงการวิจัยรูปแบบการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรขององค์การบริหารส่วนตำบลสันทรายและแม่แฝกใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว. ภาค).
- โกวิทย์ พวงงาม. 2543. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร: วิทยุชน.
- ขวัญเมือง ชัยคลัง. 2542. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกยาสูบของชาวไร่ สถานีไบยามแม่เลน กิ่งอำเภอแม่ฮอน. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- คมศักดิ์ โสภารัตน์. 2541. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ประจำหน่วยป้องกันรักษาป่าในท้องที่จังหวัดแพร่. เชียงใหม่: ปัญหาพิเศษปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- งามพิศ ธรรมทัศน์. 2532. การรับรู้ของเกษตรกรที่มีต่องานส่งเสริมการเลี้ยงโคนมของสหกรณ์โคนมเชียงใหม่ จำกัด จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

- จิรศักดิ์ สีใจเจริญ. 2543. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน. เชียงใหม่: การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จำเนียร ศูนย์ตรง. 2543. ความพึงพอใจของราษฎรที่มีต่อการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: ปัญหาพิเศษปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ชมภูนุช กาศสกุล. 2546. ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลป่าแดด อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ถาวร ธรรมดา. 2543. บทบาทการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดลำพูน. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ทวีป ยอดเสริม. 2538. ความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์ที่มีต่อโครงการเชื่อมโยงสินค้าเพื่อการผลิตและบริหารตลาดข้าวของชุมชนสหกรณ์การเกษตรกำแพงเพชร จำกัด. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- ทวีวัฒน์ แสงสว่าง. 2534. การใช้เทคโนโลยีปลูกหอมหัวใหญ่ของเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์ผู้ปลูกหอมหัวใหญ่สันป่าตอง จำกัด อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- ธรรมบุญ ศิริพันธ์. 2530. ปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์ต่อการแสดงบทบาทในการสื่อสารของเกษตรกรตำบล ในจังหวัดพัทลุง. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- นคร โฆษชุมชนันท์. 2537. คุณลักษณะความน่าเชื่อถือของนักวิชาการเกษตรตามการรับรู้ของเกษตรกรตำบล ในจังหวัดอุดรดิษฐ์. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- นภาพร อำนวยโยธิน. 2535. ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานโครงการผลิตเมล็ดถั่วเหลืองในเขต อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- นิรมล คำพะธิก. 2541. ความพึงพอใจของแม่บ้านเกษตรกรต่อการปฏิบัติงานของพัฒนากร อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี. เชียงใหม่: การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- นำชัย ทนุผล. 2532. การวางแผนและประเมินผลโครงการส่งเสริมเกษตร. พิมพ์ครั้งที่ 2.
เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- นำชัย ทนุผล และสุนิลา ทนุผล. 2535. รายงานผลการวิจัยลักษณะของพนักงานส่งเสริมการเกษตรที่มีความน่าเชื่อถือต่อการรับรู้ของเกษตรกรผู้นำใน จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- บดี ปุษยายนันท์. 2542. ความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ผู้ปลูกมันฝรั่งเชียงใหม่จำกัด อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- บรรจบ นิลโกศล. 2539. ความพึงพอใจในงานที่ปฏิบัติของข้าราชการครูสังกัดวิทยาลัยเกษตรกรรมในภาคใต้. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธ์. 2531. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 5.
กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดนิติบุคคลสามเจริญพานิช.
- บุญธรรม จิตต์อนันต์. 2540. ส่งเสริมการเกษตร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. 2528. “การสร้างแบบวัดเจตคติ”. ศึกษาศาสตร์ปริทัศน์ 2, 2: 53.
- บุญสม วราเอกศิริ. 2539. ส่งเสริมการเกษตร: หลักและวิธีการ. พิมพ์ครั้งที่ 4. เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ปริญญา นาคฉัตรีย์. 2544. “องค์การบริหารส่วนตำบล: การบริหารจัดการมิติใหม่สู่ความเป็นประชาธิปไตยฐานรากที่แท้จริง”. เทศกาลบาล 96 (กุมภาพันธ์): 4-8.
- ประชัน พิบูลย์. 2544. ศักยภาพการพัฒนาป่าชุมชนโดยองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปัญญา หิรัญรัมย์. 2530. “การสร้างความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับบริหารในท้องถิ่นที่มีต่อความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล”.
วารสารข่าวสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ 28, 297 (มีนาคม): 13-14.
- ผจญ สิทธิกัน. 2544. บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากรป่าไม้: กรณีศึกษาจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- พรรณิ พิบูลย์. 2545. ความต้องการพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรเพื่อขอรับการสนับสนุนจาก
องค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: การค้นคว้า
แบบอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เพิ่มศักดิ์ วิทยากรณ์. 2542. ความพึงพอใจของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมต่อการส่งเสริมการเลี้ยง
โคนมอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพบูลย์ สุทธสุภา. 2541. การส่งเสริมและพัฒนาชนบท. เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมและเผยแพร่
การเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพโรจน์ ภัทรนรากุล. 2542. “การบริหารการพัฒนาการเกษตร: แนวทางความยั่งยืนและกลยุทธ์สู่
ความมั่นคงด้านอาหาร”. พัฒนบริหารศาสตร์ 39, 1 (มกราคม-มีนาคม): 35-49.
- พรสวรรค์ สวงแก้ว. 2542. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร
ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8.
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2541. รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการ
ท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และสภาตำบล (สต.).
เชียงใหม่: โครงการศึกษาวิจัยจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มนตรี เตชะตামী. 2535. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของเกษตรกรสตรีในกิจกรรมการทำฟาร์ม
ของครอบครัว อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบัน
เทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- รัชนีกร เศรษฐ. 2528. สังคมวิทยาชนบท. กรุงเทพมหานคร: อักษรการพิมพ์.
- เรืองศักดิ์ ดาวันนท์. 2542. ความพึงพอใจของเกษตรกรใน จังหวัดลำพูน ต่อการเข้าร่วมโครงการ
ส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- วรรณมณี เจตระการ. 2545. ความพึงพอใจและประโยชน์ต่อการรับสื่อด้านการเกษตรของ
เกษตรกรในอำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วัลยา บุตรดี. 2533. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเคหกิจ. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

- วัลลภ ธีธัญญา. 2544. ความต้องการของเกษตรกรเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ในการพัฒนาการเกษตร. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- วิศิษฐ์ สุปรียาพร. 2543. ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมตามกฎหมาย. เชียงใหม่: การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริพร วงษ์วัฒน์. 2545. บทบาทที่คาดหวังของสมาชิกสตรีขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาการเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมเกียรติ ฉายไชน์. 2539. ความพึงพอใจของพนักงานสหกรณ์ต่อหน้าที่การงานและผลตอบแทนที่ได้รับ. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิจัยการพัฒนางานสหกรณ์ กองวิชาการ กรมส่งเสริมการเกษตร.
- สมบูรณ์ ศาลาชีวิน. 2526. จิตวิทยาเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่. เชียงใหม่: ลานนาการพิมพ์.
- สมโภชน์ เต็มเปี่ยม. 2542. ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการทำนบปลาประจำหมู่บ้านอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมยศ นาวิการ. 2526. การบริหาร. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สรรเสริญ วงศ์ชะอุ่ม. 2543. "การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9". สรรพการสาส์น 47, 9 (กันยายน): 45-52.
- สายัณห์ แก้วคำมุล. 2546. คุณลักษณะความน่าเชื่อถือของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตามการรับรู้ของประชาชนในตำบลน้ำแพร่ อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: ปัญหาพิเศษปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- สำนักงานเกษตรอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่. 2545. จำนวนครั้งเรือนเกษตรกรในเขตตำบลยูหว่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: สำนักงานเกษตรอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่. (เอกสารอัดสำเนา).
- สุเชษฐ์ ทรัพย์สินเสริม. 2540. ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุเทพ ใจสบาย. 2544. ความพึงพอใจของสมาชิกต่อการดำเนินธุรกิจของกลุ่มเกษตรกร อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- สุทธิ ชีวหากาญจน์. 2538. ความพึงพอใจของเกษตรกรตำบลในภาคใต้ตอนบน. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- สุวรรณี ศิริวรรณหอม. 2537. ลักษณะความน่าเชื่อถือของเกษตรกรตำบลตามการรับรู้ของเกษตรกรในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- สุเวท อินทระ. 2531. เจตคติของประชาชนที่มีต่อโครงการประมงหมู่บ้านในเขตพื้นที่อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) จังหวัดตรัง. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- อนุศักดิ์ จันทร์มา. 2537. ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการแสดงออกในบทบาทการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล ในจังหวัดอุบลราชธานี. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- อรอนงค์ ธรรมกุล. 2544. รายงานการศึกษารูปแบบการบริหารและการจัดการกิจกรรมแปรรูปผลผลิตเกษตรของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรภาคเหนือตอนล่างที่ประสบความสำเร็จ. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการเกษตร
- อุดม เขยกิจวงศ์. 2545. หนังสือยุคปฏิรูปการศึกษา: อปต. ประชาธิปไตยของชาวบ้าน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ 1991 จำกัด.
- เอกชัย โอเจริญ, สำราญ สารบรรณ, รุฉนันทน์ พานิชโยทัย, สุกัญญา อธิปอนันต์, พิชญา อารยานุรักษ์ และจำลอง พุฒซ้อน. 2542. รายงานการศึกษามบทบาทเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการสนับสนุนการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพมหานคร: กองแผนงาน กรมส่งเสริมการเกษตร.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

แบบสอบถาม

เลขที่แบบสอบถาม.....

แบบสอบถาม

เรื่อง

ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลบุษว่า

อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้ให้ข้อมูล..... วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อ หมู่บ้าน..... ตำบลบุษว่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง : การสอบถามข้อมูลในครั้งนี้ เพื่อที่จะนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้ ไปทำการศึกษาวิจัย ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ท่านได้กรอกลงไปแบบสอบถามจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาการเกษตร และเป็นประโยชน์ทางด้านวิชาการต่อผู้ศึกษาวิจัย ผู้ศึกษาวิจัยขอรับรองว่าคำตอบที่ท่านได้กรอกในแบบสอบถามทั้งหมดจะใช้ในงานวิจัยครั้งนี้เท่านั้น และคำตอบของท่านจะไม่เกิดผลเสียหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ท่านแต่อย่างใด

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม

คำชี้แจงในการกรอกข้อมูล: โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน () ที่ต้องการ และเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. เพศ

() 1. ชาย

() 2. หญิง

2. อายุ.....ปี

3. สถานภาพการสมรส

() 1. โสด

() 2. สมรส

() 3. หย่า

() 4. หม้าย

4. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน

- () 1. ไม่ได้เรียนหนังสือ
- () 2. ประถมศึกษา เรียนถึงชั้น.....
- () 3. มัธยมศึกษาตอนต้น เรียนถึงชั้น.....
- () 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย เรียนถึงชั้น.....
- () 5. ประกาศนียบัตร/อนุปริญญา จบชั้นปี.....
- () 6. ปริญญาตรี จบชั้นปี.....
- () 7. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. รายได้โดยเฉลี่ยต่อปี.....บาท

6. ในรอบปีที่ผ่านมามีรายได้เคยติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลหรือไม่

- () ไม่เคยติดต่อกับ
- () เคยติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน.....ครั้ง

7. ท่านคิดว่าในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลของท่านมีโครงการสนับสนุนหรือพัฒนาทางการเกษตรเพียงพอหรือไม่

- () เพียงพอ
- () ไม่เพียงพอ

8. ตามความคิดเห็นของท่านกิจกรรมพัฒนาทางด้านการเกษตรในปัจจุบันสามารถตอบสนองความต้องการของคนในท้องถิ่นได้หรือไม่

- () 1. ได้ เพราะ.....
.....
.....
.....
.....
.....
- () 2. ไม่ได้เท่าที่ควร เพราะ.....
.....
.....
.....
.....

9. ท่านคิดว่าองค์การบริหารส่วนตำบลโดยภาพรวมของท่านมีความน่าเชื่อถือในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้อย่างไรบ้าง

ความน่าเชื่อถือ	ระดับความน่าเชื่อถือ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ความน่าไว้วางใจ					
1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่มีผู้ที่มีความซื่อสัตย์ อธิษาศัยดี และบุคลิกภาพดี น่าเชื่อถือ					
1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่มีผู้ที่มีความซื่อสัตย์ ไม่ลำเอียง					
1.3 ข้อเสนอต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่แนะนำให้แก่ท่านสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและมีประโยชน์					
1.4 องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่มีผู้นำข่าวสารที่เชื่อถือได้มาถ่ายทอดให้แก่ท่าน					
1.5 องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นแหล่งข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์และเชื่อถือได้					
1.6 องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่มีผู้มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานสูง					
2. ความเป็นผู้รู้จักคุ้นเคย					
2.1 องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่มีผู้ที่ท่านสามารถพบปะและปรึกษาหารือได้ง่าย และสะดวก					
2.2 องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่มีความยินดีให้คำปรึกษาแก่ท่าน					
2.3 องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่มีผู้ที่ท่านสามารถพูดคุยได้อย่างสบายใจ ไม่เคร่งเครียด และเป็นกันเอง					

ความน่าเชื่อถือ	ระดับความน่าเชื่อถือ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.4 องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่มีผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี					
3. ความเป็นผู้มีความรู้					
3.1 องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่มีผู้ที่มีความรู้ทางการเกษตรที่ทันสมัยในหลาย ๆ ด้าน					
3.2 องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่มีผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาการเกษตร					
3.3 องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่มีชาวทางการเกษตรใหม่ ๆ นำมาบอกแก่ท่านอยู่เสมอ					
3.4 องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่มีผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
3.5 องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่มีการพูดคุยแนะนำสิ่งใหม่ ๆ ให้แก่เกษตรกรอยู่เสมอ					
4. ความคล่องตัว					
4.1 องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่มีผู้มีความตรงต่อเวลา					
4.2 องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่มีผู้ที่ดำเนินงานรวดเร็วและสำเร็จตามที่รับปากไว้					
4.3 องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่มีผู้ที่มีความกระฉับกระเฉงในการทำงาน					
4.4 องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่มีผู้ที่ติดต่อประสานงานเก่ง และรวดเร็ว					

ความน่าเชื่อถือ	ระดับความน่าเชื่อถือ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.5 องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่มีผู้ที่คอยกระตุ้นให้ท่านเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการเกษตร					
4.6 องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่มีผู้ที่ชี้แนะ และแนะนำให้ท่านได้เรียนรู้ในการพัฒนาการเกษตรอยู่เสมอ					
4.7 องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่มีผู้ที่คอยส่งเสริม และสนับสนุน ให้ท่านเกิดการพัฒนาการเกษตร					

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลยู่หว้า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

คำแนะนำในการกรอกข้อมูล: โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างตามที่ท่านต้องการในแต่ละประเด็นให้ตรงกับความรู้สึกของท่านให้มากที่สุด

ข้อความ	ระดับความพึงพอใจของเกษตรกร				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การพัฒนาด้านปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร					
1.1 ท่านมีความพึงพอใจต่อการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับใด					
1.2 ท่านมีความพึงพอใจต่อการจัดการ ปรับปรุงแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับใด					

ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.3 ท่านมีความพึงพอใจต่อการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำทางการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับใด					
1.4 ท่านมีความพึงพอใจต่อการจัดสร้างถนนเพื่อการขนส่งสินค้าทางการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับใด					
1.5 ท่านมีความพึงพอใจต่อการจัดการ ปรับปรุงถนนเพื่อการขนส่งสินค้าทางการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับใด					
1.6 ท่านมีความพึงพอใจต่อการจัดการแหล่งรับซื้อสินค้าทางการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับใด					
1.7 ท่านมีความพึงพอใจต่อการส่งเสริมทางด้านตลาดสินค้าการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับใด					
2. การพัฒนาการผลิตทางการเกษตร					
2.1 ท่านมีความพึงพอใจต่อการเสริมสร้างให้มีความรู้ ความสามารถ และเกิดทักษะในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับใด					
2.2 ท่านมีความพึงพอใจต่อการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร และเทคโนโลยีใหม่ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับใด					

ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.3 ท่านมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมความรู้ทางการเกษตร และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับใด					
2.4 ท่านมีความพึงพอใจต่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับ					
2.5 ท่านมีความพึงพอใจต่อการจัดหาปัจจัยการผลิตทางการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับใด					
3. การพัฒนาสถาบันและกลุ่มทางการเกษตร					
3.1 ท่านมีความพึงพอใจต่อองค์การบริหารส่วนตำบลในการสนับสนุนการทำกิจกรรมจัดทำผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในระดับ					
3.2 ท่านมีความพึงพอใจต่อองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนากิจกรรมของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในระดับใด					
3.3 ท่านมีความพึงพอใจต่อองค์การบริหารส่วนตำบลในการสนับสนุนการทำกิจกรรมของกลุ่ม ยุวเกษตรกรในระดับใด					
3.4 ท่านมีความพึงพอใจต่อองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนากิจกรรม ความรู้ทางวิชาการและทางการเกษตรของกลุ่มยุวเกษตรกรในระดับใด					

ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.5 ท่านมีความพึงพอใจต่อองค์การบริหารส่วนตำบลในการสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มกิจกรรมทางการเกษตรในระดับใด					
4. ด้านการดำเนินงาน					
4.1 ท่านมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับใด					
4.2 ท่านมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับใด					
4.3 ท่านมีความพึงพอใจต่อโครงการพัฒนาการเกษตรต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับใด					
4.4 การพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลตรงกับความต้องการของท่านในระดับใด					
4.5 การพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลสามารถแก้ไขปัญหาทางการเกษตรของท่านในระดับใด					
4.6 ท่านมีความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับแผนงานหรือโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับใด					

ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.7 ท่านมีความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตรร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับใด					
4.8 ท่านมีความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาการเกษตรร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับใด					

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการพัฒนาการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล

1. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร อาทิเช่น แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ถนน ตลาดสินค้าทางการเกษตร เป็นต้น

ปัญหาและอุปสรรค.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

2. ด้านการพัฒนาการผลิตทางการเกษตร อาทิเช่น การฝึกอบรมทางการเกษตร การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น

ปัญหาและอุปสรรค.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ.....
.....
.....

3. ด้านการพัฒนาสถาบันกลุ่ม อาทิเช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร เป็นต้น

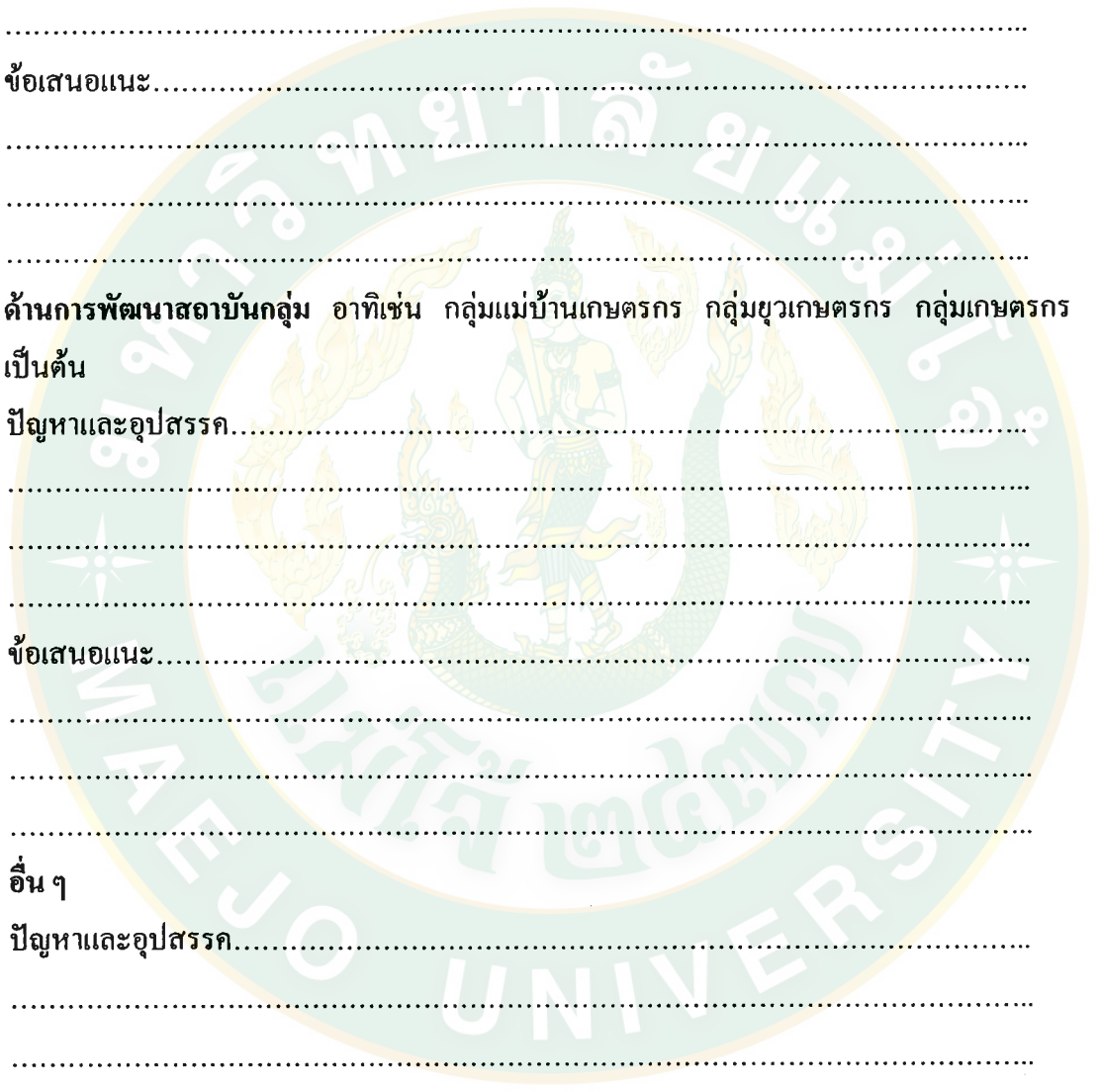
ปัญหาและอุปสรรค.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ.....
.....
.....

4. อื่น ๆ

ปัญหาและอุปสรรค.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ.....
.....
.....

ภาคผนวก ข.

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นางสาวผกาภรณ์ ทองสมบูรณ์
เกิดเมื่อ 11 มีนาคม 2521
ประวัติการศึกษา พ.ศ. 2533 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนหอพระ อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงใหม่
พ.ศ. 2536 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงใหม่
พ.ศ. 2539 วิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ. เกษตรศาสตร์) สาขาภูมิวิทยา
มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

